

MULUM PASA

Kuate tuku mulum pasa Mosesŋge kuyarna

Kuate nu agaŋ ndende ŋakmba kile-mayokkina

¹ Tugu mbolŋge Kuate nu samba kilke kile-mayokkina.

² Nu kilke te-mayokna ta kilke ake baknu minna. Kule suŋgo kilke ŋakmba songa minna le ma make suŋgoŋge kule ta kaimba minmba minna le Kuate tuku Guwa kule ta mbolŋge kine promba minna.

³ Kile Kuate nu sakina: Ma purfewa ŋgina le ma purfena.

⁴ Ma purfena le Kuate nu kaŋgermba garena. Taŋamba nu ait armba yimyam patike likina ta ande ma purfeŋ tuku ande ma make tuku.

⁵ Taŋana sulumba ma purfeŋ ta mafe ŋgina sulumba ma make ta furir ŋgina. Taŋakina le furir promba kumba ka maratukuk ta ait ndindo.

⁶ Kile Kuate nu sakina: Kule purkuwa sulumba ande mbol ambeŋge ka minwa le ande ibeŋŋge minwa. Ma baknu ŋgamu taŋge kule ar ta tukul-nikam tuku minamŋgat ŋgina. Taŋakina ta kumunŋgina.

⁷ Kuate nu ma baknu taŋge te-mayokmba kule ar ta ande mbolŋge ande ibeŋŋge patikina.

⁸ Patikina sulumba ma baknu ta samba ŋgina. Taŋakina le furir promba kumba ka maratukuk ta ait arnu.

⁹ Kile Kuate nu sakina: Kule sunḡo ibenḡe minit ta ka ma ndindo mbolḡe ulendikuwa le kilke pagranu prowaig ḡgina. Tanḡakina ta kumuḡgina.

¹⁰ Kilke pagranu pronaig ta kilke ḡgina sulumba kule sunḡo ulendikina ta yu ḡgina. Tanḡakina sulumba kaḡgerka nu garena.

¹¹ Kile Kuate nu sakina: Kilke mbol tanḡe aḡaḡ waḡe ḡak prowaig. Aḡa yeki yeki silonu ḡak, ilinzu yeki yeki tumunu ḡak, kumzaḡ ail tiḡnu tumunu ḡak yeki yeki ḡakmba prowaig ḡgina. Tanḡakina ta kumuḡgina.

¹² Aḡa yeki yeki silonu ḡak, ilinzu yeki yeki tumunu ḡak, ail yeki yeki tiḡnu ḡak ta ḡakmba kilke mbolḡe fare prowe likinaig le Kuate nu kaḡgerka garena.

¹³ Tanḡana le furir promba kumba ka maratukuk ta ait keḡnu.

¹⁴⁻¹⁵ Kile Kuate nu sakina: Aḡaḡ bulu ḡak samba mbolḡe mayok kuwaig le bulunḡa kilke tugu kilḡawam tuku mafen furir walam tuku mine likuwaig. Ait ḡakmba ki tuku ait, sawe tuku ait, mara tuku ait, piro tugu tuku ait ta ḡakmba tumḡḡam tuku minwaig ḡgina. Tanḡakina ta kumuḡgina.

¹⁶ Kuate nu bulu sugo armba kile-mayokkina ta ande sunḡo ta mafen kulatkam tuku ande fudiḡ ta furir kulatkam tuku kile-mayokka mbai turmba kile-mayokkina.

¹⁷⁻¹⁸ Nu bulu kame ta samba mbol tanḡe kilke tugu kilḡawam tuku mafen furir walmba kulatkam tuku patike likina. Tanḡana sulumba kaḡgerka nu garena le

19 furir promba kumba ka maratukuk ta ait bailkanu.

20 Kile Kuate nu sakina: Kule sinamnge agan abo minam tuku kuasmbi njak mayok ke likuwaig. Sar umanj mata mayok ke lika samba kumnemnge bunga likuwaig ngina. Tanakina ta kumunngina.

21 Nu kualegan sugo agan abo minam tuku yeki yeki kule sinamnge likade ta njakmba kile-mayokka sar umanj yeki yeki njakmba turmba kile-mayokkina. Tanjamba nu kanjerka garena sulumba

22 nyaro ninmba saningina: Tane tugekap sulumba kule sina yu sina njakmba kumunngap. Sar umanj mata kilke mbolnge tugekap ngina.

23 Tanakina le furir promba kumba ka maratukuk ta ait wai inum sulumba.

24 Kile Kuate nu sakina: Kilke mbolnge agan abo minam tuku yeki yeki mayok kuwaig. Aganmor tumbranok dunjekok agan yeki yeki rabmba likam tuku ta njakmba mayok kuwaig ngina. Tanakina ta kumunngina.

25 Nu aganmor tumbranok nguikok agan yeki yeki rabmba likade ta njakmba kile-mayokkina sulumba kanjerka garena.

26 Tanjana sulumba Kuate nu manj lato sakina: Kile sine tanjo kile-mayokkube le singine suk minwaig. Nane kilke tugu njakmba agan ndende njakmba kulatka gabat minwaig. Kualegan, sar umanj, kilke mbolok aganmor agan yeki yeki kilke mbolnge rabmba likade ta njakmba tuku gabat minwaig ngina.

27 Tanakina sulumba Kuate nu tanjo nunje suk

kile-mayokkina. Nu tanjo pino turmba kile-mayokkina.

²⁸ Kile-mayokkina sulumba nyaro nikmba sanikina: Tale kiŋo kame kile-patikap le tugeka kilke tugu ŋakmba kumuŋguwaig. Tane kilke tugu ta ŋakmba kilap sulumba kulatkap. Kualegan, sar umaŋ, agaŋmor ŋguikok ta mata ŋakmba kulatke likap ŋgina.

²⁹ Tanakina sulumba nu maŋ sanikina: Tale kaŋgerap. Nyamagan ŋakmba kilke mbolŋge prode ta ye tane tiŋget. Ilinzu tumunu ŋak ail tiŋnu tumunu ŋak ta ŋakmba tane tuku nyamagan minamŋgaig.

³⁰ Agaŋ ŋakmba nzu ŋak ŋak ta ye agaŋmor nyuwaig ŋga nane niŋgen tuku. Agaŋ nzu ŋak ŋak ta sar umaŋ kilke mbolok agaŋmor nane tuku nyamagan minamŋgaig ŋgina. Tanakina ta kumuŋgina le

³¹ Kuate nu agaŋ ndende ŋakmba kile-mayokkina ta kaŋgerka ŋakmba magenu ndo minnaig le nu ndek gare torna. Tanana le furir promba kumba ka maratukuk ta ait wai inum sulumba wai ŋgiri ndindo.

2

¹ Kile kilke samba agaŋ ndende ŋakmba kumuŋge likinaig le piro ŋakmba kugana.

² Ait 7-nu mbolŋge Kuate nu piro ŋakmba ke likina ta piroke suglukina sulumba

³ mabtina. Ta tuku nu ait ta tukulmba kusem pilna.

⁴ Kuate Suŋgo nu tanamba samba kilke kile-mayokkina tuku.

⁵ Kuate Sunḡo nu samba kilke kile-mayokkina ta nu sawe te-iben ndana tukunu agaḡ waḡe ḡak mine ndakinaig. Agaḡ kitek mata mbur ndanaig. Taḡo ande kilke mbolḡe tumtuwam tuku mata mine ndakina.

⁶ Ait ta mbolḡe kule nu kilke sinamḡe nzomba minna le kilke nu bisuknu minna.

Kuate Sunḡo nu Eden kumamḡe piro ande wakeina

⁷ Kuate Sunḡo nu taḡo wakeiyam tuku ḡga kilke tumba tamba taḡo wakeina. Wakeina sulumba taḡo ta fumbenu mbolḡe abo guwa ḡtna le taḡo ta abo guwa ḡak aboḡga tiḡgina.

⁸ Tiḡgina le Kuate Sunḡo nu Eden kumamḡe ki prote kumam taḡe piro ande wakeina. Wakeina sulumba taḡo buk wakeina ta tumba piro ta sinamḡe pilna le minna.

⁹ Piro ta sinamḡe Kuate Sunḡo nu ail magenu yeki yeki kile-mayokkina. Ail ta ḡakmba kaḡerka nzali tumba alowaig le nyam tuku. Piro ta ḡgamukḡe nu ail armba turmba patikina le pronaik ta ande alonu nyumba minmba minam tuku ail ande maḡau magenu ḡaigonu pilerḡa kila palmbim tuku ail.

¹⁰ Eden kilke mbolḡe kule sunḡo ande bulbulmba prona sulumba piro ta bisumba minna. Nu Eden kusremba mayok ka wai fet bailkana.

¹¹ Wainu sunḡo ande nyunu Pison ta kinit kumba ka Awila kilke laipmba kinit.

¹² (Awila kilke ta gol, ail ḡair mundur mayenu, ndame magenu ḡak minit).

¹³ Wainu ande nyunu Gion ta Kus kilke laipmba kinit.

14 Wainu ande nyunu Tigris ta Asiria kilke ki prote kumam tamba kinit. Wainu ande ta nyunu Yufretis.

15 Kuate Sunjo nu tanjo ta tumba Eden piro ta mbolnje piroka kulatka minam tuku pilna sulumba

16 wam pagumba sana: Ail njakmba piro te sinamnje minig ta alonu ne nyam kumuņ.

17 Ail ndindo ndo ye ne peunumba tukulnet. Ail ta manau magenu njaigonu pilenga kila palmbim tuku. Ne ail ta tuku alonu ndanya. Mbula. Ne nyumba ta ait ta mbolnje ndo ne kumamngat ngina.

18 Tanjakina sulumba Kuate Sunjo nu sakina: Tango te nuņe ndo minit. Manau ta mayenu kuga tukunu ye tur nuņe ande nu suk wakeiyamngit ngina.

19 Tanjamba sakina sulumba nu kilke tumba sar umanj aganjmor njakmba wakeika nuņe nyu patikuwa nga kilmba tanjo ta tugum prona le nu aganjmor ta njakmba nyu yimyam niņgina le nane nyu ta njak minnaig.

20 Nu sar umanj aganjmor tumbranok nguikok njakmba tuku nyu patike likina ta tur nuņe nu suk ande nda mayok kina le tanjo ta nu nuņe ndo minna.

21 Kile Kuate Sunjo nu tanjo ta ginyum pak tuna le nu kinymba gilaingina le Kuate Sunjo nu tanjo ta takelnu ande gona sulumba ndemnu tumba takelnu gona ma mbolnje tukulmba pilna.

22 Takelnu tamba nu pino ande wakeina sulumba tumba ka tanjo tugum tanje pilna le

²³ tango ta nu pino ta kanġermba sakina: Ese. Agaŋ te ye tuku isu ye tuku ndem minit teŋen. Nu tango tuku nġarosu mbolnġe mayok ket tukunu ye nu nyun ta pino nġamnġit nġina.

²⁴ Ta tuku tango nu ina mam nuŋe kusreka piyo nuŋe ndoŋ muŋgu kile-denġa minwaik. Nale nġarosu ndindo mayok kanġaik.

²⁵ Tango ta piyo nuŋe ndoŋ wagek minnaik ta nale kiko ndanikina.

3

Une maŋau mayok kina

¹ Mbeŋ nu yabri paknu nġak minmba agaŋmor nġakmba Kuate Sunġonġe patike likina ta nane tuku maŋau liniŋmba mbolnġe minna. Taŋamba mbeŋnġe pino kusnana: Kuate nu tale ndaŋmba satikina? Tale piro te tuku kumzaŋ ail alonu ndanyam tuku satikina e nġina le

² pino ta nu mbeŋ tuku pasa lafumba sana: Kuga. Sile piro te tuku kumzaŋ ail nġakmba alonu nyam tuku sasikina.

³ Nu teŋenmba sile sasikina: Tale ail ndindo piro te nġamuknġe minit ta ndo alonu kirembe ndanyap. Tale kumpekaik nġa sasikina nġina le

⁴ mbeŋ ta ndek nu sana: Tale kume nda.

⁵ Tale nyap sulumba wamdus pulutikuwa le Kuate suk maŋau magenu nġaigonu pilenġam tuku kila nġak minamnġaik ta Kuate nu kila. Ta tuku nu tale nda nyam tuku satikina nġa pino sana le

⁶ pino ta nu nuŋe wamdusmbi sakina: Ail ta mayenu ndo nġina sulumba nu alonu ta kanġermba

am kikonj tinga wamdus kuyar mayenu njak minam tuku nzalina le nu ail ta alonu ande purmba tumba nyina. Tumba nyina sulumba inum tumba tanjo nune tuna le nyina.

⁷ Nale nyinaik sulumba wamdus pulunikina le nale wagek minnaik ta katesemba kila pilnaik sulumba kikonikina le fik wanenu kilmba njika malnu tinginaik.

⁸ Tanjamba minnaik le furiram Kuate Sunjo nu pro piro ta sinam lika minna le nalekam zigna isnaik sulumba ail sumba kuirkinaik.

⁹ Tanjanaik le Kuate Sunjo nu tanjo ta wika sana: Ne aninge minit njina le

¹⁰ nu ndek sakina: Ye ne tuku zigna ismba wagek minet te kuru-kuruka kuirket njina le

¹¹ nu ndek kusnana: Ne wagek minit ta imanje sanat e? Ne ail alonu tale peunikmba tukultiken ta nyat e njina le

¹² tanjo ndek lafumba sana: Pino ye ndonj minam tuku ye sina nunje ail alonu ta tumba sat le nyit njina.

¹³ Tanjakina le Kuate Sunjo nu pino ta kusnana: Ne ndanam tanawat njina le nu lafumba sana: Mbenje ye yabriyat le nyit njina.

Kuate nu nane kasurningina

¹⁴ Kile Kuate Sunjo ndek mbenj ta sana: Ne manau ta kat ta aganjmor njakmba njgamuknje ye ne kasurnumba te-yamoknamngit. Ne mara mindek fungulmbi ndo lika kilke kutur nyumba tanjamba minmba ma ma kumamngat.

¹⁵ Tale pino ta ndonj tale njgamuknje gubra pili le tale munju njgueu njak minamnjgaik. Ne tuku kutu

pino tuku kutu nane mata tanjamba munngu ngueu njak minamngai. Nu ne tuku gabat to fetkuwa le ne nu tuku kupe tugunu makewamngat ngina.

16 Tanjakina sulumba nu ndek pino ta sana: Ne kiŋo kile-patinu ait mbolnge ye ne ngaro rar sunngo tini le tamngat ta ne maŋ tanngo nane nzalinamngat. Ne nu tuku miŋge kumnemngge mina le nunge ne kulatka minamngat ngina.

17 Tanjakina sulumba nu ndek Adam sana: Ne piyo nane tuku miŋge ismba dubimba ail alonu peutikmba tukultiken ta tumba nyat tukunu ye ne tuku nga kilke kasuramngit. Ne nyamagan te-silikam tuku piro karenka tumba nyamngat. Ne mara mindek tanjamba minmba ma ma kumamngat.

18 Kilke te mbolnge anga njaigonu prowe likuwaig le ne fare fare ilinzu sota nyumba minamngat.

19 Ta tuku ne piro karenka ngarosu mundunuwa le kilke mbolnge nyamagan te-silika nyamngat. Tanjamba minmba ma ma ne luka kilkek sinam kanngat. Ye ne kilkemi wakeinen tukunu ne tuku ngarosu ta kilke. Ne maŋ luka ta sinam kumba kilke kuilkamngat nga tanngo sana.

20 Adam nu piyo nuŋe nyunu Eva ngina. Nyu ta tugunu tenemba: Nu tanngo pino njakmba tuku ina nanngine.

21 Kuate Sunngo nu aganmor ngaronumbi tawi wakeika Adam nale piyo nuŋe ndonj tingine nikina.

Kuate nu Adam le Eva pitaikina le kilim kinaik

22 Tanjana sulumba kile Kuate Sunngo nu sakina: Tanngo nu maŋau magenu njaigonu pilengam tuku kila palet tukunu nu sine tanjan minit. Nu minmba

minam tuku ail alonu ta turmba nyuwa sulumba minmba minikat ngina.

²³ Nale tanapekaik nga Kuate Sungo nu nale Eden piro ta sinamnge pitaika kukulnikina le kilke tumba tanjo wakeina ta mbolnge piroka minnaik.

²⁴ Tanamba minnaik le tanjo nu ail alonu nyumba minmba minam tuku ta tugum kakat nga Kuate nu nuje enel afu kukulningina le Eden piro ki prote kumam tanje ndin tukulmba ail ta ngailkinaig. Kame bagi sunjo pa bulu njak ta turmba tanje pilna le kuanyi-kuanyinga minna.

4

Kume manjau mayok kina

¹ Adam nu piyo nuje Eva ndon minnaik sulumba pino ta buk fungul njakna sulumba kiño te-pilmba sakina: Sunjonge ye sinzanyat le ye kiño ande te-pilit ngina. Tanakina sulumba nu kiño ta nyunu Kain ngina.

² Tanamba minnaig ma ma nu manj kiño ande te-pilna ta nyunu Abel ngina. Kiño ta sunjoka nu sipsip kulat tanjo mayok kina le aba nuje nu mara mindek nyamaganj piroka minanu.

³ Minnaig ma ma mara ande aba nuje nu nyamaganj afu kilmba Sunjo atraukam tuku patikina le

⁴ maib nuje nu sipsip mulum mayenu ande balemba ndemnu kuya njak ta tumba nu mata Sunjo atraukam tuku pilna. Pilna le Sunjo nu kanjgermba ndek Abel tuku garena sulumba

⁵ Kain tuku atrau aganj ta kanjermba Kain tuku gare ndana le Kain nu gubra kagli Nrka ainel pasi kume ngurngurkina.

⁶ Tanjana le Sunjo nu ndek Kain kusnana: Ne ndanam tuku gubranate e? Ndanam ne tuku ainel pasi kume ngurngurkate e?

⁷ Ne manjau mayete kande ye ne tuku gare-gareket kande. Ne manjau njayote tukunu une ta ne kainumba te-ibenjnuwa nga ne kagmate ta ne sangri tinga une ta te-ibenjmba te-siwa nga sana.

⁸ Tanjaka sana le Kain nu maib nuje wika sana: Sile piro mbol nzi kap ngina. Tanjamba nale kinaik ka piro mbol tanje Kain nu tinga maib nuje balena le kumna.

⁹ Tanjana le Sunjo nu Kain kusnana: Maib naje aninge minit ngina le nu ndek sana: Iyo. Ye nu kanjer ndawit. Ndanam saka maib yije tuku kusnate? Ye nu tuku kulat tanjo kuga ngina le

¹⁰ Sunjo nu ndek sana: Ne sinja manjau njayonu kat. Maib naje tuku ndare kilke mbolnje kutuwat ta witite le iset.

¹¹ Nu tuku ndare kutuwat ta kilke tenje ndare ta biyat. Ta tuku ye ne kasurnumba pitaini le ne ma te mbolnje mine nda.

¹² Ne kilke mbolnje nyamaganj nguka ta alowe nda. Ne mara mindek tumbraj tumbraj njakmba kine promba minamngat nga sana.

¹³ Tanjakina le Kain ndek lafumba Sunjo sana: Ta tuku lafunu ye pa ta kurawam kumunj kuga.

¹⁴ Ne kilke te mbolnje ye pitaiya le ye ne ndonj mine ndaka kine promba minamngit. Tango andenje ye ndinje kanjeryuwa sulumba ye baleyuwa le kumamngit ngina le

15 Sunḡo nu Kain sana: Kuga. Tanḡo inum ne balenuwa ta ye lafumba nu tuku kuasmbi 7 bale farnḡamḡgit ḡgina. Tanḡakina sulumba Sunḡo nu tanḡo ande Kain kanḡermba ndabalewa ḡga nu tuku ḡgarosu mbolḡḡe peuka suku kuyar ande pilna.

16 Tanḡana le Kain nu Sunḡo kusremba ka Eden ma ki prote kumamḡḡe minna. Ma tugu ta nyunu Kine Pro.

Kain tuku ndare

17 Kain piyo nuḡe nu kiḡo ande nyunu Enok te-pilna. Tanḡamba minnaig ma ma Kain nu tumbranḡ sunḡo ulmba wande patikina sulumba tumbranḡ ta mata nyunu Enok ḡgina.

18 Enok tuku kiḡo nuḡe nyunu Irad. Irad nu kiḡo ande nyunu Mehuyal te-pilna. Mehuyal nu kiḡo ande nyunu Lamek te-pilna.

19 Lamek nu pino armba kilna ta ande nyunu Ada ande Zila.

20 Ada nu kiḡo ande nyunu Yabal te-pilna. Yabal nu makau kulatkade kuasmbi ta tuku mbunḡ nanḡine. Nane kinenumba baibai patika minanu.

21 Mambo nuḡe nyunu Yubal nu gita le tabu tabu usrede kuasmbi ta tuku mbunḡ nanḡine.

22 Zila nu kiḡo ande nyunu Tubal-Kain te-pilna. Tubal-Kain nu ain yeki yekimbi piro aḡanḡ sunḡomba wakeikanu. Zila nu kulim ande turmba te-pilna ta nyunu Nama.

23 Mara ande Lamek nu piyo kat nuḡe sanikina: Ada le Zila tale isap. Kiḡo ande ye katyina le ye nu balewen le kumna.

²⁴ Tanjo ande Kain balewa ta lafumba tanjo 7 bale faramngaig. Tanjo ande ye baleyuwa ta lafumba tanjo 77 bale faramngaig ngina.

Abel kumna ta tuku lafuknu Set prona

²⁵ Adam le piyo nuje nale manji kiŋo ande tepilnaik sulumba Eva nu sakina: Kain nu Abel balena le kumna. Kile Kuaterŋe kiŋo ande ye sat le kiŋo ta Abel tuku ma tamngat ngina sulumba nu kiŋo ta nyunu Set* ngina.

²⁶ Set nu sunŋokina sulumba pino ande tina. Pino ta kiŋo ande nyunu Enos tepilna. Ait ta mbolŋe tanjo pino nane Sunjo tuku nyu tedunjam tuku tugu pilnaig.

5

Adam tuku ndare

¹⁻² Kuate nu tanjo pino nuje suk kilemayokkina. Nu tanjo pino turmba kilemayokkina sulumba nyaro nikmba nyu ta tanjo ngina. Adam tuku ndare tuturmba tenemba kina.

³⁻⁵ Adam nu yar 130 ŋak minna sulumba kiŋo ande nuje suk tepilna. Nu kiŋo ta nyunu Set ngina. Tanjana sulumba Adam manji lato yar 800 minmba kiŋo kulim afu turmba kilepatikina. Nuje yar ulendimba 930 kusrena sulumba nu kumna.

⁶⁻⁸ Set nu yar 105 ŋak minna sulumba kiŋo ande nyunu Enos tepilna. Tepilna sulumba nu manji lato yar 807 minmba kiŋo kulim afu turmba kilepatikina. Nuje yar ulendimba 912 kusrena sulumba nu kumna.

* **4:25:** Set nyu ta tugunu Lafunu

9-11 Enos nu yar 90 ṅak minna sulumba kiṅo ande nyunu Kenan te-pilna. Te-pilna sulumba nu maṅ lato yar 815 minmba kiṅo kulim afu turmba kile-patikina. Nuṅe yar ulendimba 905 kusrena sulumba nu kumna.

12-14 Kenan nu yar 70 ṅak minna sulumba kiṅo ande nyunu Mahalalel te-pilna. Te-pilna sulumba nu maṅ lato yar 840 minmba kiṅo kulim afu turmba kile-patikina. Nuṅe yar ulendimba 910 kusrena sulumba nu kumna.

15-17 Mahalalel nu yar 65 ṅak minna sulumba kiṅo ande nyunu Yaret te-pilna. Te-pilna sulumba nu maṅ lato yar 830 minmba kiṅo kulim afu turmba kile-patikina. Nuṅe yar ulendimba 895 kusrena sulumba nu kumna.

18-20 Yaret nu yar 162 ṅak minna sulumba kiṅo ande nyunu Enok te-pilna. Te-pilna sulumba nu maṅ lato yar 800 minmba kiṅo kulim afu turmba kile-patikina. Nuṅe yar ulendimba 962 kusrena sulumba nu kumna.

21-24 Enok nu yar 65 ṅak minna sulumba kiṅo ande nyunu Metusala te-pilna. Te-pilna sulumba nu maṅ lato yar 300 minmba Kuate biye demba minna. Taṅamba nu kiṅo kulim afu turmba kile-patikina. Nuṅe yar ulendimba 365 kusrena sulumba Kuate ndoṅ sail mayena le Kuatenṅe nu ṅgarosu ṅak tina. Nu kume ndakina.

25-27 Metusala nu yar 187 ṅak minna sulumba kiṅo ande nyunu Lamek te-pilna. Te-pilna sulumba nu maṅ lato yar 782 minmba kiṅo kulim afu turmba kile-patikina. Nuṅe yar ulendimba 969 kusrena sulumba nu kumna.

²⁸ Lamek nu yar 182 ᅇak minna sulumba kiᅇo ande te-pilmba sakina:

²⁹ Sunᅇo nu kilke te kasurna le sine piro karenᅇka wamdus pitisingit. Kiᅇo te sine tuku wamdus bul sersingamᅇgat ᅇgina. Tanᅇakina sulumba kiᅇo ta nyunu Noa* ᅇgina.

³⁰⁻³¹ Lamek nu maᅇ lato yar 595 minmba kiᅇo kulim afu turmba kile-patikina. Nuᅇ yar ulendimba 777 kusrena sulumba nu kumna.

³² Noa nu yar 500 kusrena sulumba kiᅇo keᅇmba kile-patikina ta ande nyunu Sem ande Ham ande Yafet.

6

Une maᅇau sunᅇokina

¹ Tanᅇo pino tugeka sili-silinaig sulumba kulim kame kile-patike likinaig le

² Kuate tuku kuasmbi nane kulim kame ta kaᅇgerkinaig. Kulim kame ta ᅇgarosu tumail pasi magenu ndo le nzaliningina le nane ndoᅇ minnaig.

³ Tanᅇanaig le Sunᅇo nu sakina: Tanᅇo nane ᅇgarosu ndo. Nane minmba mine nda. Ye nane tuku ait kuerkamᅇgit. Nane tuku yar 120 ndo palmbimᅇgit ᅇgina.

⁴ Kuate tuku kuasmbi nane pino kame ndoᅇ minnaig sulumba tanᅇo sugo sanᅇriknu kile-patikinaig. Ait ta mbolᅇge ᅇgumneᅇga mata tanᅇo sugo sanᅇri ᅇak ta kilke te mbolᅇge mine likinaig. Nane sanᅇri sugo nyu ᅇak minnaig.

Kuate nu waᅇ kusam tuku Noa sana

* **5:29:** Noa nyu ta tugunu Wamdus Bulok

⁵ Tango pino njakmba nane manjau njaignonu kumba wamdus mata njaignonu ndo kumba minanu le Sunjo nu nane kanjerka

⁶ ngamunggal rarmba wamdus tatrakina sulumba sakina: Ndanam saka ye tango pino kile-mayokka kilke te mbolnge patiken a.

⁷ Ye kile tango pino njakmba sar umanj aganjmor tumbranjok nguikok kilke te mbolnge ma gurenjmba kile-ngisike suluwamngit. Ye yinj wakeika kile-mayokken ta kile ye wamdus tatrakate ngina.

⁸ Tanjakina ta Sunjo nu Noa tuku manjau kanjermba nu ndo nzalina.

⁹⁻¹⁰ Noa nu tango purfenju mayenu. Nu Kuate ndonj sail mayena. Nu tuku kinjo kenmba ta Sem Ham Yafet. Noa tuku ait mbolnge tango pino njakmba manjau njaignonu ndo ke lika minnaig ta nane ngamuknge Noa ndo manjau purfenju dubimba minna.

¹¹ Kilke te mbolnge Kuate am mbolnge manjau njaignonu ta tumbranj kilke njakmba kumungina le nanjine tango afu njajo siglika minnaig.

¹² Kuate nu tango pino ta tuku manjau njaignonu kanjerka nane tuku unenje tumbranj njakmba njajo siglikina ta nu kanjerkina sulumba

¹³ nu ndek Noa sana: Ye tango pino njakmba pitaike suluwamngit. Nanjine nanjine tango afu njajo siglikade le nane tuku manjau njaignonu ta kilke tugu njakmba kumungade tukunu ye nane njakmba kile-ngisikamngit.

¹⁴ Ta tuku ne ail magenu pikmba wanj inum wakeimba kusa. Kusmba wandenu pilmba sinanu afu pugurke lika sulumba wanj ta sinamnge kilimnge gulgol danja le tiknguwa.

15 Waŋ ta teŋenmba wakeiya. Kuenu mita 130 wakeiya. Sunḡonu mita 22 wakeiya. Nḡirpenu arneŋ mita 13 wakeika.

16 Taŋamba ne funu tukula sulumba nḡirpenu mbol ta tukul ndawa. Wai dagol ndindo burok waŋ laipmba pale le waŋ sinanu purfeŋnu minwa. Nḡirpenu mbolnḡe malaŋga wakeimba pale sulumba sinamnḡe mbain armba kusa le waŋ sinanu keŋmba minwaig. Ande mbolnḡe ande nḡamunḡe ande ibeŋnḡe minwaig.

17 Yeŋge saki le kule sunḡo prowa sulumba taŋgo pino nḡakmba kilke mbol aḡaŋ ndende nḡakmba songuwa le butoka nḡisike suluwamnḡaig ta

18 ye ne ndoŋ wamdus ulendika siŋka son pasa sanet ta ye siŋka kumuwanḡit. Ne, piyo naŋe, kiŋo kat naŋe, rugaŋ kat naŋe tane nḡakmba waŋ poŋgaŋ sulumba

19 aḡaŋ nyunu mindek abo minig ta mata turmba kilmba waŋ poŋgaŋ. Ar ar pailnu paŋarnu nane abo minam tuku kilmba patika.

20 Sar umaŋ yeki yeki aḡaŋmor tumbranḡok nḡuikok ta nḡakmba ar ar kilmba waŋ poŋgaŋ.

21 Taŋine nyamagaŋ aḡaŋmor tuku nyamagaŋ yeki yeki turmba kilmba patikaŋ nḡa Noa sana.

22 Taŋakina le Noa nu Kuate tuku miŋge dubimba taŋamba ndo kina.

7

Kule sunḡo prona

¹ Kile Sunḡo nu Noa sana: Ye taŋgo pino nḡakmba kaŋgerket ta nane nḡamuknḡe neŋge ndo maŋau

purferɛnu ɲak minit le ye ne kagmanet. Ta tuku kile ne naɲe gageu turmba waɲ ta poɲgap ɲgina.

² Aɲaɲmor nyam tuku atraukam tuku ta ar ar pailnu 7 paɲgarnu 7 kilmba waɲ mbolɲge patika. Aɲaɲmor tane pintiɲgen ta armba ndo pailnu paɲgarnu kila.

³ Sar umaɲ ar ar pailnu 7 paɲgarnu 7 kila. Aɲaɲ ɲakmba tumunu minam tuku kila.

⁴ Kusem ndindo te kugawa le ye saki le sawe sunɲokanu ki 40 furir 40 piymba minamɲgat. Sawe ta mbolɲge ye aɲaɲ wakeiken le abo minig ta ɲakmba ma gureɲmba kile-ɲgisike suluwamɲgit ɲgina.

⁵ Sunɲo nu Noa wam paguna ta Noa nu miɲge kumumba taɲamba ndo kina.

⁶ Noa nu yar 600 ɲak minna le kule sunɲo ta promba kilke soɲgina.

⁷ Noa, kiɲo kat nuɲe, piyo nuɲe, rugan kat nuɲe nane kule prowamɲgat ɲga waɲ poɲginaig.

⁸ Sar umaɲ aɲaɲmor nyam tuku pinkam tuku

⁹ ar ar pailnu paɲgarnu nane Kuate nu Noa wam paguna ta kumumba Noa ndoɲ waɲ poɲginaig.

¹⁰ Waɲ poɲginaig le kusem ndindo kugana le kule sunɲo ta kilke mbol prona.

¹¹ Noa tuku yar 600 tambun arnu ait 17 ait ta mbolɲge kilke puluke lika kule sugokanu bulbulmba kilke mbolɲge prowe likinaig. Samba mata puluka sawe sunɲokanu piyna.

¹² Ki 40 furir 40 sawe ta pur ndamba piymba minna.

¹³ Ki ait ndui ta mbolɲge Noa nuɲe piyo nuɲe kiɲo kat nuɲe Sem Ham Yafet nuɲe rugan kat nuɲe keɲmba ndoɲ nane waɲ poɲginaig.

14-15 Sar umaŋ agaŋmor tumbraŋok ŋguikok nane yeki yeki ar ar ŋakmba Noa nane ndoŋ waŋ poŋginaig.

16 Kilke mbol agaŋ nyu mindek pailnu paŋgarnu Kuate buk sana ta kumumba waŋ poŋginaig. Taŋanaig le Sunŋoŋge malaŋga tukulna.

17 Sawe ta mara 40 piymba minna le kule ta nzomba waŋ te-faitna.

18 Taŋamba kule nzomba mbolka waŋ te-faitna le kule mbol mbol lika minna.

19 Kule sunŋo ŋayomba tabe sugo funu basleniŋmba biŋ ŋakmba kile-butokina.

20 Kile-butokina sulumba maŋ kule mbolke ŋayomba mita 7 mbolŋge kumuŋgina.

21 Sar umaŋ agaŋmor tumbraŋok ŋguikok agaŋ ŋakmba kilke mbolŋge likinaig tuku taŋgo pino ŋakmba turmba butoka ŋgisike sulunaig.

22 Agaŋ nyunu mindek kilke mbolŋge mabsen ŋak ta ŋakmba kume sulunaig.

23 Sunŋoŋge kilke mbol mbal ŋakmba ma gureŋmba kile-ŋgisike suluna. Taŋgo pino sar umaŋ agaŋmor tumbraŋok ŋguikok agaŋ afu mine ndakinaig. Noa nane ndo waŋ sinam taŋge abo minnaig.

24 Kule ta tambun 5 mara 150 taŋamba kilke mbolŋge ibeŋ ndaka sunŋokanu minna.

8

Kule sunŋo ta ibeŋ kina

1 Kuate nu Noa nane agaŋmor ndoŋ waŋ sinam taŋge minnaig ta nu sina so ndana. Nu nane idus- niŋmba minna sulumba bubre sakina le pinderka kule muku serna.

² Tañamba nu kilke mbolñge kule bulbulnaig ta mata tukulningina sulumba samba mata tukulna le sawe ta kugana.

³ Tambun 5 ta sinamñge kule ta ibeñ-ibeñmba minna.

⁴ Tañamba minna ka ka tambun 7 ait 17 mbolñge wañ ta ndeka Ararat biñ mbol tañge minyokina.

⁵ Kule ibeñ-ibeñmba minna le tambun 10 ait 1 mbolñge biñ funu afu mayok kinaig.

⁶ Mara 40 kinaig le Noa nu bubre malañga fudiñdo ta talka

⁷ kal ande kukulna le nu kule parakuwa ñga ta tairñga kine promba minmba luka pro ndana.

⁸ Tañana le Noa nu kilke buk parakina e ñga idusna sulumba gami ande kukulna le kina

⁹ kumba ka kule ndo minna le tiñga mabtam tuku ma kugatok le nu mañ luka wañ tugum ta prona. Prona le Noa ndek wai kuitka tumba wañ sinamñge pilna.

¹⁰ Minna ma ma kusem ndindo kina le nu gami ta mañ kukulna le kina

¹¹ kumba ka furiram mañ luka olif wañenu abonu purmba tina ta nzonga tumba luka nu tugum ta prona. Tañana le Noa nu ail wañe ta kañgermba kule buk ibeñ ket ñga idusna.

¹² Minna ma ma mañ kusem ande kugana le mañ gami ta kukulna le kina sulumba mañ luka pro ndana. Nu nduiye kina.

¹³ Noa tuku yar 601 tambun ndindo ait ndindo mbolñge kule kilke mbolñge ta parakina le Noa nu wande funu buromba burok tambi mambimba kilke kañgerna ta parakina.

14 Tambun arnu ait 27 mbolŋge kilke paraka karenŋina.

15 Kile Kuate nu Noa sana:

16 Ne, piyo nane, kiŋo kat nane rugan kat nane tane ŋakmba waŋ mbolŋge mayok ka ibeŋ kape.

17 Agaŋmor ŋakmba tane ndoŋ minig ta sar uman turmba ŋakmba kilmba kile-ibeŋkap. Taŋawap le nane tugeka kilke ŋakmba kumuŋge likamŋgaig ŋgina.

18 Taŋakina le Noa, nuŋe kiŋo kat nuŋe, piyo nuŋe, rugan kat nuŋe nane ŋakmba ibeŋ kinaig.

19 Sar uman agaŋmor ŋakmba kilke mbolŋge likinaig tuku ta nyu mindek nane mata ibeŋ kinaig.

Noa nu Sunŋo tuku atraukina

20 Ibeŋ kinaig le Noa nu Sunŋo tuku idusmba ndame afu kilmba atraukam tuku pa laŋlaŋ wakeina. Wakeina sulumba sar uman agaŋmor nyam tuku ndui ndui kilmba bale farmba pa laŋlaŋ ta mbolŋge patika Sunŋo atraukam tuku pasokina le ugmba usarkinaig.

21 Usarkinaig le Sunŋo nu mundur mayenu ta kamusna sulumba nu garena le wamdusmbi sakina: Taŋgo pino nane man mbarwaig ta ye kilke te man ŋayo siliwe nda. Nane kiŋo ndo wamdus ŋaigonu ŋak sugoka taŋamba ndo minig. Ye buk agaŋ abo minnaig tuku ta ŋakmba kile-ŋgisike suluwen ta ye man taŋawe nda.

22 Kilke te minwa le nyamagan ŋgunu tuku ait, nyamagan mayekam tuku ait, sawe tuku ait, ki tuku ait, mafen tuku ait, furir tuku ait ta ŋakmba kugawe nda. Mara mindek muŋgu dubika minmba minamŋgaig ŋgina.

9

Kuate nu Noa ndon wamdus ulendikina

¹ Kuate nu Noa nuŋe kiŋo kat nuŋe turmba nyaro pasa niŋge lika saniŋgina: Tane kiŋo kulim kile-patikap le tane tuku ndare mbolŋge kilke te kumuŋguwaig.

² Ye kile agaŋ ndende ŋakmba tane kulatkam tuku tiŋget. Sar umaŋ kilke mbolok agaŋmor kualegaŋ ŋakmba tane tuku kuru-kuruka minamŋgaig.

³ Agaŋ ŋakmba likade ta tane tuku nyamagaŋ minig. Ye buk ilinzu ŋakmba tiŋgen taŋamba ndo kile agaŋmor ŋakmba tiŋget.

⁴ Tane agaŋmor ndemnu ndare ŋak ŋak ndanyap. Mbulap. Ta ndaŋam? Ndare ta nuŋe abo tugu. Ta tuku tane ndanyap.

⁵ Taŋgo andeŋge ko agaŋmor andeŋge taŋgo inum balewa le kumwa ta nu mata kumamŋgat.

⁶ Kuate nu taŋgo pino kile-mayokkina ta nuŋe suk. Ta tuku taŋgo andeŋge taŋgo inum balewa ta nu mata kumamŋgat.

⁷ Ye tane satinŋet: Tane tugeka kiŋo kulim kile-patikap le kilke kumuŋguwa ŋgina.

⁸ Taŋakina sulumba Kuate nu Noa nuŋe kiŋo kat nuŋe ndon teŋenmba saniŋgina:

⁹ Tane isap. Ye kile tane ndon wamdus ulendika siŋka son pasa satinŋet te ye siŋka kumuwaŋgit. Ngumneŋga tane tuku ndare mbolŋge mata pasa te kumuwaŋgit.

¹⁰ Sar umaŋ agaŋmor tumbraŋok ŋguikok kilke mbolok agaŋ ŋakmba abo minig tane ndon waŋ

mbolŋge ibeŋ kinaig ta nane mata tane ŋakmba
tuku pasa te saket.

¹¹ Ye maŋ kule sunḡombi agaŋ ndende ŋakmba
kile-ŋgisike nda. Kule sunḡoŋge kilke maŋ ŋayo
siliwe nda ŋgina.

¹² Tanjakina sulumba nu maŋ lato saningina: Ye
kile tane ŋakmba ndoŋ wamdus ulendiket. Mara
mindek tanjamba minmba minamŋgit.

¹³ Ta tuku ye kile wanzu kuambor tanjaŋ
gau mbolŋge pilet. Kilke mbol mbal ŋakmba
nane wanzu ta kaŋgerwaig sulumba pasa te
idusamŋgaig.

¹⁴ Yeŋge wi le gau tinḡuwa le wanzu prowa ta

¹⁵ ye siŋka son pasa satinḡet te idusamŋgit. Kule
sunḡo maŋ promba tane ŋakmba kile-ŋgisike nda.

¹⁶ Wanzu ta gau mbolŋge minwa le ye kaŋgeri
sulumba pasa te idusamŋgit. Ye siŋka son pasa te
agaŋ ŋakmba ŋgarosu ŋak abo minig ta tane satinḡet
ta siŋka kumuwaŋgit.

¹⁷ Ye kilke mbol mbal ŋakmba ndoŋ wamdus
ulendika wanzu kuambor tanjaŋ pilet ŋgina.

¹⁸ Noa tuku kiŋo kame waŋ mbolŋge ibeŋ kinaig
ta nyu kat naŋgine Sem Ham Yafet. Kanan nu Ham
tuku kiŋo.

¹⁹ Noa tuku kiŋo kame keŋ ta nane tuku ndare
tugeka kile sine kilke mbol mbal ŋakmba mineg.

Noa nu Ham kasurna

²⁰ Noa nu nyam piro ndo kumba minna tuku.
Nuŋge tugu pilmba grep piro ande ŋgukina.

²¹ Mara ande nu grep kule afu nyina le grep
kulenḡe balena le ŋginŋganka baibai sinamŋge
tawi kuklikina le wagek kinymba minna.

²² Tanjana le Kanan mam nuje Ham nu mam nuje wagek kinymba minna ta kanjerna sulumba nu ndek kumba ka aba kat nuje sanikina le

²³ Sem nale Yafet ndoŋ nale ndek tawi ande tumba kaika ngumnem-ngumnem baibai sinam kumba mam nakile kainaik. Nale mam nakile wagek minna ta kanjeram mbulmba tumail te-sinaik.

²⁴ Kile Noa nu ngaro purfena le kiŋo ngrimbik wam kina ta kubenaik le isna sulumba nu ndek sakina:

²⁵ Ye kile Kanan kasuri le nu nuje tira kame kumnemŋge nane tuku sanzal tango piroka minamŋgat ngina.

²⁶ Tanjakina sulumba nu maŋ lato sakina: Sine Sunjo tuku nyu te-dunŋube. Nu Sem tuku Mbara. Kanan nu Sem kumnemŋge nu tuku sanzal tango piroka minamŋgat.

²⁷ Kuateŋge Yafet sinzaŋwa le nu tuku ndare tugekamŋgat. Nu tuku mbuŋ kame Sem tuku mbuŋ kame ndoŋ ulendika minwaig le Kanan nu Yafet kumnemŋge nu tuku sanzal tango piroka minamŋgat ngina.

²⁸ Kule sunjo ta kugana le Noa nu maŋ lato yar 350 minna.

²⁹ Nuje yar ulendimba ta 950 kusrena sulumba nu kumna.

10

Noa tuku ndare

¹ Noa tuku ndare ta teŋenmba. Noa tuku kiŋo keŋmba ande nyunu Sem ande Ham ande Yafet. Kule sunjo ibeŋ kina le nane keŋ ta kiŋo afu kilepatikinaig.

Yafet tuku ndare

² Yafet tuku kiŋo kat nuŋe nyu naŋgine ta teŋenmba. Gomer, Makok, Madai, Yawan, Tubal, Mesek, Tiras. Ngumneŋga nane tuku ndare tugekinaig sulumba mbuŋ kat naŋgine tuku nyu ta tumba naŋgine tumbran yimyam kilmba minnaig.

³ Gomer tuku mbuŋ kat nuŋe ta Askenas mbal Rifat mbal Tokarma mbal.

⁴ Yawan tuku mbuŋ kat nuŋe ta Elisa mbal Spen mbal Siprus mbal Rodes mbal.

⁵ Nane yu make tumba minig mbal le nuy mbolŋge minig mbal ta tuku mbuŋ naŋgine.

Yafet tuku ndare ta taŋamba ndo. Nane tuku tumbran yimyam, ma tugu yimyam, pasa mata yimyam.

Ham tuku ndare

⁶ Ham tuku kiŋo kat nuŋe nyu naŋgine ta teŋenmba. Kus, Isip, Libia, Kanan. Ngumneŋga nane tuku ndare tugekinaig sulumba mbuŋ kat naŋgine tuku nyu ta tumba naŋgine tumbran yimyam kilmba minnaig.

⁷ Kus tuku mbuŋ kat nuŋe ta Seba mbal Awila mbal Sabta mbal Rama mbal Sabteka mbal. Rama tuku mbuŋ ta Zeba mbal Dedan mbal.

⁸ Kus tuku kiŋo ande nyunu Nimrod. Nimrod nu kame bumba tumbran afu kilke yaika kilmba minna tukunu nu gabat suŋgo mayok kina.

⁹ Nu Suŋgoŋge turna le nu kanzerek taŋgo minna. Ta tuku nane afu naŋgine naŋgine teŋenmba sakade. Suŋgoŋge ne turnuwa le kanzerek taŋgo Nimrod suk minamŋgat ŋgade.

10 O buk Nimrod nu Babilonia kilke ta tuku tumbran̄ ken̄mba kulatkina. Tumbran̄ ken̄mba ta ande nyunu Babilon ande Erek ande Akad.

11 Nu Babilonia kilke kusremba Asiria kina sulumba tumbran̄ sugo bailkamba ninde lika wande patike likina. Tumbran̄ sugo ta ande nyunu Nineve ande Rehobot-Ir ande Kala ande Resan.

12 Resan nu Nineve le tumbran̄ sun̄go Kala ngamu-ngamuŋge minna.

13-14 Isip tuku mbuŋ kat nuŋe ta Lidia mbal Anam mbal Leab mbal Naftu mbal Patrus mbal Kaslu mbal Kreta mbal. Kreta mbal nane Filistia mbal nane tuku mbuŋ nan̄gine.

15 Kanan nu kiŋo arm̄ba ŋak minna. Kiŋo mulum ta Sidon ande nyunu Het. Ngumn̄nga nale tuku ndare tugekinaik sulumba mbuŋ kat nan̄gine tuku nyu ta tumba nan̄gine tumbran̄ yimyam kilmba minnaig.

16-18 Kanan nu Yebus mbal Amor mbal Girkas mbal Hiwi mbal Arka mbal Sini mbal Arwat mbal Semar mbal Hamat mbal nane tuku mbuŋ nan̄gine. Kanan tuku tumbran̄ mboŋ nane sili-silinaig le

19 nane tuku tumbran̄ mboŋ makenu ande kumba ka Sidon̄ge tin̄gina le ande kumba ka Gerar̄nge tin̄gina. Gerar tumbran̄ ta Gasa tumbran̄ patumba. Tumbran̄ make ki prote kumam kina ta kumba ka Sodom, Gomora, Atma, Seboim̄nge tin̄gina. Seboim tumbran̄ ta Lasa tumbran̄ patumba minna.

20 Ham tuku ndare ta taŋamba ndo. Nane tuku tumbran̄ yimyam, ma tugu yimyam, pasa mata yimyam.

Sem tuku ndare

21 Yafet aba nuñe Sem nu Hibru mbal ñakmba tuku mbuñ nanñine.

22 Sem tuku kiño kat nuñe tuku nyu ta tenñemba. Elam, Asur, Arpaksad, Lud, Aram. Ngumneña nane tuku ndare tugekinaig sulumba mbuñ kat nanñine tuku nyu ta tumba nanñine tumbran yimyam kilmba minnaig.

23 Aram tuku mbuñ ta Us mbal Hul mbal Geter mbal Mesek mbal.

24 Arpaksad tuku kiño nuñe nyunu Sela. Sela tuku kiño nuñe nyunu Eber.

25 Eber nu kiño armba kile-patikina ta ande nyunu Pelek. Pelek tuku ait mbolñge tanño pino ñakmba sili-silinaig. Eber tuku kiño ande nyunu Yoktan.

26-29 Yoktan tuku mbuñ ta Almodad mbal Selef mbal Hasarmawet mbal Yera mbal Hadoram mbal Usal mbal Dikla mbal Obal mbal Abimael mbal Seba mbal Ofir mbal Awila mbal Yobab mbal. Nane ñakmba Yoktan tuku ndare.

30 Nane tuku ma tugu makenu ta Mesanñe tinña laipmba kumba ka Sefarñge tinñina. Sefar tumbran ma taknu ki prote kumamñe minna.

31 Sem tuku ndare ta tanñamba ndo. Nane tuku tumbran yimyam, ma tugu yimyam, pasa mata yimyam.

32 Tanño kuasmbi ñakmba ta Noa tuku ndare. Kule sunño kugana le Noa tuku kiño kat nuñe tuku ndare puluka tugekina. Nane keñ ta kilke mbol mbal ñakmba tuku mbuñ kat nanñine.

11

Kuate nu tanjo tuku mane tugu mbilniŋge likina

¹ O buk tugu mbolŋge tanjo pino kilke ŋakmba mbolŋge pasa ndindo aŋaŋ ndende ŋakmba nyu ndindo saka minnaig.

² Nane ki prote kumamŋge kine promba minnaig. Tanjamba minnaig ma ma mara ande nane kinaig ka Babilonia tuku ma guton ande mbol pronaig sulumba nane tanje tumbran ulnaig.

³ Tanjamba nane nanjine nanjine sakinaig: Sine kilke kilmba pasoka ndame wakeikube le karenjuwaig ŋginaig. Nane tanjamba wakeikinaig sulumba wande palmbim tuku gulgol ta tumba ndame ta pisneniŋginaig le ndame ta denjinaig.

⁴ Kile nane ndek sakinaig: Sine tumbran sunjo ande ulmba wande patikube sulumba wande sunjo kuen ŋayo ande pilbe. Funu ka samba kirewa. Tanjamba sine nyu ŋak minbe sulumba sili-silimba ma tugu ŋakmba kine ndakube ŋginaig.

⁵ Nane wande ta pilnaig le Sunjo nu nane tumbran ulmba wande kuen ŋayo pilnaig ta kanjeram ndekina sulumba

⁶ sakina: Tanjo pino nane ndare ndindo pasa kuale ndindo. Nane maŋau te tugu pilmba kade ta ŋgumneŋga nanjine nzali dubimba maŋau afu kam tuku sakuwaig sulumba ta kamŋgaig.

⁷ Ta tuku sine ndek kab sulumba tanjo tuku mane tugu mbilniŋbe le nane nanjine nanjine pasa katese ndawaig ŋgina.

⁸ Tanjakina sulumba Sunjo nu tanjo pino ŋakmba tugena le nane wande piro sunjo ta kusremba sili-silimba kilke tugu ŋakmba mbol kine likinaig.

⁹ Tumbranḡ sunḡo ta nyunu Babilon ḡginaig. Ma ta mbolḡḡe Sunḡo nu nane tuku mane tugu mbil-niḡḡe likina le nane sili-silimba kilke tugu ḡakmba mbol kine likinaig.

Sem tuku ndare

¹⁰ Sem tuku ndare tuturmba teḡenmba kina. Kule sunḡo ta ibeḡ kina le yar armba kinaig le Sem nu yar 100 ḡak minmba kiḡo ande nyunu Arpaksad te-pilna.

¹¹ Te-pilna sulumba nu maḡ lato yar 500 kus-remba kiḡo kulim afu turmba kile-patikina.

¹² Arpaksad nu yar 35 ḡak minna sulumba kiḡo ande nyunu Sela te-pilna.

¹³ Te-pilna sulumba nu maḡ lato yar 403 minmba kiḡo kulim afu turmba kile-patikina.

¹⁴ Sela nu yar 30 ḡak minna sulumba kiḡo ande nyunu Eber te-pilna.

¹⁵ Te-pilna sulumba nu maḡ lato yar 403 minmba kiḡo kulim afu turmba kile-patikina.

¹⁶ Eber nu yar 34 ḡak minna sulumba kiḡo ande nyunu Pelek te-pilna.

¹⁷ Te-pilna sulumba nu maḡ lato yar 430 minmba kiḡo kulim afu turmba kile-patikina.

¹⁸ Pelek nu yar 30 ḡak minna sulumba kiḡo ande nyunu Reu te-pilna.

¹⁹ Te-pilna sulumba nu maḡ lato yar 209 minmba kiḡo kulim afu turmba kile-patikina.

²⁰ Reu nu yar 32 ḡak minna sulumba kiḡo ande nyunu Seruk te-pilna.

²¹ Te-pilna sulumba nu maḡ lato yar 207 minmba kiḡo kulim afu turmba kile-patikina.

²² Seruk nu yar 30 ᅇak minna sulumba kiᅇo ande nyunu Nahor te-pilna.

²³ Te-pilna sulumba nu maᅇ lato yar 200 minmba kiᅇo kulim afu turmba kile-patikina.

²⁴ Nahor nu yar 29 ᅇak minna sulumba kiᅇo ande nyunu Tera te-pilna.

²⁵ Te-pilna sulumba nu maᅇ lato yar 119 minmba kiᅇo kulim afu turmba kile-patikina.

²⁶ Tera nu yar 70 kusrena sulumba kiᅇo afu kile-patikina ta ande nyunu Abram ande Nahor ande Haran.

Tera tuku ndare

²⁷⁻²⁹ Tera tuku ndare tuturmba teᅇenmba kina. Nu kiᅇo keᅇmba kile-patikina ta ande Abram ande Nahor ande Haran. Haran nu Lot te-pilna sulumba nu kulim armba turmba kile-patikina ta ande nyunu Milka ande Iska. Mam naᅇgine kume ndakina le Haran nu amboᅇga nuᅇe tumbraᅇ tuguk Urᅇge minmba kumna. Ma tugu ta nyunu Babilonia. Abram nu Sarai tina le Nahor nu mambo nuᅇe Haran tuku kulim Milka tina.

³⁰ Sarai nu niᅇka kiᅇo kugatok minna.

³¹ Kile Tera nu kiᅇo nuᅇe Abram rугan nuᅇe Sarai wa nuᅇe Lot nane keᅇ ta kilmba Babilonia ma tugu Ur tumbraᅇ kusremba Kanan kilke mbol kambim saka kinaig kumba ka Haran tumbraᅇ promba taᅇge minnaig ma ma Tera nu kumna.

³² Nu yar ᅇakmba 205 kusrena sulumba Haran tumbraᅇ taᅇge nu kumna.

12

Suᅇgo nu siᅇka pasa saᅇgrinu Abram sana

¹ Mara ande Sunḡo nu Abram sana: Ne naḡe kilke naḡe tumbranḡ tuguk naḡe ndare kusreka ye ma ande tumni le ne ka kilke ta mbolḡge mina.

² Yeḡge ki le ne tuku ndare tugeka taḡgo kuasmbi sunḡokanu mayok kaḡgat. Yeḡge ne nyaro tini le ne taḡgo sunḡo nyu ḡak minamḡgat. Taḡawa le nane ḡgumneḡga ne tuku saka nane afu nyaro niḡge likamḡgaig.

³ Nane afu ne nyaro tinwaig ta ye mata nane nyaro niḡgamḡgit. Ko nane afu ne kasurnuwaig ta ye mata nane kasurniḡgamḡgit. Ne mbolḡge ye kilke tugu ḡakmba mbolḡge wam mayenu kamḡgit ḡgina.

⁴ Sunḡo nu taḡakina le Abram nu miḡge dubimba tiḡga Haran tumbranḡ kusremba kina le Lot nu dubimba kina. Ait ta mbolḡge Abram nu yar 75 ḡak minna.

⁵ Abram nu kumba piyo nuḡe Sarai, nzamu nuḡe Lot, Haran mbal afu nu piyaniḡmba kilna ta aḡaḡ ndende ḡakmba kilmba Kanan kambim saka kinaig kumba ka ka Kanan kilke mbol pronaig.

⁶ Pronaig sulumba kilke ḡgamu fetka kumba ka Sekem ma promba More ma tuku ail sunḡo ta tugumḡge minnaig. Ait ta mbolḡge Kanan mbal nane kilke ta mbolḡge mine likinaig.

⁷ Minnaig le Sunḡo nu Abram tugum promba sana: Ye ne tuku ndare kilke te siḡka serniḡgamḡgit ḡgina. Taḡakina le Abram nu Sunḡo nu teḡge ye tugum prowat ḡga ndame afu kilmba turḡaḡga atraukam tuku pa laḡlaḡ inum wakeina.

⁸ Taḡana sulumba nu ma ta kusremba kina ka tabe ande poḡga baibai patika taḡge minnaig. Tabe ta Betel tumbranḡ ki butuḡgate kumam Ai

tumbran ki prote kumam nu ngamuŋge minna. Tabe mbol tanġe Abram nu ndame turŋaŋga Sunġo atraukam tuku pa lanġan wakeimba Sunġo mbariŋmba nu tuku nyu te-duŋga minna.

⁹ Tanġana sulumba nu maŋ tiŋga kumba ka Negeb ma baknu ta kambim saka kina. Negeb ma baknu ta Kanan kilke mbolŋge minit.

Abram nu Isip kilke mbol kina

¹⁰ Nu kina ta Negeb kilke mbolŋge guba sunġo pronu tukunu Abram nane gubak minnaig sulumba ndeka kilke ta kusremba Isip kilke mbol ndekinaig.

¹¹ Ndekinaig sulumba Isip kilke mbol prowam bafumba nu piyo nuŋe Sarai sana: Ne pino tumail pasi ngarosu mayenu ndo.

¹² Isip tanġo kame nane ne kaŋgernumba nuŋe piyo nuŋe ŋga idusmba ne tam tuku ye baleyumba ne kusrenamŋgaig.

¹³ Ta tuku tanġo te ye tuku leu ŋga saniŋga le nane ne tuku ŋga ye bale ndayuwaig le ye maye minamŋgit ŋga Sarai sana.

¹⁴ Tanġakina sulumba Abram nu Isip kilke mbol pronu le Isip mbal mambilmba Sarai kaŋgermba pino ta mayenu ndo ŋginaig le

¹⁵ Farao tuku mbal afu nane Sarai kaŋgermba kumba ka Farao sanaig. Sanaig le nu ismba tanġo afu kukulniŋgina le pro Sarai tumba Farao tuku wande mbol kinaig le nu tanġe minna.

¹⁶ Minna le Farao nu Sarai tuku garena le nu Abram kigamba agaŋ ndende sunġomba tuna. Nu agaŋmor sunġomba sipsip makau kamel donġi piro mbal turmba Abram tuna le kilna.

17 Farao nu Abram piyo nuṅe Sarai pinonu tina tukunu Sunḡo nu Farao nuṅe wande tuma mbal turmba ṅaigo siglikina le guaze sugo kile-likinaig.

18 Taṅanaig le Farao ndek Abram wika kusnana: Ne ame maṅau ye mbolṅe kina? Ndaṅam saka ne naṅe piyo naṅe ta ye ndasayina?

19 Ne yiṅe kulim ṅga sayina tukunu ye yiṅe pinonu ten. Kile piyo naṅe te tumba kua kaye ṅga Abram sana.

20 Taṅakina sulumba nu nuṅe mbal saninḡina le nane Abram mindemba kumba ndinḡe mbil-naig le Abram nale piyo nuṅe ndoṅ agaṅ ndende ṅakmba kilmba kinaik.

13

Lot nu Abram kusremba Sodom tumbranḡ kina

1 Abram nu piyo nuṅe Sarai nzamu nuṅe Lot agaṅ ndende ṅakmba kilmba Isip kusremba kina ka Negeb ma baknu mbol prona.

2 Abram nu agaṅmor silwa ndametiṅ gol ndametiṅ agaṅ ndende ta sunḡomba ṅak minna.

3 Nu Negeb ma mbol prona sulumba maṅ tinḡa kumba ka ka Betel tumbranḡ patumba nu o buk baibai patikina ma ta tugum prona. Ma ta Betel tumbranḡ Ai tumbranḡ ṅgamu-ṅgamuṅge minit.

4 Minna sulumba o buk atraukam tuku pa laṅlaṅ wakeina ma ndui ta mbolṅe maṅ Sunḡo mbariṅmba nu tuku nyu te-duṅga minna.

5 Lot nane Abram ndoṅ minnaig ta nu mata agaṅ ndende sipsip makau baibai sunḡomba ṅak minna.

6 Nale ar ta agaṅmor sunḡomba ṅak tukunu nale ma ta tuma minam kumuṅ kuga.

⁷ Ta tuku Abram tuku aganmor kulat tanjo nane Lot tuku aganmor kulat tanjo ndon munju gubra njak minnaig. Ait ta mbolnje Kanan mbal Peris mbal nane ma ta mbolnje minnaig tuku.

⁸ Kile Abram nu ndek Lot sana: Ne sile ndare ndui ta ndo. Ta tuku sile ngamuknje munju gubra njak mine ndakupe. Sile tuku piro tanjo mata nane munju gubra njak mine ndakuwaig.

⁹ Ma te sunjokanu. Ne nane kilke inum kanjermba madiwa le sile purkupe. Ne ma ande mbol kaye ndeta ye ma ande mbol ka ngina.

¹⁰ Tanjakina le Lot nu mambilmba Yordan kule kumamnje ma guton ta kanjerna. Ma ta kule sunjomba njak kumba ka Soar tumbraenje tinjina. Ait ta mbolnje Sunjo nu Sodom le Gomora njaigo sili ndakina. Ma ta mayenu ndo Sunjo tuku piro Isip mbal tuku kilke tanjan.

¹¹ Ta tuku Lot nu ma ta mayenu ndo nga Yordan ma guton ta njakmba madimba te-suluna. Tanjamba nu Abram kusremba ki prote kumam ma ta mbolnje ka minna le nale yimyam minnaik.

¹² Abram nu Kanan kilke mbolnje minna le Lot nu Yordan ma guton ta kumba ka tanje minyokina sulumba nuje baibai Sodom tumbrajan patumba patike likina sulumba nu tanje minna.

¹³ Sodom mbal nane une manau sunjomba kumba Sunjo tuku minje ngurmba minnaig.

Sunjonge Abram Kanan kilke njakmba tuna

¹⁴ Lot nu Abram kusrena le Sunjo nu Abram sana: Ne tinja mambilmba ma tugu njakmba kanjerka.

15 Ma ṅakmba ne kaṅgerkate ta ne naṅe ndare ṅakmba ndoṅ serṅiṅi le tane tuku kilke minmba minamṅgat.

16 Yeṅge ki le ne tuku ndare tugeka ne tuku mbuṅ burnu kumuṅ kuga prowamṅgaig. Kilke mbolṅge tub tub taṅaṅ burnu kumuṅ kuga.

17 Kile ne ṅiṅga kilke tuku kuenu kilke tuku suṅgonu ṅakmba lika kaṅgerka. Ye kilke ta ṅakmba ne tanmbimṅgit ṅga Abram sana.

18 Taṅakina le Abram nu nuṅe baibai sambriniṅmba ma ta kusremba kumba ka Hebron tumbranṅge Mamre tuku ail sugo tugum taṅge minyokina. Minyokina sulumba Suṅgo atraukam tuku pa laṅlaṅ ande wakeina.

14

Abram nu gabat sugo afu ndoṅ kame bunaig

1 Mara ande Babilonia tuku gabat suṅgo Amrafel, Elasar tuku gabat suṅgo Ariok, Elam tuku gabat suṅgo Kedorlaomer, Goim tuku gabat suṅgo Tidal nane bailka ta

2 gabat sugo 5 ndoṅ kame bunaig. Gabat sugo 5 ta Sodom tuku gabat suṅgo Bera, Gomora tuku gabat suṅgo Birsā, Atma tuku gabat suṅgo Sinab, Seboim tuku gabat suṅgo Semeber, Bela tuku gabat suṅgo turmba. Bela tumbranṅ tuku nyu ande Soar ṅginaig.

3 Gabat sugo 5 ta ulendika pasa katnaig sulumba Sidim tuku ma gutonṅ ta kinaig. Ma ta kile Yu Kagli ṅayo taṅge te-suluna.

4 Kedorlaomer nu yar 12 gabat sugo 5 ta kulatkina le nane ta tuku ndagariniṅgina le yar 13 mbolṅge nane nu ndoṅ kame bunaig.

⁵ Yar 14 mbolŋge Kedorlaomer nuŋe gulab kame gabat sugo keŋ ta ndoŋ nane naŋgine kame mbal kile-maŋgurka kinaig ka tumbranŋ afu ndoŋ kame bunaig. Asterot-Karnaim tumbranŋge Kedorlaomer nu Refaim mbal ndoŋ kame bumba nane kile-ibenŋkina sulumba ka Ham tumbranŋge nu Susim mbal ndoŋ kame bumba nane kile-ibenŋkina sulumba ka Kiriaticim tuku ma gutonŋ tanŋe nu Emim mbal ndoŋ kame bumba nane kile-ibenŋkina.

⁶ Tanŋamba nu maŋ kina ka Edom ma biŋ tanŋe nu Hor mbal ndoŋ kame bumba nane yokerkina le nane sili-silinaig le nu nane dubika kina ka Elparan tumbranŋ ma baknu ta makembiŋge lukina.

⁷ Lukina sulumba kumba ka Enmispatic tumbranŋ pronaig. (Tumbranŋ ta kile nyunu Kades ŋgade). Tumbranŋ tanŋe nane Amalek mbal Amor mbal ndoŋ kame bunaig sulumba nane tuku kilke ta yaike likinaig. Amor mbal nane Hasason-Tamar tumbranŋge minnaig tuku.

⁸ Ait ta mbolŋge Sodom, Gomora, Atma, Seboim, Bela tumbranŋ 5 ta tuku gabat sugo nane naŋgine kame mbal ndoŋ Sidim tuku ma gutonŋ ta kinaig sulumba tanŋe nane kame tuku kuaneka minnaig.

⁹ Elam tuku gabat suŋgo Kedorlaomer, Goim tuku gabat suŋgo Tidal, Babilonia tuku gabat suŋgo Amrafel, Elasar tuku gabat suŋgo Ariok nane mata kame tuku kuaneka minnaig. Gabat sugo bailka ta nane gabat sugo 5 ta ndoŋ kame buwam bafunaig.

¹⁰ Sidim tuku gutonŋ ta nane buk ndame dabuk dabuk kolta suk ta sota burok suŋgomba sarke likinaig. Kile kame saŋgri tiŋgina le Sodom tuku

gabab sunjo Gomora tuku gabab sunjo nale kuru-kuruka nakile kame mbal ndonj kua ka barinja burok ta sinam kinaig le gabab sugo keŋ ta nane kame kuasmbi afu ndonj kua ka ma tabenu ta ponja kinaig.

¹¹ Tanjanaig le gabab sugo bailka ta nane Sodom le Gomora tuku aganj ndende, nyamaganj, tango pino turmba yomba kilmba kinaig.

¹² Abram nzamu nuŋe Lot nu Sodomnŋe minna le nane nu tumba nu tuku aganj ndende turmba kilmba kinaig.

¹³ Tanjanaig le tango ande nu wam ta kanjermba kua ka Abram sota kina sulumba Abram kila sana. (Abram nu Mamre tuku ail tugum tanje minna. Mamre nu Amor tango ande. Nu nuŋe mambo kat nuŋe ndonj nane keŋ ta Abram tuku gulab kat nuŋe minnaig. Mambo ar ta nyu nakile Eskol le Aner).

¹⁴ Nane Abram tuku nzamu nuŋe tumba kinaig ta tango tanje wam kubeu tuna le Abram nu ismba nuŋe kuasmbi kame tango 318 ta ŋakmba kilemanjurkina sulumba nane ndonj gabab sugo bailka ta dubika Dan tumbranj kinaig.

¹⁵ Furir ŋgamuna le nu nuŋe kuasmbi ta kilmba walna sulumba gabab sugo bailka ta ndonj kame bumba nane kile-ibenja yokerkinaig le nane sili-silinaig le nane dubika kinaig ka Hoba tumbranj pronaiŋ. Hoba tumbranj ta Damaskus tumbranj patumba minna.

¹⁶ Nu Sodom le Gomora tuku gabis aganj ndende ŋakmba ta kile-luka kilmba nzamu nuŋe Lot turmba tumba Lot tuku aganj ndende tango pino ŋakmba turmba kilmba luka kinaig.

¹⁷ Abram nu gabab sugo bailka ta ndonj kame

bumba nane kile-ibenjkina sulumba luka prona le Sodom tuku gabat sungo ta Abram sota kina ka Zawe ma gutonj tange Abram te-silikina. (Ma gutonj ta tuku nyu ande Gabat Sugo tuku Gutonj ngade).

Melkisedek nu Abram nyaro tuna

¹⁸ Salem tuku gabat Melkisedek nu Kuate o mbolok tuku pris minna. Nu bret grep kule kilmba Abram tugum kumba

¹⁹ nyaro pasa tuna sulumba sakina: Kuate nu o mbolok. Nunge samba kilke kile-mayokkina. Nunge ne nyaro pasa tinwa.

²⁰ Kuate nu o mbolok. Sine nu tuku nyu tedunḡube. Nunge ne sinzanḡnat le nanḡe ḡgueu mbal ḡakmba kile-ibenjkat ḡgina.

Tanḡakina le Abram nu gabis aḡanḡ ndende ḡakmba kilna ta maḡgur 10 patika ande tumba Melkisedek tuna.

²¹ Tanḡana le Sodom tuku gabat sunḡonḡe ndek Abram sana: Tanḡo pino ḡakmba yiḡe kili le gabis aḡanḡ ndende ḡakmba ne kila ḡgina le

²² Abram ndek Sodom tuku gabat sunḡo ta sana: Kuate Sunḡo nu o mbolok. Nunge samba kilke kile-mayokkina le ye kile Sunḡo tuku nyu mbolḡge pasa sanḡri pilewet.

²³ Ne ḡgumneḡga sakikat: Yeḡge Abram aḡanḡ ndende sunḡomba tuwen le kile nu aḡanḡ ndende sunḡomba ḡak minit ḡga sakikat tukunu ye ne tuku aḡanḡ inum te nda. Muli fonḡonḡ afu ko kupe ḡgaro tuku muli ande mata ye te nda.

²⁴ Ye mbulit. Ye aḡanḡ ndende afu kile nda. Ye tuku kuasmbiḡge nyamaganḡ afu kilmba nyinaig

ta maye. Ye tuku gulab kame Aner Eskol Mamre nane ndo aganj ndende afu ninga nga sana.

15

Kuate nu Abram ndorj wamdus ulendinaik

¹ Mara ande Abram nu kinatanu suk Sunḡonḡe wika sana: Abram, ne kuru kuru ndaka. Ye ne tuku kandim taḡaḡ ne kulatka minet. Ne lafu mayenu sunḡokanu tamḡgat ḡgina.

² Taḡakina le Abram nu ndek sana: O Ku-ate Sunḡo, ye kiḡo kugatok minet. Ye kumi le Damaskusnu taḡo Elieser nuḡe ye tuku aganj ndende kilamḡgat. Ta tuku ne ame aganj mayenu ye samḡgat?

³ Ne ye tuku ndare tumunu ande ndasina tukunu ye tuku kukul taḡo nuḡe ye tuku aganj ndende kilamḡgat ḡgina.

⁴ Taḡakina le Sunḡo nu pasa lafumba sana: Kuga. Kukul taḡo naḡe Elieser nu ne tuku aganj ndende kile nda. Naḡe kiḡo ndinok ta nuḡe ne tuku aganj ndende kilamḡgat ḡgina.

⁵ Taḡakina sulumba nu Abram tumba kilim kumba sana: Ai ambe. Samba mbol ambe tandeka mambilmba mbai kaḡgerka. Ne ḡakmba burkam kumuḡ e? ḡgumneḡga ne tuku ndare mbolḡge mbuḡ gudommba mayok kaḡgaig. Samba mbolḡge mbai minig taḡaḡ burnu kumuḡ kuga ḡgina.

⁶ Taḡakina le Abram nu Sunḡo tuku pasa ta ismba nu tuku saḡgri tomba tiḡgina le Sunḡo nu tuku ḡgamuḡgal son ta kaḡgermba nu taḡo tiḡreknu ḡgina.

⁷ Tanjakina sulumba nu Abram sana: Ye Sunjo. Ye ne Babilonia mbal tuku kilke Ur tumbraŋge ye ne mindenumba te prowen. Kilke te ne sernam tuku ŋga ye taŋawen ŋgina le

⁸ Abram ndek lafumba sakina: O Kuate Sunjo, ye kilke te miro minam tuku sayate ta ye ndaŋmba pasa ta son pasa ŋga kila pili e ŋgina le

⁹ Kuate nu ndek sana: Agaŋmor afu kilmba ye tugum te prowa. Makau paŋgarnu ande, meme paŋgarnu ande, sipsip pailnu ande ŋakmba yar keŋmba ŋak, gami ande, sar umaŋ kitek ande turmba kilmba ye tugum te prowa ŋgina le

¹⁰ Abram nu pasa ta kumumba agaŋmor ta kilmba nu tugum prona sulumba agaŋmor ta ŋgamuŋge fetke lika inumnu ndinamŋge inumnu ŋaiŋamŋge patike likina sulumba umaŋ armba ta fet ndakina.

¹¹ Tanjana le wir afu ndem ta kilam tuku fumba ndekinaig le Abram nu ndem ta ŋailka nane yokerke likina.

¹² Ki ka butuŋgina le Abram nu kinymba ma make sunjo kaŋgermba ŋgamuŋgal pitina le nu kuru kuru sunjo tina.

¹³ Tanamba minna le Sunjo nu Abram sana: Ye siŋka sanet. Ne tuku mbuŋ kilke te kusremba kilke kise mboluŋge rawe taŋgo minwaig le kilke ta mbolok mbal nane piro kareŋnu niŋguwaig le piroka nane ait kuen ŋayo yar 400 nane sanzalnu minamŋgaig.

¹⁴ Ait ta kugawa le ye kilke ta mbolok mbal lafumba piti niŋgi le naŋe mbuŋ kame kusrekuwaig le agaŋ ndende sunjomba ŋak tiŋga ma ta kusrewamŋgaig.

15 Nenġe ndo mine mayemba ma ma saibo pilmba kuma le nġununġaig.

16 Amor mbal kilke te mbolnġe minig ta nanġine mbar sugo ke likade ta kumunġuwaig le nanġe ndare pulumba kinit ta ka bailkanu mbolnġe man luka te prowamnġaig nġa Abram sana.

17 Tanġakina le ki butunġa furirna le waim ande pa guwa nġak sati ande turmba mayok kinaik sulumba aġanmor ndemnu Abrahamnġe fetka patikina ta nġgamuk nġgamuk kinaik.

18 Tanġanaik le Sunġo nu Abram ndon wamdus ulendika sinġa son pasa Abram sana: Ne tuku ndare ye kilke te serninġamnġit. Isip tuku kule sunġo kumamnġe kumba ka kule sunġo Yufretis kumamnġe tinġate kilke ta nġakmba tane sertinġamnġit.

19-21 Ken mbal Kenis mbal Kadmon mbal Hit mbal Peris mbal Refaim mbal Amor mbal Kanan mbal Girkas mbal Yebus mbal nane tuku kilke ta nġakmba tane sertinġamnġit nġa Abram sana.

16

Sarai tuku piro pino Hagar nġe ki nġo te-pilna

1-2 Sarai nu Abram tuku ki nġo ande te-pile ndakina sulumba nu tanġo nunġe sana: Sunġo nu ki nġo ande ndasina tukunu ne ye tuku piro pino ndon minap le nu ki nġo ande te-pilwa le yi nġe ki nġonu tamnġit nġgina. (Sarai tuku piro pino ta nyunu Hagar. Hagar nu Isipnu).

Abram nu Sarai ndon wamdus ulendinaik sulumba

³ Sarai nu nuŋe piro pino ta tumba Abram pinonu tuna. Ait ta mbolŋge Abram buk yar 10 Kanan kilke mbolŋge minna.

⁴ Abram nu Hagar tumba nu ndoŋ minnaik sulumba Hagar nu kiŋo konna ta kamusmba nu Sarai ake agan tanan nga talana.

⁵ Tanana le nu ndek Abram sana: Hagarŋge ye talayate ta naŋe mbar. Ye yiŋe piro pino ne tinnen ta nu kile fungulok minmba nu ye talayate. Sunŋoŋge ndo nu sile pilesikuwa nga tanŋo nuŋe sana.

⁶ Tanakina le nu ndek Sarai sana: Pino ta ne tuku piro pino ndo. Ne ame wam nu mbol kam ndeta ka ŋgina. Tanakina le Sarai nu Hagar sawe lika katna le kua ka nu kusrena.

⁷ Hagar nu Sarai kusremba Sur kambim tuku ndin dubimba kina ka ma baknu mbolŋge kule burok tugum tanŋe minna le Sunŋo tuku Eŋel nu tugum prona sulumba

⁸ nu kusnana: Hagar, Sarai tuku piro pino, ne aniŋge prowat sulumba animbi kanŋat e ŋgina le nu ndek eŋel ta sana: Ye yiŋe piro gabat Sarai tuku kuru-kuruka kua ka tembi prowit ŋgina le

⁹ Sunŋo tuku Eŋel nu sana: Ne luka naŋe piro gabat sota kumba naŋe ŋgamunŋal te-ibenŋmba Sarai kumnemŋge mina.

¹⁰ Yenŋe ki le ne tuku ndare tugeka kuasmbi sunŋokanu mayok kanŋat. Burnu kumuŋ kuga ŋgina.

¹¹ Tanakina sulumba Sunŋo tuku Eŋel maŋ lato sana: Ne kiŋo te-palmbimŋgat. Sunŋo nu ne tuku malmbi ta isna tukunu ne kiŋo ta nyunu Ismael*

* **16:11:** Ismael nyu ta tugunu: Kuate nu isna

nga.

¹² Nu donki nguikok taŋaŋ minmba nu taŋgo pino ŋakmba tuku ŋgueu minamŋgat. Nu nuŋe ndare tuma ndoŋ mata nu mine nda. Nu kasomŋge minamŋgat ŋgina.

¹³ Taŋaka sana le Hagar nu nuŋe wamdusmbi sakina: i ... Ye Kuate kaŋgerit ta ye kume ndakit ŋgina.

Suŋgo nu Hagar ndoŋ pasatina le Hagar nu sakina: O Kuate, ne tuku am mbolŋge agaŋ ndende ŋakmba mayokŋge minit ŋgina.

¹⁴ Ta tuku nane kule burok ta nyunu “Suŋgo abo tugu ŋak nu ye kaŋgeryate” ŋgade. Kule burok ta Kades tumbraŋ Bered tumbraŋ ŋgamu-ŋgamuŋge minit.

¹⁵ Abram Hagar fuŋgul te-tuna ta kile nu kiŋo tepilna le Abram nu kiŋo ta nyunu Ismael ŋgina.

¹⁶ Abram nu yar 86 ŋak minna le Hagar nu kiŋo ta te-pilna.

17

Kuate nu ŋgaro pikam tuku maŋau te-mayokna

¹ Abram nu yar 99 ŋak minna le Suŋgo nu Abram tugum promba sana: Ye Kuate Saŋgri Ŋayo. Ye ne sanet. Ne ye tuku miŋge dubimba maŋau purfeŋnu ndo ŋak mina.

² Ye ne ndoŋ wamdus ulendika siŋka son pasa pilet ta dubimba kumuwaŋgit. Yeŋge ki le ne tuku ndare tugeka taŋgo pino suŋgomba mayok kaŋgaig ŋgina.

³ Taŋakina le Abram ndek truk kina le Kuate nu maŋ lato sana:

⁴ Ne isa. Ye tuku siŋka son pasa ne mbolŋge minit tukunu ne taŋgo kuasmbi suŋgomba tuku mbuŋ naŋgine minamŋgat.

⁵ Ta tuku ne tuku nyu Abram kuga. Ne taŋgo kuasmbi suŋgomba tuku mbuŋ minamŋgat tukunu ye ne tuku nyu kitek Abraham pili le minamŋgat.

⁶ Yeŋge ki le ne tuku ndare mbolŋge kuasmbi suŋgomba mayok kaŋgaig. Afu gabat sugo mayok kaŋgaig.

⁷ Ye ne ndoŋ ne tuku ndare kame ndoŋ wamdus ulendika siŋka son pasa te pilet ta kugawe nda. Ye siŋka kumuwaŋgit. Ye ne tuku Mbara, ne tuku ndare pulumba tuturmba kaŋgat ta tuku turmba Mbara minmba minamŋgit.

⁸ Ne kilke te tuku tuguk taŋgo kuga ta ye kilke te nduiye naŋe ndare kame ta ndoŋ tane ser-tiŋgamŋgit. Kanan kilke ŋakmba te tane tuku kilke minmba minamŋgat. Kugawe nda. Ye siŋka tane tuku Mbara minmba minamŋgit ŋgina.

⁹ Kuate nu maŋ lato Abraham sana: Ye siŋka son pasa te sanet. Naŋe ndare puluka tuturmba kuwaig ta tane pasa saket te ismba kumumba dubiwap.

¹⁰ Ye ne ndoŋ naŋe ndare kame ndoŋ wamdus ulendika pasa dubimba kumuwaŋ tuku ta teŋenmba. Tane taŋgo kiŋo kame ŋakmba tuku ŋgaro pikap sulumba

¹¹ ye tane ndoŋ pasa katet te gilai ndaŋgap.

¹² Tane kiŋo kile-patikap sulumba mara 8 kugawaig le nane tuku ŋgaro pikap. Taŋgine piro taŋgo tuku kiŋo kame tane kasomok taŋgo piyamba kile-likinaig ta ŋakmba tuku ŋgaro pikap.

Tañamba minmba minap le

¹³ ye tane ñakmba ndoñ wamdus ulendika minmba minamngit. Ta tuku nane ñakmba tuku ngaro pikap le tanjine ngarosu mbolñge nzilal ta minwaig.

¹⁴ Tanjo ande ngarosu nzilal ta kugatok ta nu tane ngamukñge mine nda. Nu ye ndoñ wamdus ulendikam tuku wam ta purmba pitaite nga sakina.

¹⁵ Kuate nu mañ Abraham sana: Ye kile piyo nane Sarai tuku sanet. Ne kile nyunu Sarai ndanja. Kile nyunu kitek Sara nga.

¹⁶ Yenje nu nyaro tuwi le nu ne ndoñ kiño ande te-palmbimngaik. Tanjamba nu tanjo kuasmbi sunjomba gabat sugo afu turmba tuku ina nanjine minamngat ngina.

¹⁷ Tanjakina le Abraham nu truk ka nzumilka wamdusmbi sakina: Yoi. Ye buk saibo pilmba yar 100 ñak minet ta ndañmba ye kiño tam tuku sakate? Sara mata buk saibo pilmba yar 90 ñak minit tukunu nu mata kiño te-palmbim kumun kuga nga idusna.

¹⁸ Tanjamba idusna sulumba Abraham nu Kuate sana: Ne ye tuku kiño Ismael ndo kulatka le nu maye minwa ngina kande

¹⁹ Kuate ndek Abraham sana: Kuga. Piyo nane Sara nu ne tuku kiño ndinok te-palmbimngat ta ne kiño ta nyunu Isak nga. Ye kiño ta tuku ndare ñakmba ndoñ wamdus ulendika yinje sinjka son pasa kumumba dubimba minmba minamngit. Kugawe nda.

²⁰ Ne Ismael tuku sayat ta ye mata isit. Yenje nu nyaro tuwi le nu tuku ndare tugekuwaig sulumba

nu tuku ndare mbolŋge gabat sugo 12 mayok kaŋgaig. Nu tuku ndare mbolŋge kuasmbi suŋgo mayok kaŋgat.

²¹ Ye Ismael tuku taŋawamŋgit ta ye Isak ndoŋ wamdus ulendika yiŋe pasa kumumba minmba minamŋgit. Yar ande si ait teŋen prowa le Sara nu kiŋo ta te-palmbimŋgat ŋgina.

²² Taŋakina sulumba Kuate nu Abraham ndoŋ pasate deŋpurmba nu kusremba kina.

²³ Kile Abraham nu Kuate tuku miŋge dubimba ki ait ndui ta mbolŋge kiŋo nuŋe Ismael tuku ŋgaro pikna sulumba nu tuku wande tuma mbal nu taŋgo ndametiŋmbi piyamba kile-likinaig ta ŋakmba tuku ŋgaro pike likina.

²⁴⁻²⁵ Abraham nu yar 99 ŋak minna le kiŋo nuŋe Ismael nu yar 13 ŋak minna le nane nale tuku ŋgaro piknaig.

²⁶ Ki ait ndui ta mbolŋge ndo nane Abraham le Ismael tuku ŋgaro piknaig sulumba

²⁷ nu tuku wande tuma mbal nu taŋgo ndametiŋmbi piyamba kile-likinaig ta ŋakmba tuku ŋgaro turmba pike likinaig.

18

Kuate nu maŋ Sara kiŋo te-palmbim tuku Abraham sana

¹ Mara ande ki pa tiŋgina le Abraham nu Mamre tuku ail sugo tugum taŋge nuŋe baibai kawaŋŋge minyok minna le Suŋgo nu tugum prona.

² Abraham nu mambilmba taŋgo keŋmba kaŋgerkina sulumba tiŋga pinderka kumba ka nane tugumŋge dagol tidroŋga loka saniŋgina:

³ O tango sugo, mayemba prowaig. Tane ye liyumba ndakape. Tane tenge mabtumba isukusmba kape.

⁴ Tenge minap le nane kule fudin tumba prowaig le kupe minyanga ail kumnem tenge minyoka mabtap.

⁵ Mabta minap le ye nyamaganmbi tane turtinji le nyumba sangri tumba kape ngina. Tanakina le nane sakinaig: Ne sakate tanamba ka nginaig.

⁶ Tanakinaig le Abraham nu pitik ndo nuje baibai sinam kina sulumba Sara sana: Pitik ndo plaua mayenu inum kunya sulumba waimbi pipmba bret fonfon pasoka ngina.

⁷ Tanakina sulumba Abraham nu pinderka nuje makau fonde tugum promba fatnu kitek butuknu kuya nak ande madimba tumba nuje piro tango tuna le nunge pre pre balemba kuapikina.

⁸ Tanana le Abraham nu makau fatnu kuapikina ta tumba bata le amo turmba kilmba nane tugumnge patikina le nane kilmba nyumba minnaig.

Nane isukusmba minnaig le Abraham nu nane tugum tange ail kumnemnge nane tairnga tin minna le

⁹ nane nu kusnanaig: Piyo naje Sara nu aninge minit nginaig le nu ndek sakina: Nu baibai sinam tenge minit ngina le

¹⁰ tango inum tange ndek nu sana: Yar ande si piyo naje Sara nu kiyo tuwa le ye sinka luka prowamngit ngina. Tanakina le Sara nu nu ngumnemnge baibai malanga tugum tange pasa ta kagmanga ismba tin minna.

11 Abraham nale Sara ndon buk saibo patika yar gudommba kinaig le Sara nu kiŋo te-palmbim kumuŋ kuga tukunu

12 nu wamdusmbi nzumilka sakina: Ye buk saibo pilen. Yiŋe gabat mata saibo pilna. Ye ndaŋndaŋmba tuma kinymba kamusi ŋga idusna.

13 Taŋamba idusna le Suŋgo nu Abraham sana: Ndaŋam tuku Sara nu nzumilka sakat: Ye buk saibo pilen ta ndaŋmba ye kiŋo tamŋgit ŋga sakat.

14 Ye Suŋgo. Ne iduste ye wam ta kam kumuŋ kuga ŋga ne iduste e? Kuga. Ye wam ŋakmba kam kumuŋ. Ye buk sakit. Yar ande si ait tenjen mbolŋge Sara nu kiŋo tuwa le ye luka prowamŋgit ŋgina.

15 Taŋakina le Sara nu yabuka sakina: Ye nzumil ndakit ŋgina le nu ndek nu sana: Kuga. Ne siŋka ne nzumilkat ŋgina.

*Kuate nu Sodom le Gomora tumbran kile-
ŋgisikam sakina*

16 Kile taŋgo keŋ ta tiŋga Sodom tumbran tumail tumba kinaig le Abraham nu nane mindeka nd-inŋge mbilniŋgam bafuna le

17 Suŋgo nu wamdusmbi sakina: Ye maŋau kam bafuwet te ye Abraham yabuwe nda. Kuga.

18 Ngumneŋga Abraham tuku ndare mbolŋge taŋgo kuasmbi suŋgo saŋgri ŋak mayok kaŋgaig. Nu mbolŋge kilke tugu ŋakmba mbolŋge ye wam mayenu kamŋgit.

19 Ye nu madiwen le nu nuŋe kiŋo kame nuŋe wa kat nuŋe ye tuku maŋau tumniŋguwa le nane maŋau purfeŋnu tiŋreknu ŋak minamŋgaig. Taŋawa le ye nu mbolŋge siŋka pasa sawen ta kumumba tambimŋgit ŋga idusna.

²⁰ Tanjamba idusmba nu Abraham sana: Sodom Gomora nale une mañau sugokanu ñak. Nale tuku une mañau ta tanjo pino ñakmba nanjine nanjine sakade le iset.

²¹ Nane sakade ta kumumba une ta minit e ta ye kumba katesewamngit ngina.

²² Tanjakina le tanjo ar ta Sodom tumail tumba kinaik le Sunjo nu Abraham ndonj minna le

²³ nu ndek Sunjo kusnana: Ne tanjo tinreknu ñaigonu ñakmba ulendimba bale faramngat e?

²⁴ Tumbran tanje tanjo tinreknu 50 minwaig ndeta ne tumbran ta te-ngisiwamngat e ko nanenu nga mapewamngat?

²⁵ Ne nane tinreknu ñaigonu ñakmba ulendimba bale faramngat e? Ne tanawam kumunj kuga. Ne tanjo ñakmba kulatka kumumbi pilengate tuku. Ne mañau mayenu ndo kate tuku ngina le

²⁶ Sunjo nu lafumba sana: Ye Sodom tanjo tinreknu burka ka 50 ta ye nanenu nga ñakmba mapenungit ngina.

²⁷ Tanjakina le Abraham nu mañ lato sana: O Sunjo, ye mañ ne kusnani le ne ye tuku ndagari ndanuwa. Ye ake tanjo ndo. Ne ye tuku ise ndaka.

²⁸ Ne tanjo tinreknu burka ka 50 kuga 5 den ndeta ne tumbran ta te-ngisiwamngat e ngina le Sunjo nu sana: Tanjo tinreknu 45 ndo minwaig ta ye tumbran ta te-ngisiwe nda ngina.

²⁹ Kile Abraham nu mañ lato Sunjo kusnana: Ata. Tanjo tinreknu 40 ndo nzinge minwaig ndeta ne ndanamngat ngina le Sunjo nu lafumba sana: Nane 40 ndo nzinge minwaig ta ye tumbran ta te-ngisiwe nda ngina.

³⁰ Tanjaka sana le Abraham nu maŋ kusnana: O Sunjo, ye maŋ lato kusnanamŋgit ta ne ye tuku ndagari ndanuwa. Tango tinjeknu 30 ndo nziŋge minwaig ndeta ne ndaŋamŋgat ŋgina le Sunjo ndek nu sana: Ye nane 30 ndo kaŋgerkumba ta ye tumbran ta te-ŋgisiwe nda ŋgina.

³¹ Kile Abraham maŋ lato nu kusnana: O Sunjo, ye gabat kuilŋga ne ndoŋ pasatet. Tango tinjeknu 20 ndo nziŋge minwaig ndeta ne ndaŋamŋgat ŋgina le Sunjo nu sana: Nane 20 ndo minwaig ta ye tumbran ta te-ŋgisiwe nda ŋgina.

³² Tanjakina le Abraham nu maŋ lato kusnana: O Sunjo, ye pasa ndindo te ndo sani le ne ye ndoŋ gubra ndata. Tango tinjeknu 10 ndo nziŋge minwaig ndeta ne ndaŋamŋgat ŋgina le Sunjo nu sana: Nane 10 ndo minwaig ta ye tumbran ta te-ŋgisiwe nda ŋgina.

³³ Tanjakina sulumba Sunjo nu Abraham ndoŋ pasate denpurmba nu kusremba kina le Abraham nu luka nuŋe tumbran kina.

19

Sodom tuku une maŋau

¹ Furirna le eŋel ar ta Sodom pronaiik. Lot nu Sodom tumbran fonde malaŋga tugum tanje minyok minna sulumba nu nale kaŋgerka tinja kumba ka nale tugumŋge loka sakina:

² O tango sugo, mayemba prowaiik. Tale kupe minyanŋa ye tuku wande mbolŋge kinyemba indole mafewa le maŋ kape ŋgina le nale ndek Lot sanaik: Kuga. Sile tumbran ŋgamu mayok siŋge kinyamŋgik ŋginaik kande

³ Lot nu nale sangrimba sarsarnikmba nu tuku wande mbol kuwaik nga sanikina le nale tinnga nu dubimba nu tuku wande mbol kinaig. Tanjamba Lot nu nune piro mbal saningina le nane nale tuku pagunaig sulumba bret yis kugatok pasokinaig le nu nyamagan ta kilmba nale nikina le nyinaik.

⁴ Isukuse denpurmba nale kinyam bafunaik le Sodom tumbran tango kiŋo kame ta ŋakmba pro Lot tuku wande kornaig sulumba

⁵ wi kuenka nu sanaig: Tango ar furirat le ne sota prowaik ta nale aninge minik? Ne nale kilemayokka le sine nale ndon karbe nginaig.

⁶ Tanakinaig le Lot nu nane sota kilim kina sulumba malanga tukulmba saningina:

⁷ Tira kame, tane manau njonu te nale mbolnge ndakap.

⁸ Ye tuku kulim ar minik te nale tango ande ndon kinye ndakinaik. Ye nale kile-mayokka tane tingi le tane ame manau kam ndeta nale mbolnge kap. Tango ar te mbolnge manau njonu ande ndakap. Nale ye tuku gulab prowaik le ye nale kulatket ngina.

⁹ Tanakina le nane Lot sanaig: Ne kua kaye. Ne tumbran tuguk tango kuga. Ne ndanam saka singine manau te kusrewam tuku peusingit? Kua kaye. Kuga ta sine ne mata tumba nayo sili-namngig nginaig. Tanakinaig sulumba nane Lot mbiti-mbitimba malanga sambriwam bafunaig le

¹⁰ tango ar tange malanga talka wai sirmba Lot didikinaik le sinam kina le nale malanga tukulnaik.

¹¹ Tukulnaik sulumba nale tango kiŋo kame

malanġa tugumġe minnaig ta nġakmba am tukul-
niġe likinaig le nane malanġa te-sili ndakinaig.

Lot nane Sodom kusrenaig

¹² Kile nale ndek Lot sanaik: Naġe ndare afu
minig e? Naġe mbiyel, naġe kiġo, naġe kulim
afu turmba minig kande kilmba tumbranġ te kus-
remba kua kape.

¹³ Sile tumbranġ te te-nġisiwamġik. Tumbranġ te
tuku taġġo pino nane tuku une maġau sunġokina le
taġġo pino nane naġġine naġġine sakade le Sunġo
nu isna. Ta tuku Sunġo nu sile tumbranġ te te-
nġisiwam tuku kukulsikina le prowik nġinaik.

¹⁴ Taġġakinaik le Lot nu tiġġa kumba taġġo armba
nu tuku kulim kat nuġe kilam tuku madinikina
ta sanikina: Tale tiġġap le sine tumbranġ te kile
ndo kusremba kua kab. Sunġo nu tumbranġ te te-
nġisiwamġat nġina kande nale nu usre pasa sakate
nġa idusmba nale numbik ri ndanaik.

¹⁵ Mafena le Sunġo tuku eġel ar ta nale saġġri
mbakmba Lot sanaik: Ne tiġġa piyo naġe, naġe
kulim ar ta kilmba kile ndo tiġġa pitik kua kape.
Kuga ta tumbranġ te tuku une nġayonu lafunu ne
turmba nġisinuġat nġinaik.

¹⁶ Taġġakinaik le Lot nu wam nzumbilenġa gitmba
minna ta Sunġo nu Lot sinana le taġġo ar ta Lot le
piyo nuġe, kulim ar ta nane wainu kilmba kumba
tumbranġ tuku fonde kilimġe patikinaik.

¹⁷ Nane kilimġe patikumba eġel inum ta nane
saniġġina: Kua ka kape sulumba mbilka nġumnem
mambil ndawap. Ma gutonġ tenġe mabte ndakap.
Kua ka ka tabe si ponġap. Tane nġisikubekaig nġina
le

18 Lot nu lafumba sakina: O tanjo sunjo, tanjamba kuga.

19 Tale buk ye tuku sinatikina le ye mbolnje manau mayenu kaik. Tabe si masken nayo tukunu ye tabe mbol ambe kua ka kambim fuguwet. Kumba mini le ndinnje pa ta ye tuwa le kumba ngisinungit.

20 Ta tuku tale man ye mbolnje manau mayenu kap. Tumbran patuk si kanjerap. Si fudinndo. Maye ndeta ye sinje ka mini sulumba kumba ngisike nda ngina le

21 nu lafumba sana: Ta maye. Ne sakat tanjawanngit. Ye tumbran si te-ngisiwe nda.

22 Ne paten kua ka tumbran si kaye. Ye ne tairngamngit. Ne kumba si prowa le ye ma tugu te te-ngisiwanngit ngina.

Lot nu tumbran ta fudinndo ngina tukunu nane tumbran ta nyunu Soar* nginaig.

Kuate nu Sodom Gomora kile-ngisikina

23 Ki mbol kina le Lot nu Soar prona le

24 Sunjo nu ndame pa soj njak sawe piyanu sukmba Sodom Gomora tuku ma tugu njakmba kumunge likina.

25 Tumbran ar ta tuku ma guton ta tanjo pino agan njakmba kilke mbolnje prowe likinaig ta njakmba usarke sulunaig.

26 Tanjanaig le Lot piyo nune mbilka ngumnem mambilna kande nune njarosu ta sol kuilka karenja makek suk tin minna.

* 19:22: Soar nyu ta tugunu Fudinndo

²⁷ Mafena le Abraham nu maratukuk tiŋga kina ka Sunjo ndoŋ pasata minnaik ma ta tugum prona sulumba

²⁸ mambilmba Sodom Gomora tuku ma guton kilke ŋakmba kaŋgerkina ta pa guwa sunjo tafil ŋak tiŋga minna le kaŋgerna.

²⁹ Kuate nu ma guton ta te-ŋgisiwam bafuna sulumba nu Abraham idusmba Lot kukulna le nu tiŋga ma kise kina. Taŋana le nu Lot buk minna tumbran ta ŋakmba kile-ŋgisike suluna.

Lot tuku kulim ar ta kiŋo kile-patikinaik

³⁰ Lot nu Soar tumbranŋge minam tuku kurukuruka nuŋe kulim ar ta kilmba tumbran ta kusremba tabe poŋga kinaig ka ndame burok ande kaŋgermba sinam taŋge minnaig.

³¹ Taŋamba taŋge minnaig sulumba kulim mulum ta mambo nuŋe sana: Mam buk saibo pilna. Kilke te mbolŋge taŋgo ande sile kilam tuku mine ndakate.

³² Ta tuku ne isa. Sile mam grep kule tupe le nu nyumba ŋginŋankuwa le sile nu ndoŋ kinype. Taŋape sulumba sile kiŋo kile-patikupe ŋgina.

³³ Taŋamba furirna le nale mam nakile grep kule tunaik le nu nyumba ŋginŋankina. ŋgin-ŋgankina le kulim nuŋe mulum ta mam nuŋe ndoŋ kinynaik ta mam nuŋe ŋginŋanka nu wam ta katese ndana.

³⁴ Mafena le kulim mulum ta ndek mambo nuŋe sana: Furir ye mam ndoŋ kinyit. Ngilaiŋge sile maŋ mam grep kule tupe le nyumba ŋginŋankuwa le ne suk mam ndoŋ kinya. Taŋape sulumba sile kiŋo ŋak minpe ŋgina.

³⁵ Taṅakina sulumba nale mam nakile maṅ grep kule tunaik le nu nyumba ṅginṅgankina. ṅginṅgankina le mambo nuṅe suk mam nuṅe ndoṅ kinynaik ta mam nuṅe ṅginṅganka wam ta mata katese ndana.

³⁶ Taṅana le Lot tuku kulim ar ta mam nakilenṅe funṅul nikina le kutunaik.

³⁷ Kulim mulum ta kiṅo ande te-pilna sulumba kiṅo ta nyunu Moab ṅgina. Kiṅo ta nu Moab mbal tuku mbuṅ naṅine.

³⁸ Mambo nuṅe mata kiṅo ande te-pilna sulumba kiṅo ta nyunu Ben-Ami ṅgina. Ben-Ami nu Amon mbal tuku mbuṅ naṅine.

20

Abraham le Abimelek

¹ Abraham nu kumba ka Negeb ma baknu mbol prona sulumba Gerar tumbranṅe minna. Gerar nu Kades tumbranṅ Sur tumbranṅ ṅgamu-ṅgamuṅe minna.

² Tanṅe minna sulumba Abraham nu Sara nu yiṅe kulim ṅgina le Gerar tuku gabat sunṅo Abimelek nu tanṅo afu kukulningina le nane pro Sara tumba ka Abimelek tunaig.

³ Taṅamba minmba ait ande furir ṅgamu Abimelek nu kinyna sulumba kiṅatina le Kuatenṅe sana: Ne isa. Ne pino te tanṅo ṅak tina tukunu ne kumamṅgat ṅgina.

⁴ Abimelek nu Sara ndoṅ kinye ndakinaik tukunu nu Sunṅo lafumba sana: O Sunṅo, ye mbar ndawen. Ne tanṅo mbar ndade ta ne baleniṅgam kumuṅ e?

⁵ Abraham nu nuŋe ye sayina: Pino te ye tuku kulim ŋgina le Sara mata ye sayina: Tanŋo te ye tuku leu ŋgina. Ye mbar ndawen. Ye tanŋo pino ŋakmba am mbolŋge ye maŋau te ken ŋgina le

⁶ Kuate nu kiŋambi lafumba sana: Ne tanŋo pino ŋakmba tuku am mbolŋge taŋana ta ye kila. Ta tuku ye ne nu ndoŋ une ndaka ŋga peunen le ne pino ta kire ndana.

⁷ Ne kile pino ta tumba luka ka tanŋo nuŋe tawe. Tanŋo ta nu tuan tanŋo ande. Nu ne tuku yabaŋwa le ne kume nda. Ne pino ta luka nu ndatawe ta ne naŋe kuasmbi ndoŋ tane ŋakmba kume likamŋgaig ŋgina.

⁸ Mafena le maratukuk tinga Abimelek nu nuŋe piro tanŋo ŋakmba kile-maŋgurka pasa ŋakmba Kuatenŋe sana le isna ta saningina le nane kuru kuru sunŋo tinaig.

⁹ Taŋanaig le Abimelek nu Abraham wika sana: Ne ame maŋau sine mbolŋge kina? Ye ame mbar ken le ne sine ŋakmba piti sunŋo te siŋgam bafute? Ne siŋka maŋau ta ŋayonu kina.

¹⁰ Ne ndaŋam saka maŋau tenemba kina ŋgina le

¹¹ Abraham lafumba nu sana: Ye idusen tumbaŋ te tuku tanŋo nane Kuate tuku miŋge kum-nemŋge minmba nu tuku nyu kurau ndakade tukunu nane ye tuku pino tumba ye baleyubekaig ŋga idusen.

¹² Pino te son ye tuku kulim. Sile mamŋge kilepatikina ta sile ina yimyam le ye nu pinonu ten.*

* **20:12:** Hibru mbal tuku maŋau buk taŋamba minanu. Ina yimyam mam ndindo ta nane muŋgu kilanu (2 Samuel 13 kanŋerap).

¹³ Kuate nu ye kukulyina le ye yiŋe tumbran tuguk kusrewen sulumba nu sawen: Ne ye mbolŋge maŋau mayenu kumba ma ŋakmba mbolŋge taŋgo ŋakmba teŋenmba saninga: Taŋgo te ye tuku leu ŋga saka ŋgen.

Abraham nu taŋamba Abimelek sana le

¹⁴ nu kina ka Sara tumba pro Abraham tuna sulumba sipsip makau piro taŋgo piro pino afu turmba kilmba promba Abraham tuna sulumba

¹⁵ sana: Kilke te ŋakmba ye tuku ndo. Ne ma ani nzalinu minam idusmba ndeta ka taŋge minyoka ŋgina.

¹⁶ Taŋamba nu ndek Sara sana: Ne mbar ndana. Taŋgo kame ne ndoŋ minig ta nane katesewaig ŋga ye leu naŋe ndametiŋ soŋ 100 tuwet. Ye taŋawi le ne mbar ande ke ndakina ta nane ŋakmba katesemba kila palmbimŋgaig ŋgina.

¹⁷⁻¹⁸ Abimelek nu Abraham piyo nuŋe tina tukunu Kuate nu Abimelek tuku piyo nuŋe, piro pino kat nuŋe nane ŋakmba kiŋo ŋgailniŋgina tukunu Abraham ndek Kuate yabaŋna le Abimelek nale piyo nuŋe ndoŋ, nuŋe piro pino ŋakmba nane wakeikina le nane maŋ kiŋo kilepatike likinaig.

21

Sara nu Isak te-pilna

¹ Sungo nu siŋka pasa buk Abraham sana ta nu Sara mbolŋge kina le

² nu fuŋgul ŋakna. Abraham nu buk saibo pilmba yar 100 ŋak minna le piyo nuŋe Sara nu Kuate nu ait sana ta mbolŋge kiŋo ta te-pilna le

³ Abraham nu kiŋo ta nyunu Isak ŋgina.

⁴⁻⁷ Kile Sara ndek sakina: Kuateŋge ye sinzanyat le ye kiŋo te-pilit. Ta tuku ŋga ye gare-gareka nzumilket. Nane ŋakmba ye maŋau kit ta iswaig sulumba gare-gareka nzumilkamŋgaig ŋgina. Tanakina sulumba nu maŋ lato sakina: Nane buk idusnaig Sara nu Abraham tuku kiŋo ande te-pile nda ŋga idusnaig ta ye tuku taŋgo saibo pilna le kile ye nu tuku kiŋo ande te-pilit ŋgina.

Isak nu mara 8 kusrena le ki ait ta mbolŋge Kuate nu Abraham buk sana ta kumumba nu kiŋo nuŋe tuku ŋgaro pikna.

Abraham nu Hagar nale Ismael ndoŋ pitaikina le kinaik

⁸ Kiŋo ta sunŋokina le ina nuŋeŋge nu amo ŋgailna. Ki ait ta mbolŋge Abraham nu kiŋo amo kusrena ta tuku pagumba nye sunŋokina.

⁹ Tanana le Abraham tuku kiŋo Ismael nu Isipnu pino Hagar ndoŋ te-pilnaik ta nu Isak maim maim pasa tumba minna le Sara nu ismba

¹⁰ taŋgo nuŋe sana: Kiŋo ta Isak ndoŋ ne tuku agaŋ ndende tuma kile nda. Piro pino ta kiŋo nuŋe ndoŋ pitaika le kasom kuwaik ŋgina le

¹¹ nu pasa ta ismba kiŋo nuŋe Ismael tuku wamdus pitina le

¹² Kuateŋge nu sana: Piro pino ta kiŋo nuŋe ndoŋ ne wamdus piti ndanuwa. Ne Sara tuku pasa ismba dubiwa. Isak tuku ndare mbolŋge ndo ne tuku mbuŋ mayok kaŋgaig.

¹³ Piro pino ta tuku kiŋo nu mata ne tuku kiŋo tukunu yeŋge ki le nu tuku ndare mbolŋge taŋgo

kuasmbi sunjo ande tugekamngat nga Abraham sana.

¹⁴ Tanjakina le maratukuk tinga Abraham nu nyamagan kilmba aganmor ngarombi kule kunyna ta turmba kilmba Hagar tuku kailmane mbolnge patika kiyo nuje ndon kukulnikina le kinaik kumba ka Berseba tuku ma baknu mbolnge kine promba lika minnaik.

¹⁵ Lika minnaik ma ma kule kugana le kiyo nuje tumba kumba ka ail fudinndo ande kumnemnge pilna le kinymba minna.

¹⁶ Kinymba minna le Hagar nu kiyo nuje ta kusremba nane tui fat parsingade le kumba tingate tanjamba nu kumba ka minyokina sulumba wamdusmbi sakina: Ye kiyo kanjermba mini le kumwa ta njayo ngina. Tanjakina sulumba nu tanje minyok minmba malmbika minna.

¹⁷ Kiyo ta mata malmbika minna le Kuate nu isna le samba mbolnge Kuate tuku Enjel ndek Hagar wika sana: Hagar, ne ndanam wamdus piti-nate? Ne kuru kuru ndaka. Kiyo nanje malmbikate ta Kuate nu o buk isat.

¹⁸ Ne tinga kumba ka kiyo nanje tumba wamdus bul sera. Yenge ki le nu tuku ndare tugeka tanjo kuasmbi sunjo ande mayok kanjat ngina.

¹⁹ Tanjakina sulumba Kuate nu Hagar tuku am talkina le kule burok ande kanjerna sulumba kumba ka aganmor ngaro tamba kule kunyna. Kunyna sulumba kiyo nuje kule ta tuna le nyina.

²⁰ Kuatenje kiyo ta kulatka minna le sunjokina sulumba kumba ka Paran tuku ma baknu mbolnge minyokumba kanzerek tanjo minna le

²¹ ina nuŋenge Isipnu pino ande tumba Ismael te-tuna.

Abraham nu Abimelek ndoŋ wamdus ulendinaik

²² Ait ta mbolŋge Abimelek nuŋe kame gabat nyunu Pikol tumba Abraham tugum promba sana: Kuate tuku nyaro ne mbolŋge minit.

²³ Ta tuku ne kile Kuate tuku nyu tambu pasa sanŋri pilewa sulumba ye mbolŋge maŋau ŋayonu ande ndaka. Ye tuku kutu mbolŋge ye tuku wa kame mbolŋge mata maŋau ŋayonu ande ndaka. Ye buk ne mbolŋge maŋau mayenu ken ta kile ne suk ye mbolŋge, kilke kile ne rawe tanŋo tanŋan minit ta mbolŋge maŋau mayenu ndo ka ŋgina le

²⁴ Abraham ndek nu sana: Ne sakate tanŋamba ye pasa sanŋri pilewet ŋgina.

²⁵ Tanŋakina le Abraham nu kule burok ande Abimelek tuku piro tanŋonŋe tinaig ta tuku nu sana le

²⁶ nu ndek Abraham sana: Imanŋe kule burok ta tina ta ye gilai. Ne ye ndasayina. Kile ndo sayate le ye iset ŋgina.

²⁷ Tanŋakina le Abraham nu kina ka sipsip makau turmba kilmba promba Abimelek tuna sulumba nale wamdus ulendinaik.

²⁸ Tanŋanaik sulumba Abraham nu sipsip fat 7 kilmba yamokŋge patikina le

²⁹ Abimelek nu Abraham kusnana: Ne ndaŋam sipsip fat 7 ta yamokŋge patikat e ŋgina le

³⁰ Abraham lafumba nu sana: Yeŋge kule burok ta sarken ta ne son ŋga sulumba sipsip fat 7 te kila ŋgina.

³¹ (Nale wamdus ulendinaik tuku ma ta nane kile nyunu Berseba* ngade).

³² Bersebanje wamdus ulendika Abimelek nuje kame gabat Pikol ndonj nale luka Filistia ma mbol kinaik le

³³ Abraham nu Bersebanje ail ande ngukina sulumba Kuate Sunjo abo tugu njak nu tuku nyu tedungina.

³⁴ Tanjamba nu yar gudomma Filistia kilke mbolnje minna.

22

Abraham nu Isak tumba Kuate tuku atraukam bafuna

¹ Mara ande Kuate nu Abraham tuku ngamuŋgal son tagomba nu wika sana: Abraham ngina le nu woka sakina: Ye minet te ngina.

² Tanjakina le Kuate nu sana: Ne tinga naje kiŋo naje ndindo Isak ne nu tuku kume purte ta tumba kumba ka Moria kilke mbolnje tabe ande ye ne tumnamngit ta mbolnje ne ye tuku atrauka kiŋo ta balemba piya le ugmba usarkuwa ngina.

³ Tanjamba sana le Abraham nu maratukuk tinga kuaneka donki inum tumba sanjilnu mbolnje kumiŋ depolka kusmba nuje piro tango armba kilmba atraukam tuku pa fetka ndaleka tumba Isak ndonj Kuate nu ma sakina ta kinaig.

⁴ Kumba minnaig le mara armba kinaig le mara keŋnu mbolnje Abraham nu tinga mambilmba Kuate nu ma sakina ta maskenje kanjerna sulumba

* **21:31:** Berseba nyu ta tugunu Pasa Katanu Kule Brok

⁵ nuṅe piro tanḡo ar ta sanikina: Tale donki tumba tenḡe minap. Ye yiṅe kiṅo ndonḡ kumba ambenḡe Kuate mbarinḡmba nu tuku nyu te-dunḡa maṅ luka ndekamkik ṅgina.

⁶ Tanḡaka sanikmba nu pa ndale ṅak tumba Isak tuna le kurana le Abraham nu pa wagmbi bagi turmba kilmba nale kigrinḡa kinaik

⁷ kumba ka ndinḡe Isak nu mam nuṅe wika sana: Mam o ṅgina le mam nuṅe ae ṅgina le Isak nu kusnana: Sile pa wagmbi pa ndale ṅak kilkik ta Kuate atraukam tuku sipsip fat aninḡe ṅgina le

⁸ Abraham lafumba sana: Kiṅo, Kuate nuṅe atraukam tuku sipsip fat ande sile sikamḡgat ṅgina. Tanḡamba saka nale maṅ kigrinḡa kinaik.

⁹ Nale Kuate nu ma sakina ta mbol pronaiḡ sulumba Abraham nu ndame turḡanḡa pa lanḡan wakeimba pa ndale ṅak ta kuklimba ta mbolḡḡe farna sulumba kiṅo nuṅe Isak kupe wai kusmba pa farna ta mbolḡḡe pilna.

¹⁰ Tanḡana sulumba nu nuṅe kiṅo balewam saka bagi gomba tumba wai sukakina kande

¹¹ Sunḡo tuku Enḡel samba mbolḡḡe wika sana: Abraham, Abraham ṅgina le nu woka sakina: Ye minet te ṅgina le

¹² Enḡelḡḡe nu sana: Kiṅo tuku ṅgarosu ḡayo sili ndawa. Ne naṅe kiṅo naṅe ndindo mape ndamba balemba ye atraukam bafuwat ta ye kanḡerit. Ne ye tuku miḡḡe dubite ta ye kile kila pilit ṅgina.

¹³ Tanḡakina le Abraham nu mbilka mambilmba meme pailnu ande ail fudinḡndo sinamḡḡe naunu konka minna le kanḡerna sulumba kumba ka meme ta Isak tuku lafuknu tumba balemba Kuate atraukina.

14 Tanjana sulumba Abraham nu ma ta nyunu “Sunjonje sine tursingit” ngina. (Kile nane tejenmba sakade: Sunjo tuku tabe mbolnje nu sine tursingit ngade).

15 Kile Sunjo tuku Enel nu samba mbolnje Abraham wi arnu sana:

16 Ye Sunjo. Ne ye tuku minje dubimba nanje kinjo nanje balemba ye atraukam bafuwat tukunu ye yije nyu tamba pasa sangri pilewamngit ta ne isa. Ye sinka ne mbolnje wam mayenu kamngit.

17 Yenje ne tuku ndare te-tugewi le samba mbolnje mbai minig piyalnje fulbul minig tanan sunjomba mayok kanjaig. Ne tuku mbun kat nanje ngeu mbal ndon kame bumba nane kile-ibenkamjaig.

18 Tanjo kuasmbi nakmba nane ne tuku saka nane afu nyaro ninje likamjaig. Ne ye tuku minje ismba dubiwat ta tuku nga sanet ngina.

19 Tanjakina le Abraham nale man luka nuje piro tanjo ar ta tugum pronaik sulumba nane luka Berseba tumbrañ kinaig. Tanjamba Abraham nu Bersebanje minmba minna.

Nahor tuku kinjo kat nuje

20 Tanjamba minnaig ma ma mara ande nane afu Abraham tugum promba sanaig: Milka nu maib nanje Nahor tuku kinjo 8 kile-patikina.

21-22 Kinjo mulum ta nyunu Us. Nu tuku mambo kat nuje ta nyu nanjine Bus, Kemuel, Kesed, Haso, Pildas, Yidlaf, Betuel. Kemuel tuku kinjo nuje Aram nga Abraham sanaig.

²³ Betuel nu Rebeka te-pilna. Milka nu kiŋo 8 ta Abraham maib nuŋe Nahor ndoŋ kile-patikinaik le

²⁴ Nahor nu nuŋe pino ande nyunu Reuma ndoŋ Teba, Gaham, Tahas, Maka nane kile-patikinaik.

23

Sara nu kumna

¹ Sara nu yar 127 ŋak minna sulumba

² Kanan kilke Hebron tumbraŋŋe nu kumna. Nu kumna le Abraham nu wamdus tatrunkina le nu kumba Sara tugumŋe malmbikina.

³ Malmbikina sulumba tiŋga piyo nuŋe tuku mindesiŋ ta kusremba Hit mbal tugum promba nane saniŋgina:

⁴ Ye tumbraŋ tuguk taŋgo kuga. Ye rawe taŋgo minet. Tane kilke ande ye sap le ye piyawu sulumba yiŋe pino ŋguki ŋgina le

⁵ Hit mbal nane lafumba Abraham sanaig:

⁶ O taŋgo sunŋo, ne isa. Ne gabat sunŋo tajaŋ sine ŋgamukŋe minit. Sine tuku ndame burok mayenu ndo ande kaŋgermba madiwa sulumba kumba ka piyo naŋe ŋguka. Ne piyo naŋe ŋgukam tuku ndame burok ande madiwa ta taŋgo andeŋge ne ŋgailne nda ŋga Abraham sanaig.

⁷ Taŋakinaig le Abraham nu Hit mbal ŋakmba tugumŋe loka saniŋgina:

⁸⁻⁹ Tane son sakade ndeta tane Sohar tuku kiŋo nuŋe Efron sawap le nu nuŋe ndame burok nyunu Makpela nuŋe kilke make mbolŋge minit ta ye suwa le ye yiŋe pino ŋgukam tuku piyawu. Tane nu sawap le ndame burok ta tuku piyanu giganmba

ta sakuwa le ye tane tuku am mbolŋge piyawi sulumba mindesin ŋgunu tuku ti ŋgina.

¹⁰ Efron nu Hit mbal tuku gabat ande minna. Nu nane ŋakmba ndon tumbran ta tuku fonde malanga tugumŋge minyok minna sulumba nu sakina:

¹¹ O tanŋo sunŋo, ne isa. Kilke sakat ta ndame burok turmba ye kile nane ŋakmba tuku am mbolŋge ne tinet. Ne piyo naŋe tumba kumba ka tanŋe ŋguka ŋgina le nane ŋakmba isnaig.

¹² Kile Abraham ndek Hit mbal ŋakmba tugumŋge lokina sulumba

¹³ Efron sana: Ye pasa ande sanamŋgit ta ne isa. Ye kilke ta piyawi sulumba ndametin ne tanbimŋgit. Tanawi sulumba ye yiŋe pino tanŋe ŋgunuŋgit ŋgina le nane ŋakmba isnaig le

¹⁴ Efron lafumba Abraham sana:

¹⁵ O tanŋo sunŋo, sile mbolŋge kilke te tuku piya ta sunŋokanu kuga. Soŋ 40 ndo. Ne kilke ta tumba kumba ka piyo naŋe ŋguka ŋgina le

¹⁶ Abraham nu pasa ta ismba ndametin Efron sakina le Hit mbal nane ŋakmba isnaig ta nane piyade mbal ndametin pitinu kanŋerde ta kumumba Efron tuna.

¹⁷ Tanamba Abraham nu Efron tuku kilke Makpela tumbranŋge Mamre tugumŋge minna ta tina sulumba kilke ta tuku ndame burok ail ŋakmba turmba kilna le

¹⁸ Hit mbal tumbran ta tuku malanga tugumŋge minyok minnaig ta nane ŋakmba ismba wokinaig.

¹⁹ Tananaig le Abraham nu piyo nuŋe Sara tumba kumba ka Makpela kilke ndame burok ta

sinamnge pilna. (Ma ta Kanan tuku kilke mbolnge Hebron tumbraŋ patuknge minna).

²⁰ Taŋamba Hit mbal tuku kilke ta ndame burok turmba mindesiŋ ŋgunu tuku Abraham tunaig.

24

Isak nu Rebeka tina

¹ Sungo tuku nyaro mara mindek Abraham mbolnge minna le nu yar sunḡomba kusremba saibo pilna sulumba

² nuŋe piro taŋgo ambokok Abraham tuku agaŋ ndende kulatkina ta wika sana: Naŋe wai tumba ye tuku fel karaukunge pale.*

³ Ne samba le kilke tuku Mbara Sunḡo nuŋe nyu tambi ne pasa saŋgri pilewa sulumba Kanannge yiŋe kiŋo tuku pino ande ndata.

⁴ Ne kumba ka yiŋe kilke tuguk ta mbolnge yiŋe ndare tugumnge Isak tuku pino ande ta ŋgina le

⁵ piro taŋgo taŋge ndek Abraham kusnana: Pino ta nuŋe kuasmbi kusreka ye dubiyam mbulwa ndeta ye kiŋo naŋe kukuli le nu naŋe tumbraŋ tuguk kuwa e ŋgina le

⁶ Abraham lafumba sana: Taŋamba kuga. Ne ye tuku kiŋo kukula le kilke ta mbol ndakuwa.

⁷ Samba tuku Mbara Sunḡo nuŋge ye kukulyina le ye yiŋe ndare yiŋe tumbraŋ tuguk yiŋe kilke kusreken le nuŋge ye siŋka son pasa saŋgrinu teŋenmba sayina: Ne tuku ndare ye kilke te siŋka serniŋgamŋgit ŋga sayina. Nuŋge nuŋe enjel

* **24:2:** Hibru mbal nane taŋamba pasa saŋgri pilewanu (Mulum Pasa 47.29 kaŋgerap)

kukulwa le ambonga kangat. Ne kumba tanje yiye kiyo tuku pino ande ta.

⁸ Pino ta ne dubinam mbulwa ndeta pasa ta ake ngisikuwa. Ne ye tuku kiyo ta ndon luka kilke ta mbol ndakape nga piro tanjo nuje sana.

⁹ Tanjaka sana le piro tanjo ta nuje gabat Abraham tugum promba wai tumba Abraham tuku fel karauknye pilna sulumba Abraham pasa sakina ta kumuwamngit nga wokina.

¹⁰ Tanjamba piro tanjo ta nu Abraham tuku kamel 10 kilmba Abraham tuku aganj ndende magenu turmba kilna sulumba tinja Mesopotamia kilke Nahor tuku tumbran ta kina kumba ka ka ta prona.

¹¹ Prona sulumba kamel 10 ta saningina le nane tumbran kilimnye kule burok ta tugumnye mabta kinymba minnaig.

Ki butungina le furiram pino kame nane kule kunyam prowam bafunaig le

¹² tanjo ta yabanmba sakina: O Sunjo, yiye gabat Abraham tuku Mbara, ne kite yiye gabat Abraham idusmba ye turya.

¹³ Ye kule burok te tugumnye minet le tumbran te tuku pino mbanzo kame nane kule kunyam prode.

¹⁴ Ye pino ande tenenmba sawamngit: Nane waim kule nak ta ye sa le ye nyi nga sawamngit. Pino ta nu sakuwa: Ne ilmaba nya le ye ne tuku kamel kame tuku kule afu turmba kunyamngit nguwa ndeta ye katesewamngit. Ne pino ta nane piro tanjo Isak tuku pino madina nga katesewamngit. Nu tanjakuwa le ne ye tuku gabat buk turat ta ye katesewamngit ngina.

15 Nu yabanmba minna le Betuel tuku kulim nyunu Rebeka nu kilke waim kuramba prona. (Rebeka mam nuɲe Betuel. Betuel nu Nahor le Milka tuku kiɲo nakile. Nahor nu Abraham tuku maib nuɲe).

16 Rebeka nu ngarosu tumail pasi mayenu ndo. Nu buk taɲgo ande ndoɲ kinye ndakina. Nu ndeka kule burok ta tugum promba waim kule kunyna sulumba maɲ luka mbuna.

17 Taɲana le piro taɲgo ta nu pinderka nu tugum kina sulumba sana: Waim kule ta ye sa le ye kule nyi ngina le

18 nu ndek sana: O taɲgo sungo, ne ilmba nya ngina sulumba nu waim kule te-ibenmba biye ɲak minmba nu tuna le kule nyina.

19 Nu kule nye deɲpurna le Rebeka nu sana: Ye ne tuku kamel kame tuku kule afu turmba kunyi le nane mata nyuwaig ngina.

20 Taɲakina sulumba nu pitik ndo nuɲe waim kule agaɲmor kule nyade tuku nza ta sinamɲge kutuna sulumba pinderka kumba ka kule burok tugum promba taɲgo ta tuku kamel kame tuku kule kunye niɲmba minna le kamel kame ta ɲakmba nyinaig le

21 piro taɲgo ta nu ye Sungoɲge buk turyat e nga idusmba maninok pino ta kaɲgermba minna.

22 Nu kule kunye deɲpurna le taɲgo ta fumbe sikor ande golmbi wakeiwanu ta tumba nu tuku fumbe mbolɲge pilmba sagi armba golmbi wakeikanu ta turmba kilmba nu tuku wai mban mbolɲge siluk tuna sulumba sana:

23 Ne saka. Ne mam naɲe ima? Mam naɲe tuku wandekɲge yiɲe kuasmbi ye ndoɲ sine kinyam

tuku ma ḡak e ḡgina le

²⁴ nu sana: Ye tuku mam Betuel. Nu Nahor le Milka tuku kiḡo.

²⁵ Sine ire suḡgomba kamel kinyam tuku ḡak. Kamel tuku nyamagaḡ mata suḡgomba minig. Tane mata kinyam tuku ma ḡak ḡgina le

²⁶ taḡgo ta pasa ta ismba loka Suḡgo tuku nyu te-duḡgina sulumba

²⁷ sakina: O Suḡgo, yiḡe gabat Abraham tuku Mbara, sine ne tuku nyu te-duḡgube. Ne mara mara ye tuku gabat turte. Neḡe ye mindeyumba ndin tumyat le ye yiḡe gabat tuku kuasmbi tugum prowit ḡgina.

²⁸ Kile pino ta pinderka ina nuḡe tuku wande mbol kumba pro taḡe nane wam kubeu niḡgina le

²⁹⁻³⁰ Rebeka tuku leu nuḡe Laban nu kulim nuḡe wam kubeu niḡgina ta isna sulumba fumbe tuku sikor ta kaḡgermba sagi ar kulim nuḡe tuku wai mban mbolḡe minnaik ta turmba kaḡgerka nu pitik ndo kilim ka Abraham tuku piro taḡgo kamel kame ndoḡ kule burok tugum taḡe minnaig ta sota kina sulumba sana:

³¹ Suḡgo tuku nyaro ne mbolḡe minit. Ne ndaḡam kilim teḡe tiḡ minit? Ne yale le sine wande mbol kab. Ye buk tane tuku ma wakeiwit. Ne tuku kamel kame tuku ma mata ḡak ḡgina.

³² Taḡakina le piro taḡgo ta nu wande mbol kina le Laban nu kamel kame tuku kumiḡ depol kame ta paske lika ire fariḡgina sulumba nyamagaḡ kilmba pro niḡgina le nyinaig. Taḡanaig le Laban nu maḡ kumba Abraham tuku piro taḡgo, taḡgo kame nu ndoḡ promba minnaig ta tuku kule

tumba luka prona le nane kupe minyanḡinaig.

³³ Tanjanaig le nane piro tanḡo ta tuku pagumba tunaig kande nu sakina: Ye pasa ande ḡak. Nyamagan te minwa le ye pasatumba isukusamḡgit ḡgina le Laban ndek sakina: Ta maye. Saka le sine isbe ḡgina.

³⁴ Tanjakina le nu ndek sakina: Ye Abraham tuku piro tanḡo.

³⁵ Sunḡonḡe ye tuku gabat nyaro mayenu tuna le nu maror tanḡo mayok kina. Nu Sunḡonḡe sipsip meme makau kamel donki silwa ndametiḡ, gol ndametiḡ, piro tanḡo, piro pino agan ndende gudommba tuna.

³⁶ Yiḡe gabat tuku pino Sara nu saibo pilmba Abraham tuku kiḡo te-pilna le nu nuḡe agan ndende ta kiḡo nuḡe tuna.

³⁷ Yiḡe gabat nu ye sayina le ye nu tuku pasa sanḡri pilewen. Nu tenenmba sayina: Ne Kananḡe yiḡe kiḡo tuku pino ande ndata.

³⁸ Ne kumba yiḡe kuasmbi yiḡe ndare kame tugum kaye sulumba nane ḡgamukḡge yiḡe kiḡo tuku pino ande ta ḡga sayina le

³⁹ ye ndek yiḡe gabat tenenmba kusnawen: Pino ta ye dubiyam mbulwa ndeta ye ndanḡi ḡgen le

⁴⁰ nu lafumba sayina: Ye mara mara Sunḡo tuku miḡe dubiwet tuku. Nu nuḡe eḡel kukulwa le ne turnamḡgat. Tanawa le ne ye tuku kuasmbi mbolḡge ye tuku ndare ḡgamukḡge yiḡe kiḡo tuku pino ande tamḡgat.

⁴¹ Ne ye tuku pasa sanḡri pilewat ta pur ndawa. Ne ye tuku kuasmbi tugum prowa le nane pino ta ne ḡgailnuwaig ndeta pasa ta ake ka ḡgisikuwa ḡga

ye sayina.

⁴² Ye kite kule burok tugum nzinge prowit sulumba tejenmba yabanjit: O Sungo, yiñe gabat Abraham tuku Mbara, ye ilit ta tuku aganj alonu te-mayokmba tumya le kanjeri.

⁴³ Ye kule burok te tugumñge minet. Pino mbanzo ande kule kunyam prowa le ye nu tejenmba sawamñgit: Nane waim kule ñak ta ye sa le ye nyi nga sawamñgit. Pino ta nu sakuwa:

⁴⁴ Ne nya le ye ne tuku kamel kame tuku kule afu turmba kunyamñgit nguwa ndeta ye katesewamñgit. Pino ta nenje yiñe gabat tuku kiño nuñe tuku pino madina ñgit.

⁴⁵ Ye wamdusmbi yabanmba minit le Rebeka nu waim kuramba prowat sulumba ndeka kule burok sinam tanje waim kule kunyat le ye nu sawit: Ye kule afu nyam nga sawit.

⁴⁶ Tanakit le nu pitik ndo waim te-ibenjat sulumba sayat: Ne nya le ye ne tuku kamel kame tuku kule afu turmba kunyi ñgat. Ye kule tumba nyit le nu kamel kame tuku mata kule kunyat.

⁴⁷ Tanawat le ye nu kusnawit: Ne mam nane ima ñgit le nu sayat: Ye tuku mam Betuel. Nu Nahor le Milka tuku kiño nga sayat le ye fumbe sikor ta tumba nu tuku fumbe mbolñge pilit sulumba sagi armba ta kilmba nu tuku wai mban mbolñge patikit sulumba

⁴⁸ loka Sungo tuku nyu te-dunjit. Nu yiñe gabat Abraham tuku Mbara. Nuñge ye mindeyumba ndin tumyat le ye yiñe gabat tuku kuasmbi tugum prowit sulumba nzamu nuñe tuku kulim kanjerit ta ye yiñe gabat nu tuku kiño nuñe tuku pinonu tamñgit.

49 Ta tuku tane ye tuku gabat idusmba pino ta ye sam kumuŋ e ko kuga? Tugusemba ye sayap le ye isi sulumba ame maŋau kam tuku ta kila palmbimŋgit ŋga Laban nane saniŋgina.

50 Taŋakina le Laban nale Betuel ndoŋ lafumba sakinaik: Sunŋonge ne kukulnat le ne te prowat tukunu sine ame pasatube? Sine pasa kuga.

51 Rebeka minit te. Ne nu tumba kaye. Nu naŋe gabat tuku kiŋo nuŋe tuku pino minamŋgat. Ne Sunŋo tuku miŋge dubimba taŋamba ka ŋginaik le

52 Abraham tuku piro taŋgo ta pasa ta ismba truk kumba Sunŋo tuku nyu te-duŋgina sulumba

53 mindepiyam tuku agaŋ ndende silwa golmbi wakeikinaig tuku tawi afu turmba kilmba Rebeka tuna sulumba agaŋ ndende magenu afu leu nuŋe nale ina nuŋe ndoŋ nikina.

54 Taŋana sulumba nu taŋgo kame nu ndoŋ pron-aig ta nane ŋakmba isukusmba kule nyumba furirna le taŋge kinynaig.

Mafena le maratukuk tiŋga nu nane saniŋgina: Ye kile luka yiŋe gabat sota kambimŋgit ŋgina le

55 Rebeka leu nuŋe nale ina nuŋe ndoŋ sakinaik: Kulim te kusem ndindo ait 10 taŋamba sine ndoŋ minwa le tumba kape ŋginaik.

56 Taŋakinaik le nu ndek sanikina: Tane ye ŋgail ndakap. Sunŋonge ye turyina le alonu mayok ket tukunu ye dalke nda. Ye kile ndo maŋ luka yiŋe gabat sota kaŋgit ŋgina.

57 Taŋakina le nale sakinaik: Sile kulim wika kusnawamkik ŋginaik sulumba

58 Rebeka wika kusnanaik: Ne taŋgo te ndoŋ kambimŋgat e ŋginaik le nu sakina: Au. Ye kam-

bimngit ngina.

⁵⁹ Tanakina le Rebeka nuŋe kulat pino ndoŋ nale Abraham tuku piro tanŋo kame ndoŋ kambim bafunaig le

⁶⁰ nale Rebeka nyaro pasa tumba sakinaik: O sile tuku kulim, ne tanŋo kuasmbi sunŋokanu tuku ina nanŋine minwa. Ne tuku mbuŋ kat nanŋe nane nŋueu mbal ndoŋ kame bumba nanŋine tumbran yaika kilwaig nginaik.

⁶¹ Tanakinaik le Rebeka nuŋe piro pino mbanzo afu ndoŋ nane kamel poŋga mbolŋge minyokinaig le Abraham tuku piro tanŋo ta Rebeka tumba kinaig.

⁶² Ait ta mbolŋge Isak nu Negeb ma baknu mbolŋge minna tuku. Mara ande nu kule burok nyunu “Sunŋo abo tugu ŋak nu ye kanŋeryate” ta kusremba

⁶³ furiram tinŋinka ake kaloyumba kina sulumba mambilmba kamel afu promba ilnaig le kanŋerkina.

⁶⁴ Rebeka nu mambilmba Isak kanŋermba kamel mbolŋge ibeŋ kina sulumba

⁶⁵ Abraham tuku piro tanŋo ta kusnana: Tanŋo ilit si imanŋe ngina le piro tanŋo ta lafumba sana: Tanŋo si yiŋe gabat ngina le Rebeka nu kumin tumba tumail pasi soŋgina.

⁶⁶ Piro tanŋo ta promba nu maŋau kina ta ŋakmba Isak kubeu tuna le ismba

⁶⁷ Rebeka tumba ina nuŋe Sara tuku baibai sinamŋe pilmba nuŋe pinonu tina. Tanjamba nu Rebeka tuku kume purna sulumba ina nuŋe buk kumna le nu nŋamuŋgal tatruka minna ta kile nu garena.

25

Abraham tuku ndare

¹ Abraham maŋ pino ande nyunu Ketura tina le
² nu Simran, Yoksan, Medan, Midian, Isbak, Sua
 nane kile-patikina.

³ Yoksan nu kiŋo armba kile-patikina ta ande
 Seba ande Dedan. Dedan tuku mbuŋ ta Asur mbal
 Letus mbal Leum mbal.

⁴ Midian nu kiŋo 5 kile-patikina. Nane tuku nyu
 ta teŋenmba. Efa, Efer, Hanok, Abida, Elda. Kiŋo
 kame ta ŋakmba Ketura tuku ndare.

⁵ Abraham nu nuŋe agaŋ ndende ŋakmba Isak
 tuku wai mbolŋge kusrekina sulumba

⁶ nuŋe kiŋo kat nuŋe pino afu ndoŋ kile-patike
 likina ta mata gare agaŋ afu niŋgina sulumba nane
 kukulniŋgina le kinaig. Abraham nu kume ndaka
 minna le nane Isak kusremba ki prote kumam
 kinaig ka taŋge minnaig.

Abraham nu kumna

⁷⁻⁸ Abraham nu saibo pile mayemba yar 175 ŋak
 minna sulumba nu kumna.

⁹⁻¹⁰ Kiŋo kat nuŋe ar ta Isak nale Ismael nale
 mam nakile tuku mindesiŋ tumba ka Makpela
 ndame burok ta sinamŋge nu tumba pilnaik.
 Ndame burok ta Abraham nu o buk piyo nuŋe
 Sara tumba pilna. Makpela kilke ta Mamre
 tugumŋge minna ta o buk Hitnu taŋgo Soar tuku
 kiŋo nuŋe Efron nu tuku kilke minna le Abra-
 hamŋge nu tugumŋge piyana tuku.

¹¹ Abraham nu kumna le Kuate nu Abraham
 tuku kiŋo nuŋe Isak nyaro tuna le nu mine
 mayena. Nu kule burok nyunu “Sunŋo abo tugu
 ŋak nu ye kaŋgeryate” ta tugumŋge minna.

Ismael tuku ndare

¹² Sara tuku piro pino Isipnu Hagar nu Abraham ndoŋ Ismael te-pilnaik.

¹³ Ismael tuku kiŋo kat nuŋe ta teŋenmba. Kiŋo mulum ta nyunu Nebayot. Kiŋo afu nu dubimba pronaig ta nyu naŋgine teŋenmba. Kedar, Abbel, Mibsam,

¹⁴ Misma, Duma, Masa,

¹⁵ Hadad, Tema, Yetur, Nafis, Kedema.

¹⁶ Nane ŋakmba Ismael tuku kiŋo kat nuŋe. Nane tuku ndare tugekinaig sulumba mbuŋ kat naŋgine tuku nyu ta tumba nane afu tumbraŋ yimyam ninde lika minnaig le nane afu ma yimyam mbol kine promba minnaig. Nane 12 ta tumbraŋ mboŋ 12 ta tuku gabat minnaig.

¹⁷ Ismael nu yar 137 ŋak minna sulumba nu kumna.

¹⁸ Ismael tuku mbuŋ kat nuŋe nane Awila tuku kilke Sur tuku kilke ma ŋgamu-ŋgamuŋge minnaig. (Ma ta Isip limba ki prote kumamuŋge Asiria kambim tuku ndin ta tugumuŋge minit). Nane Isak tuku mbuŋ kat nuŋe ndoŋ purka yimyam minnaig.

Isak tuku kiŋo armba

¹⁹ Abraham tuku kiŋo nuŋe Isak tuku wam kube ta teŋenmba.

²⁰ Isak nu yar 40 ŋak minna sulumba Rebeka tina. Rebeka nu Aramnu Mesopotamia kilke mbolok pino. Mam nuŋe Betuel. Leu nuŋe Laban.

²¹ Isak nu piyo nuŋe niŋkina le nu Suŋgo yabaŋna le Suŋgo nu tuku yabaŋ pasa ismba piyo nuŋe wakeina le kiŋo konna ta

22 funḡul sinamḡe kiḡo armba ḡak. Kiḡo ar ta nale funḡul sinamḡe sunḡomba muḡu signa-signaḡa minnaik le nu kamusmba wamduſmbi ſakina: Ndaḡam tuku ye tuku kiḡo ar te muḡu signa-signaḡa minik ḡgina. Tanakina ſulumba nu kateſewam tuku Sunḡo kuſnawam kina le

23 Sunḡonḡe nu sana: Kiḡo armba ne tuku funḡul sinamḡe minik ta kile-patika le nale tuku ndare tuḡeka taḡo kuasmbi armba mayok ka nane purka yimyam minamḡaig. Andeḡe ande tuku ſaḡri liwamḡat. Kiḡo mulum nu kiḡo ḡgumneḡamḡat ta tuku miḡe kumnemḡe minamḡat ḡga sana.

24 Rebeka nu kiḡo te-palmbim tuku ait ku-muḡgina le nu kiḡo armba kile-patikina.

25 Kiḡo mulum te-pilna ta ḡgaroſu gurgurnu ḡgue kumuk. Ta tuku nane nyun ta Esau* ḡginaig.

26 Nu dubiknu maib nuḡe nu Esau tuku kupe tuḡu biyamba ḡak prona. Ta tuku nane nyun ta Jakob† ḡginaig. Isak nu yar 60 ḡak minna le Rebeka nu nale ar ta kile-patikina.

27 Nale ſugokinaik ſulumba Esau nu kanzerek taḡo minmba nu mara mindek ſayokam duḡe kambinu le Jakob nu taḡo mukuknu minmba nu mara mindek tumbraḡḡe ndo minanu.

28 Esau nu aḡaḡmor bale farmba mam nuḡe tambinu le kuapika nyumba minanu tukunu nu Esau tuku kume purna le Rebeka nu Jakob tuku kume purna.

29 Ait ande Jakob nu pagumba minna le Esau nu

* 25:25: Esau nyu ta tugunu ḡgue Kumuk † 25:26: Jakob nyu ta tugunu Kupe Tugu

duņeņge sayokmba minna sulumba guba mayena le luka tumbraņ prona sulumba

³⁰ Yakob sana: Kule pak gurgur ta ye inum sa le nyi. Ye guba mayeyumba isu baklelyumba am kuilkuilyate ŋgina. (Ta tuku nane nu tuku mape nyu ande kitek Edom[‡] ŋginaig).

³¹ Taņakina le Yakob nu lafumba sakina: Ne kiņo mulum tuku agaņ ndende nyaro pasa ŋakmba ye samņgat kande ye kule pak te ne tini le nya ŋgina le

³² Esau nu ndek sakina: Ta maye. Ye guba mayeyate. Ye kumi le nyaro pasa ta ye turye nda. Kule pak ta ye inum sa le nyi ŋgina le

³³ Yakob ndek nu sana: Kuga. Ambonņa ne siņka son pasa saņgrinu ye saya ŋgina le Esau nu pasa ta saņgri pilemba kiņo mulum tuku agaņ ndende ta Yakob tuna.

³⁴ Taņakina le Yakob nu kule pak bret afu turmba Esau tuna le nyina. Nyina sulumba nu tiņga kina. Taņamba Esau nu mulum maņau ta ake agaņ taņaņ ŋga bukņgina.

26

Isak nu Gerar tumbraņņge minna

¹ O buk Abraham tuku ait mboļņge guba suņgo prona taņamba kile maņ guba suņgo prona le Isak nu Filistia mbal tuku gabat suņgo Abimelek sota Gerar tumbraņ kina.

² Taņana le Suņgo nu Isak tugum promba sana: Ne Isip kilke mboļ ndakaye. Ne ye tuku miņge dubimba kilke te mboļņge ndo mina le

[‡] **25:30:** Edom nyu ta tugunu Gurgur

³ ye ne ndon mini sulumba ne nyaro tanmbinigit. Kilke te njakmba ye ne naje ndare ndon sertingi sulumba sinka son pasa buk mam naje Abraham sawen ta kumuwanigit.

⁴⁻⁵ Yenge ne tuku ndare te-tugewi le tango pino gudommba samba mbolnge mbai minig tana mayok kuwaig le ye kilke te njakmba nane serningamigit. Mam naje nu ye tuku minge dubina sulumba pasa njakmba nu sawen ta kumuna. Ta tuku tango kuasmbi njakmba nane tane tuku saka nane nanjine nanjine afu nyaro ninge likamngaig nga Isak sana.

⁶ Isak nu Gerar tumbraenge minna le

⁷ tumbra ta tuku tango kame nane piyo nuje tuku Isak kusnanaig le nu nane saningina: Pino te yije kulim ngina. Rebeka nu tumail pasi ngarosu mayenu ndo tukunu nu tango kame nane Rebeka tam tuku ye baleyamngaig nga idusmba kurukuruka pino te yije pino ngam mbulna.

⁸ Tanamba minnaig le mara ande Filistia mbal tuku gabat sungo Abimelek nu bubre malangambi mambilna kande Isak nu Rebeka kire-kirembe minna le kangerna.

⁹ Kangerna sulumba nu tango afu kukulningina le pro Isak tumba Abimelek tuku wande mbol kinaig le Abimelek nu sana: Ne ndanam saka pino ta yije kulim ngina. Pino ta naje pino nga Isak sana le nu ndek sakina: Ye idusen ye tanjaki le nane ye baleyamngaig nga idusen ngina.

¹⁰ Tanakina le Abimelek nu sana: Ne ame manau sine mbolnge kina tuku? Ye tuku tango ande piyo naje ndon kinyna kande nenje sine une sinjina kande ngina.

11 Tanjakina sulumba Abimelek nu nuje mbal njakmba saningina: Tango andenje tango te ko piyo nuje njayo siliwa ta nu kumamngat ngina.

12 Sungo tuku nyaro Isak mbolnje minna le Isak nu aganj tumunu bareningina ta yar ta mbolnje nyamaganj sungomba pronaig le kanjerkina.

13 Tanjamba nu aganj ndende sungomba kilmba maror tango mayok kina.

14 Nu sipsip makau piro mbal sungomba njak minna le Filistia mbal nane nu kanjermba am kikonj tinjinaig le

15 nane kule burok kame mam nuje Abraham kume ndakina le nuje piro tango kamenje sarke likinaig ta luka kilke kainjinginaig.

16 Tanjanaig le Abimelek nu Isak sana: Ne tango sungo nyu njak. Ne sine njakmba lisjngit. Ne sine tuku kilke te kusremba kaye ngina.

17 Tanjakina le Isak nu ma ta kusremba Gerar tuku ma gutonj ta mbol kina sulumba tanje nane baibai patika minnaig.

18 Tanjamba minnaig ma ma Isak nane kule burok kame mam nuje Abraham tuku ait mbolnje sarke likinaig le Filistia mbalnje luka kilke kainjinginaig ta manj luka sarke likinaig. Sarke likinaig sulumba Isak nu mam nuje kule burok ta buk nyu patike likina ta tanjamba manj nyu ndui ta ndo patike likina.

19 Tanjamba Isak tuku piro tango nane ma gutonj tanje burok inum manj sarkinaig le kule bulbulmba prona.

20 Prona le Gerar tumberanj tuku aganjmor kulat tango nane Isak tuku kulat tango kame ndonj

kualeyauka kame pasa tumba minnaig sulumba sakinaig: Kule burok te sine tuku nginaig. Ta tuku Isak nu kule burok ta nyun ta Kame Pasa ngina.

²¹ Kile Isak tuku piro tanjo nane man burok inum sarkinaig le kame pasa man tingina. Ta tuku Isak nu kule burok ta nyun ta Mungu Gubra ngina.

²² Tanjamba nu ma ta kusremba ma ande mbol kina sulumba burok inum sarkina le kile kame pasa pro ndana tukunu Isak nu kule burok ta nyun ta Mine Mayenu ngina. Tanjakina sulumba sakina: Sunjonje kilke sunjokanu sinjina le sine mine mayewamngig ngina.

²³ Kile Isak nu ma ta kusremba Berseba tumbran pronale

²⁴ furir ngamu Sunjo nu nu tugum promba sana: Ye mam naje Abraham tuku Mbara. Ne kuru kuru ndaka. Ye ne ndon minmba sinjaka son pasa buk mam naje Abraham sawen ta kumuwi sulumba yenje ne tuku ndare te-tugewi le tanjo pino sunjomba mayok kanjaig ngina.

²⁵ Tanjakina le Isak nu ndame turjanja atraukam tuku pa lanlan wakeina sulumba Sunjo mbarinmba nu tuku nyu te-dungina. Tanjamba nane tanje baibai patika minnaig le nu tuku piro tanjo kame nane man kule burok ande sarkinaig.

Isak nale Abimelek ndon wamdus ulendinaik

²⁶ Abimelek nu Ahusat le kame gabat Pikol ndon nane Geranje Isak sota pronai. (Ahusat nu kame ait mbolnje nu Abimelek wam paguwanu tanjo).

27 Nane pronaig le Isak nu nane kanđerka kusnaniņgina: Tane buk ye kasuryumba pitaiyinaig. Tane kile ndaņam tuku ye tugum prode ņgina le

28 nane nu sanaig: Suņgo nu ne ndoņ minit ta sine kila. Ta tuku sine ne ndoņ wamdus ulendi-wam proweg. Ne pasa saņgri pilemba

29 sine mbolņge maņau ņayonu ande ndaka. Sine mata buk ne mbolņge maņau ņayonu ande ndakigeņ. Sine ne mbolņge maņau mayenu kumba mine mayegeņ le ne sine kusreka kina. Kile Suņgo tuku nyaro ne mbolņge minit ņginaig.

30 Taņakinaig le nu nane tuku paguna le nane nyinaig.

31 Mafena le nane pasa katmba ņgamuņgal tumanaig sulumba nane kinaig le Isak nu nane mindeka ndinņge mbilningam kina.

32 Ki ait ndui ta mbolņge ndo Isak tuku piro taņgo kame nane pro kule burok ande sarkinaig ta tuku Isak kila samba sanaig: Sine buk kule inum kanđerigig ņginaig le

33 nu kule burok ta nyun ta Seba* ņgina. Ta tuku tumbraņ ta kile Berseba tumbraņ ņgade.

Esau tuku pino afu

34 Esau nu yar 40 kusremba Hitnu pino armba kilna. Pino ar ta ande Yudit ande Basemat. (Yudit nu Beri tuku kulim nuņe. Basemat nu Elon tuku kulim nuņe).

35 Esau nu pino ar ta kilna le Isak nale Rebeka ndoņ nale pino ar ta tuku ņgamuņgal piti ņak min-naik.

* **26:33:** Seba nyu ta tugunu Pasa Katanu Kule

27

Isak nu nyaro pasa Yakob tuna

¹ Isak nu saibo pilmba am tukulok minna le nu kiŋo nuŋe mulum Esau wika sana: Mam o ŋgina le nu ndek sakina: Ye minet te ŋgina.

² Tanakina le mam nuŋe nu sana: Ye buk saibo pilmba kumam tuku ait patukate ta ne kila.

³ Ne kile tui tumba duŋe kumba ye tuku aganmor ande ŋguikok balewe sumba

⁴ ye nzaliyate tanamba pagumba tumba pro ye sa le ye nyumba nyaro pasa ne tini sulumba ye kumi ŋgina.

⁵ Isak nu Esau wam pagumba minna le Rebeka nu kagmamba ismba minna. Esau nu sayokam kina le

⁶ Rebeka nu kiŋo nuŋe Yakob sana: Mam naŋe aba naŋe Esau ndoŋ pasataik le ye isit.

⁷ Nu tenenmba aba naŋe sawat: Ne aganmor ande balemba ye tuku pagumba tumba pro ye sa le ye nyumba Sungo am mbolŋge nyaro pasa ne tini sulumba ye kumi ŋga sawat.

⁸ Ta tuku kiŋo, ne kile ye isa sulumba ame wam kam tuku sani kande ne kumu-kumuwa.

⁹ Ne aganmor tuku fonde ta sinam kaye sulumba meme fatnu armba butuknu kilmba ye tugum te prowa le mam naŋe nzalite tanamba paguwi le

¹⁰ ne tumba ka mam naŋe tawe. Mam naŋe nyamagan ta nyumba nuŋe nyaro pasa ta ne tinwa sulumba nu kumwa ŋga Yakob sana.

¹¹ Tanakina le Yakob ndek ina nuŋe sana: Ye tuku aba Esau nu ŋgue kumuk. Ye ŋgarosu basleŋnu.

12 Mamņge ye kireyuwa sulumba ye nu yabriwi ta nu kateseyumba ye nyaro pasa se nda. Nu ye kasuryumba nguspeyamņgat ņgina le

13 ina nuņe nu sana: Kiņo, nu taņawa ndeta kasur pasa ta ye mbolņge minamņgat. Ne kile ndo pasa ne sanit ta kumumba ka meme sakit ta kilmba yale ņgina.

14 Taņakina le Yakob nu kumba meme armba ta kilmba ilmba ina nuņe tuna le ina nuņeņge mam nuņe nzalina taņamba paguna sulumba

15 Esau tuku tawi mayenu ndo wande mbolņge minna tuku ta tumba Yakob tuna le silikina.

16 Silikina le Rebeka nu meme ņgaronu kilmba Yakob tuku wai mbolņge ņinfok basleņnu ta mbolņge turmba patikina sulumba

17 nyamagan kikoņnu kuapikina ta tumba bret piyna ta turmba tumba Yakob tuna.

18 Taņana le Yakob nu mam nuņe tugum kina sulumba sana: Mam a ņgina le mam nuņe woka sakina: Ae ne kiņo ima e ņgina le

19 Yakob nu sakina: Ye kiņo naņe mulum Esaunņge. Ne pasa sakat ta ye ne tuku miņge kumuwit. Ne ndem ye kilmba prowit te nya sulumba ye nyaro pasa sa ņgina le

20 mam nuņe nu sana: O kiņo, ne ndaņmba pitik ndo ağanmor te-silikat ņgina le Yakob nu lafumba sana: Ne tuku Mbara Sunņgo nuņge ye turyat le ye ağanmor inum te-silikit ņgina.

21 Taņakina le mam nuņe nu sana: Ne dirka ye tugum te yale le ye ne kireni. Ne sonndo Esau e ko kuga ņgina le

22 nu dirka mam nuņe tugum kina le mam nuņe nu kiremba sakina: Ne tuku ņin tugu Yakob tuku

ņin tugu taņan ta wai Esau tuku wai taņan űgina.

²³ Ta ndaņam? Yakob tuku wai ta Esau tuku wai taņan űgue kumuk tukunu Isak nu űginganka Yakob kila pile ndakina sulumba nu Yakob nyaro pasa tambim bafumba

²⁴ nu maņ lato kusnana: Ne sonndo Esaunęe e űgina le au ye nuņęe űgina.

²⁵ Taņakina le mam nuņęe nu sana: Ndem kilmba prowat ta ye sa le ye nyi. Ye isukuse denępurmba ne nyaro pasa sani űgina. Taņakina le Yakob nu nyamagan tumba mam nuņęe tuna sulumba nu grep kule tumba turmba mam nuņęe tuna le nyina.

²⁶ Nyina sulumba mam nuņęe ndek nu sana: Kiņo, ne ilmba ye mumuya űgina le

²⁷ nu dirka mam nuņęe tugum kumba nu mumuna. Taņana le nu tawi mundur ta kamusmba nyaro pasa tuna sulumba sakina: Yiņęe kiņo tuku tawi te piro ande Suņęonęe nyaro tuna le mundur mayete taņamba mundurkate.

²⁸ Kuatenęe sakuwa le mbai űgislu ne tuku piro mbolņęe minwa le nyamagan suņęomba prowamņęaig. Nu wit, grep suņęomba ne tanmbimņęat.

²⁹ Kuasmbi suņęomba ne naņęe mbuņ kat naņęe ndoņ kumnemņęe sanzalnu piroka minamņęaig. Tane taņęine tira kame tuku gabat minap le nane tane kumnemņęe minamņęaig. Nane afu tane kasurtinguwaig ta Kuatenęe mata nane kasurningamņęat. Nane afu tane nyaro tingwaig ta Kuatenęe mata nane nyaro niņęamņęat űga Yakob sana.

Esau nu mata nyaro pasa tam sakina

³⁰ Isak nu nyaro pasa saka denpurna le Yakob nu mam nuŋe kusremba kina le kile ndo aba nuŋe Esau duŋeŋge luka prona.

³¹ Nu mata nyamagan mayenu kikoŋnu kuapika tumba mam nuŋe tugum promba sana: Mam, ne ndem ye tumba prowit te tumba nya sulumba ye nyaro pasa sa ŋgina.

³² Tanakina le mam nuŋe nu kusnana: Ne imanŋe ŋgina le nu lafumba sana: Ye ne tuku kiŋo naŋe mulum Esaunŋe ŋgina le

³³ mam nuŋe ndek pirerek purka sakina: i ... Imanŋe ambonŋa ye tuku aganmor inum balemba kuapika tumba prowat le ye nyit? Ye buk nyit le ne prote. Ye buk nyaro mayenu ta nu tuwit. Nyaro pasa ta nduiye nu mbolŋge minamŋat ŋgina.

³⁴ Tanaka sana le Esau nu pasa ta ismba ŋgamunŋal ŋayonŋina le sunŋomba mindesimba sakina: Mam, nyaro pasa ande ye sa ŋgina le

³⁵ mam nuŋe nu sana: Mambo naŋe promba ye yabriyat le ye nyaro pasa ne tanmbim tuku ta nu tuwit ŋgina le

³⁶ Esau ndek sakina: Nu kile buk ye yabriyam aryate. Nu tuku nyu Yakob* ŋgade ta kumumbi. Ambonŋa nu kiŋo mulum tuku agan ndende ta kilna. Kile maŋ ye tuku nyaro mayenu tat. Nyaro pasa inum ye sam tuku mine ndakate e ŋgina

³⁷ le mam nuŋe nu sana: Ye buk nyaro pasa nu tuwit le nu ne tuku gabat minwa le ne nu tuku kumnemŋge minamŋat. Nu tuku tira kame mata nu kumnemŋge sanzal minamŋaig. Ye buk wit le grep ŋakmba nu tuwit. O kiŋo, ye kile ne mbolŋge

* **27:36:** Yakob nyu ta tugunu ande Yabri

man̄au ande kam kumuŋ kuga ŋgina.

³⁸ Tan̄akina le Esau nu man̄ san̄gri tin̄ga mam nuŋe sarsarumba sana: Mam, ne nyaro pasa ndindo not ndo e? Ye mata nyaro pasa inum sa ŋgina sulumba nu sun̄gomba malm̄bikina le

³⁹ mam nuŋe nu sana: Mbai ŋgislu ne tuku piro mbol̄ŋge nde ndakuwa le nyamagan̄ sun̄gomba prowe nda.

⁴⁰ Ne mbuŋ kat nan̄e ndoŋ tane kame bumba nyamagan̄ kilmba nyamgaig. Tane mambo nan̄e tuku mbuŋ kat nuŋe kumnem̄ŋge sanzal minam̄ŋgaig. Tane san̄gri tin̄gap ta tan̄gine san̄grimbi minam̄ŋgaig ŋga Esau sana.

Yakob nu ŋga nuŋe Laban sota kina

⁴¹ Esau nu mam nuŋeŋge Yakob nyaro pasa tuna le nu Yakob kasurumba gubra tumba ndek sakina: Mam kumam tuku ait buk patukate. Nu kumwa le nu tuku kuamel minmba ta kugawa le ye Yakob balewam̄ŋgit ŋgina le

⁴² tan̄go ande nu Esau pasatina ta kagmamba minna sulumba kumba ka Rebeka sana le nu tan̄go ande kukulna le kumba Yakob sana le prona. Prona le Rebeka nu sana: Kiŋo, ne isa. Aba nan̄e Esaun̄ge ne man̄au nu mbol̄ŋge kat ta lafumba ne balenam sakate.

⁴³ Ta tuku ne kile ye isa. Ne paten̄ tin̄ga ŋga nan̄e Laban sota Haran kaye

⁴⁴ kumba ka tan̄ge ŋga nan̄e ndoŋ mina le aba nan̄e ŋgamun̄gal mukuwa le

⁴⁵ man̄au ne nu mbol̄ŋge kat ta gilain̄guwa le ye tan̄go ande kukuli le ne tam prowam̄ŋgat. Kuga

ta ye tuku kiŋo tale arŋeŋ ait ndindo mbolŋge kumamŋgaik ŋgina.

⁴⁶ Tanakina sulumba Rebeka nu Isak tugum kumba sana: Esau nu Hitnu pino armba kilna tukunu ye nale kaŋgerka kanyum mayeyate. Yakob nu mata Hitnu pino ande tuwa ta ye abo minam para ndayikat ŋgina.

28

¹ Tanakina le Isak nu Yakob wika wam pagu pasa sana: Kiŋo, ne Kanan pino ande ndata.

² Ne tiŋga wa naŋe Betuel tuku kuasmbi sota Mesopotamia kilke mbol kaye sulumba taŋge ŋga naŋe Laban tuku kulim ande ta.

³ Kuate Saŋgri Nayo nuŋge kuwa le ne tuku ndare tugeka taŋgo pino gudommaba mayok kuwaig le ne kuasmbi suŋgomba tuku mbuŋ naŋgine minamŋgat.

⁴ Kuate o buk wa naŋe Abraham nyaro tuna taŋamba kile ne naŋe mbuŋ kat naŋe ndoŋ mata nyaro tiŋguwa le ne buk Kuatenge wa naŋe Abraham kilke serna le ne rawe taŋgo taŋaŋ minyokate ta yaika minyokap ŋga Yakob sana.

⁵ Taŋamba Isak nu Yakob kukulna le ŋga nuŋe Laban sota Mesopotamia kilke mbol kina. Laban nu Aramnu taŋgo Betuel ta tuku kiŋo nuŋe. Laban tuku kulim Rebeka nu Yakob le Esau tuku ina nakile.

Esau nu maŋ pino ande tina

⁶⁻⁷ Isak nu Yakob nyaro pasa tumba nu Kanan pino ande ndatuwa ŋga wam pagu pasa sana sulumba nu kukulna le nu ina mam nuŋe tuku miŋge

dubimba pino tam tuku Mesopotamia kilke mbol kina le Esau nu wam ta kila pilna sulumba

⁸ mam nuje Isak nu Kanan pino tuku nzali kuga ta kamusmba

⁹ nu nzamu nuje Ismael sota kina sulumba Ismael tuku kulim Mahalat pinonu tina. Ismael nu Abraham tuku kinjo ande. Ismael tuku kulim ande nyunu Nebayot.

Yakob nu Betelnge kinatina

¹⁰ Yakob nu Berseba kusremba Haran kambim tuku nga kumba

¹¹ tukul ma ande mbol promba furirna le ndame ande tumba gabat tatu pilmba nu kinyna.

¹² Nu kinyna sulumba nu kinjata mbili ande kuen njayo ndumornu samba mbolnge tugunu kilke mbolnge tingina ta kanjerna. Mbili ta mbolnge Kuate tuku enel kame munju lilika minnaig le kanjerkina.

¹³ Tanjana le Sungo nu nu tugum tanje mayok ka ndek sana: Ye wa naje Abraham mam naje Isak tuku Mbara Sungo. Ne kinymba minit kilke te ta ye ne naje mbun kat naje ndonj sertingamngit.

¹⁴ Ne tuku ndare tugeka kilke mbolnge tub tub minig tanjawanngaig. Ma njakmba tugeka kumunje likamngaig. Tanjawaig le tanjo kuasmbi njakmba tane tuku saka nane nanjine nanjine afu nyaro ninje likamngaig.

¹⁵ Ye sinja sanet. Ye ne ndonj mara mindek minmba mini sulumba ne kigraibkamngit. Ne ma aninge minamngat ta ye ne ndonj mini sulumba ngumnennga manj tumba luka te prowamngit. Ye pasa te kumumba ne kusrene nda ngina.

16 Tanjakina le Yakob nu abonja sakina: Ake ma ngamunje ye kinyit nga idusit ta Sunjo nu ma te mbolnje minit ngina sulumba

17 nu piriri njayomba kuru-kuruka sakina: Ma te tukul ma ande. Kuate minit tuku ma. Samba malanja tenge minit ngina.

18 Mafena le maratukuk tinga Yakob nu ndame gabat tatu pilna ta tumba kilke mbolnje te-timba guren manza njak ndame ta mbolnje kutuna sulumba

19 ma ta nyunu Betel* ngina. (O buk nyunu minna ta Lus).

20 Tanjaka sakina sulumba nu Kuate ndon pasa katmba sakina: O Sunjo, ne ye ndon minmba ye kigraibka sulumba nyamaganmbi tawimbi ye turyumba

21 ne man ye tumba luka mam tuku tumbran tuguk prowa ndeta ne ye tuku Mbara Sunjo mina le ye ne tuku minje kumnemnje minamngit.

22 Ndame te-tiwit ma te ne tuku nyu te-dungam tuku ma minamngat. Ne aganj ndende njakmbambi ye turya ta ye aganj ndende ta manjur 10 patika ande tumba ne tanmbimngit ngina.

29

Yakob nu nga nuje Laban tugum prona

1 Yakob nu man tinga ki prote kumam kina ka

2 ma baknu mbolnje kule burok ande tugum prona. Kule burok ta tugumnje sipsip kuan kenmba kinymba minnaig le kanjerkina. Tumbran ta tuku sipsip kulat tanjo nane kule burok ta sipsip

* **28:19:** Betel nyu ta tugunu Kuate tuku Ma

kule ninganu ta ndame sungo ande tumba kule burok ta tukananu.

³ Tumbran ta tuku sipsip furiram nakmba ta prowanu le sipsip kulat tanjo nane ndame ta barimba talka sipsip kule ninganu. Nane kule nye denpuranu le nane ndame ta man tumba luka kule burok ta tukananu.

⁴ Kile Yakob nu sipsip kulat tanjo kame ta kusnaningina: Tira kame, tane anikok ngina le nane nu sanaig: Sine Harannu nginaig.

⁵ Tanakinaig le nu ndek nane saningina: Tane Nahor tuku kinjo nuje Laban tane kila e ngina le nane lafumba sanaig: Au. Sine kila nginaig le

⁶ nu nane kusnaningina: Nu maye minit e ngina le nane nu sanaig: Au. Nu maye minit. Ai si. Kulim nuje Rahel mam nuje tuku sipsip kilmba ilit si nginaig le

⁷ Yakob nu ndek nane saningina: Ki mbolnge minit te tane ndanam sipsip kile sinam kambim bafude? Tane sipsip kame kule ninmba kilmba kape le nyamagan sota nyuwaig ngina le

⁸ nane nu sanaig: Sinege ndo manau ta kam kumun kuga. Nane nakmba sipsip kilmba prowaig le sine ndame sungo si barimba talkube sulumba sipsip kame kule ningamngig nginaig.

⁹ Yakob nu nane ndon pasata minna le Rahel nu sipsip kilmba prona.

¹⁰ Yakob nu Rahel kangermba nga nuje Laban tuku sipsip turmba kangerkina sulumba kule burok ta tugum kumba ndame sungo ta barimba talkumba sipsip kame ta kule ningina.

¹¹ Tanamba nu nujem nuje Rahel mumumba gare tormba malmbikina sulumba

12 nu sana: Mam nanje ta ye tuku nga. Kulim nuñe Rebeka ta yiñe ina ñgina. Tanjaka sana le nu pinderka mam nuñe sota kina le

13 mam nuñe Yakob prona pasa ta ismba nu pinderka nga nuñe te-silika bagailmba mumuna. Tanjamba nu nga nuñe tumba wande mbol kinaik.

Yakob nu nga nuñe ndonj manau ñakmba kina ta kubeu tuna le

14 Laban nu ismba sana: Son. Ne sinjka ye tuku ndare ñgina. Tanjakina le Yakob nu tambun ndindo nga nuñe ndonj minna.

Yakob nu Laban tuku piro tanjo tanjan minna

15-17 Laban nu kulim armba ñak minna. Kulim mulum ta nyunu Lea. Mambo nuñe nyunu Rahel. Lea nu am magenu kuga* ta Rahel nu pino ñgarosu tumail pasi mayenu ndo.

Kile Laban nu Yakob sana: Ne ake pirokate ta ñayo. Ne yiñe ndare. Ne mata piya fudinj tam tuku. Ne saka. Ne ame piya tam tuku iduste ñgina le

18 Yakob nu Rahel tuku nzali sunjokanu ñak minna tukunu nu nga nuñe sana: Ye yar 7 ne tuku piro tanjo mini sulumba kulim nanje Rahel tamngit ñgina le

19 Laban nu lafumba sana: Ta maye. Ye tuku kulim nenje tamngat. Ye tanjo ande tambim tuku idus ndawet. Ne ye ndonj piroka mina nga Yakob sana.

20 Tanjakina le Yakob nu Rahel tam tuku yar 7 nga nuñe tuku piro tanjo tanjan minna ta nu Rahel

* **29:15-17:** Hibru pasa te purfeñnu kuga. Nu tuku am ñaigonu e ko magenu ta sine katesewam kumunj kuga

tuku nzali sunḡokanu ḡak minna tukunu yar 7 ta ait armba ko keḡmba taḡaḡ ḡga idusna.

²¹ Ait ta kumunḡina le Jakob nu ḡga nuḡe sana: Ne ait sakina ta kile kumunḡat. Ye kile kulim naḡe tamḡit ḡgina.

²² Taḡakina le Laban nu nale munḡu kilam tuku nane ḡakmba wikina sulumba pagumba nye sunḡokina.

²³ Isukuse deḡpurmba furir ta mbolḡe Laban nu Lea tumba Jakob tugum kina le nu Lea tumba nu ndoḡ kinynaik.†

²⁴ (Laban nu nuḡe piro pino Zilpa tumba kulim nuḡe Lea tuna).

²⁵ Mafena le Jakob nu Lea tunaig ta kaḡer timba nu kumba ka mbiyel nuḡe Laban tugum kumba sana: Ne ndaḡam saka maḡau te ye mbolḡe kat? Rahel tam tuku ye piroken ta ndaḡam saka ne ye yabriyumba Lea sat ḡgina le

²⁶ Laban ndek lafumba nu sana: Sine tuku maḡau ta kulim mulum ta aboḡga taḡo tuweg tuku.

²⁷ Tale munḡu kilnaik tuku kusem mineḡ ait 7 te kugawaig le ye ne Rahel tini le ne maḡ lato yar 7 ye tuku piro taḡo taḡaḡ mina ḡga Jakob sana.

²⁸ Taḡakina le Jakob nu wokina le munḡu kilnaik tuku kusem ta ka kugana le Laban nu kulim nuḡe Rahel tumba Jakob tuna.

²⁹ (Laban nu nuḡe piro pino Bila tumba kulim nuḡe Rahel tuna).

³⁰ Jakob nu Rahel ndoḡ kinymba Rahel tuku kume purmba Lea tuku kume pur ndana.

† **29:23:** Lea nu naḡine maḡau dubimba tumail soḡgina tukunu Jakob nu Rahel sat ḡga nu tumba kinynaik

Tañamba nu mañ lato yar 7 Laban tuku piro tañgo tañan minna.

Lea nu kiño bailkamba kile-patikina

³¹ Yakob nu Lea tuku kume pur ndana ta Sungo nu katesemba Lea turna le kiño afu kile-patikina le Rahel nu niñka kiño kugatok minna.

³² Lea nu fungul ñakna sulumba kiño ande te-pilmba sakina: Sungo nu ye tuku piti kañgerna. Kile yiñe tañgo nu ye tuku kume puramngat ñgina. Tañakina sulumba nu kiño ta nyunu Ruben[‡] ñgina.

³³ Lea nu mañ fungul ñakna sulumba kiño ande te-pilmba sakina: Yiñe tañgo nu ye tuku kume pur ndate ta Sungo nu ismba kiño te turmba ye sat ñgina. Tañakina sulumba nu kiño ta nyunu Simeon[§] ñgina.

³⁴ Nu mañ lato fungul ñakna sulumba kiño ande te-pilmba sakina: Kile yiñe tañgo nu ye ndon sailkamngat. Ye kile buk nu tuku kiño kenmba kile-patikit ñgina. Tañakina sulumba nu kiño ta nyunu Levi^{*} ñgina.

³⁵ Kile nu mañ lato fungul ñakna sulumba kiño ande te-pilmba sakina: Ye kile Sungo tuku nyu te-dungamngit ñgina sulumba kiño ta nyunu Yuda[†] ñgina. Tañakina sulumba nu mañ lato kiño ande te-pile ndakina.

[‡] **29:32:** Ruben nyu ta tugunu: Piti kañgerna **§ 29:33:** Simeon nyu ta tugunu: Nu isna ^{*} **29:34:** Levi nyu ta tugunu: Sailka minit
[†] **29:35:** Yuda nyu ta tugunu: Nyu te-dunğa

30

Lea le Rahel nale Yakob piraibka kiŋo afu kile-patikinaig

¹ Rahel nu Yakob tuku kiŋo ande te-pile ndakina tukunu nu aba nuŋe tuku tirakina sulumba Yakob sana: Ne ye kiŋo ande nda te-sa ta ye kumamŋgit ŋgina.

² Tanjakina le Yakob nu Rahel ndoŋ gubrana sulumba sana: Ye Kuate tuku ma tam kumuŋ kuga. Nuŋge ne kiŋo ŋgailnate ŋgina le

³ nu ndek sakina: Ai te. Ye tuku piro pino Bila minit te. Ne nu ndoŋ kinyap le nu ye tuku kiŋo ande te-pile suwa. Tanjawa le ye kiŋo ŋak mini ŋgina.

⁴ Tanjakina sulumba nu Bila tumba tanjo nuŋe tuna le nu nu ndoŋ kinynaik.

⁵ Tanjamba Bila nu fungul ŋakna sulumba Yakob tuku kiŋo ande te-pilna le

⁶ Rahel nu ndek sakina: Kuate nu maŋau tiŋreknubi ye turyat. Nu ye tuku yabaŋ pasa isмба kiŋo ande ye sat ŋgina sulumba nu kiŋo ta nyunu Dan* ŋgina.

⁷ Tanjamba minnaig ma ma Bila nu maŋ fungul ŋakna sulumba Yakob tuku kiŋo arnu te-pilna le

⁸ Rahel ndek sakina: Ye yiŋe aba ndoŋ tanjo piraibkek ta kile ye nu te-ibenjit ŋgina. Tanjakina sulumba nu kiŋo ta nyunu Naftali† ŋgina.

⁹ Lea nu maŋ kiŋo ande te-pile nda ŋga kate-semba nu nuŋe piro pino Zilpa tumba Yakob pinonu tuna.

* **30:6:** Dan nyu ta tugunu: Kumumbi pilenŋate † **30:8:** Naftali nyu ta tugunu: Piraib

10 Tanjana le Zilpa nu Yakob ndonj kinynaik sulumba nu tuku kiño ande te-pilna le

11 Lea nu sakina: Ye yiñe mambo liwit ngina sulumba nu kiño ta nyunu Gat‡ ngina.

12 Tanjamba minnaig ma ma Zilpa nu mañ Yakob tuku kiño ande te-pilna le

13 Lea nu sakina: Ye siñka gare sungo tet. Pino kame ñakmba nane sanunğaig: Pino ta gare sungo ñak minit nga sanunğaig ngina. Tanjaka nu kiño ta nyunu Aser§ ngina.

14 Wit alonu kilam tuku ait mbolñge Ruben nu piro mbol kumba ail wañe* afu kilna ta kumba ka ina nuñe Lea tuna le Rahel nu ndek aba nuñe sana: Nane kiño nane tuku ngirman agañ ta inum ye sa ngina le

15 aba nuñe nu lafumba sana: Ne buk ye tuku tanjo tina ta kile ne mañ yiñe kiño tuku ngirman agañ te kilam sakate ngina le Rahel lafumba nu sana: Ne ngirman agañ ta inum ye sa ta ne furir Yakob ndonj kinyamñgaik ngina le Lea nu wokina.

16 Furiram bafuna le Yakob nu piro mbolñge prona le Lea nu tugum kumba sana: Furir te ne ye ndonj kinyamkik. Ye yiñe kiño tuku ngirman agañ tambi ye ne piyanit ngina. Ta tuku Yakob nu furir ta mbolñge Lea ndonj kinynaik le

17 Kuate nu Lea tuku yabañ pasa ta isna le nu fungul ñakna sulumba Yakob tuku kiño 5-nu te-pile tuna.

‡ 30:11: Gat nyu ta tugunu: Nu lina § 30:13: Aser nyu ta tugunu: Gare sungo * 30:14: Ail wañe ta nane pino fungul wakeika pino ngirman turmba wakeiwanu

¹⁸ Tanjamba Lea nu ndek sakina: Ye buk yiņe piro pino ta tumba yiņe tanjo tuwen le kile Kuate nu ye tuku lafu mayenu sat ŋgina. Tanjakina sulumba nu kiņo ta nyunu Isakar[†] ŋgina.

¹⁹ Tanjamba minnaig ma ma Lea nu maņ fungul ŋakna sulumba Yakob tuku kiņo 6-nu te-pile tuna sulumba

²⁰ sakina: Kuate nu agañ mayenu ye sat. Kile yiņe tanjo ye ndoņ minamŋgat. Ye buk kiņo 6 kile-patike tuwit ŋgina sulumba nu kiņo ta nyunu Sebulun[‡] ŋgina.

²¹ Ngumneņga nu kulim ande te-pilna ta nyunu Dina ŋgina.

²² Kile Kuate nu Rahel idusna sulumba nu tuku yabaņ pasa ta ismba Rahel tuku fungul wakeina le nu kiņo konmba fungulok minna sulumba

²³ kiņo ande te-pilmba sakina: Kuatenge ye tuku kiko pitaiwat ŋgina.

²⁴ Tanjakina sulumba nu kiņo ta nyunu Yosef[§] ŋgina sulumba sakina: Sunjo nu maņ kiņo ande turmba ye suwa ŋgina.

Yakob nu mbiyel nuņe Laban tuku agañmor kulatkina

²⁵ Rahel nu Yosef te-pilna le Yakob nu mbiyel nuņe Laban sana: Ne woka le ye maņ luka yiņe tumbranj tuguk ka.

²⁶ Ye yiņe pino pirokumba kilen ta yiņe kutu kame ta turmba kilmba kaņgit. Ye ne sinzaņ mayenen ta ne kila ŋgina le

[†] **30:18:** Isakar nyu ta tugunu: Lafu mayenu [‡] **30:20:** Sebulun nyu ta tugunu: Gare agañ [§] **30:24:** Yosef nyu ta tugunu: Kiko pitaina

²⁷ mbiyel nuṅe ndek nu sana: Yauk. Ne isa. Sunḡo nu ne idusnumba ye nyaro mayenu sina ta ye katesemba kila pilen.

²⁸ Ne ame piya tam ṅa idusmba ndeta ye saya le ne tini ṅgina le

²⁹ Yakob lafumba nu sana: Ye ne tuku piro taṅḡo minen le ne tuku agaṅmor ye kulatken ta ṅakmba tugekinaig ta ne kila.

³⁰ Ye te nda prowen ta ne agaṅ ndende sunḡomba ṅak nda minna. Ye ne tugum te prowen le ne tuku agaṅmor puluka tugekinaig. Sunḡo nu ye idusyumba ne nyaro mayenu tinna. Ye kile yiṅe kuasmbi idusningamṅgit ṅa mbiyel nuṅe sana.

³¹ Taṅakina le mbiyel nuṅe nu sana: Ye ame piya ne tini ṅgina le Yakob ndek sana: Ye ndametiṅ kilam tuku idus ndawet. Ne ye tuku wamduṅ ismba ye tuku nzali dubiwa ta ye maṅ ne tuku agaṅmor kulatkamṅgit.

³² Ye tuku nzali ta teṅenmba. Ye kite ne tuku agaṅmor ta ṅakmba pileningamṅgit. Sipsip fat baseunu ta ye ṅakmba kilmba meme kitek ṅgarosu kalbob ṅak ṅgarosu bagli ṅak ta turmba ṅakmba kilamṅgit. Agaṅmor kame ta ye tuku piya agaṅ taṅaṅ minamṅgaig.

³³ Ye ne yabrini ta ne pitik ndo katesewamṅgat. Ne ṅgumneṅga ye tuku piya ta pileniṅmba meme ande ṅgarosu bagli kugatok ṅgarosu kalbob kugatok ko sipsip ande baseunu kuga ta kaṅgermba ye agaṅmor ta kuayaren ta ne kila palmbimṅgat ṅgina le

³⁴ mbiyel nuṅe ndek nu sana: Ne sakate ta maye. Sile taṅape ṅgina.

³⁵ Ki ait ta mbolṅge ndo Laban nu kumba ka

meme pailnu ngarosu mambrin jak ngarosu kalbob jak meme pangarnu ngarosu bagli jak ngarosu kalbob jak ta jakmba kilna sulumba sipsip baseunu ta jakmba turmba kilna sulumba aganmor ta kinjo kat nuje kulatkam tuku ningina.

³⁶ Tanamba nu aganmor ta kilmba Yakob kusremba ma masken kina. Ait kenmba kuganaig le ma ta tugum prona le Yakob nu mbiyel nuje aganmor afu kusrekina ta ndo kulatkina.

³⁷ Tanamba Yakob nu ail tugu kenmba ta tuku wainu afu kilna sulumba bagimbi waswas pike likina le ndemnu kaukauk prowe likinaig.

³⁸ Tananaig le nu waswas pike likina ta kilmba kumba ka aganmor kule nyade tuku nza sinam tanje patikina. Patikina le aganmor kame kule nyam promba pailnuje pangarnu dubikinaig.

³⁹ Meme kame nane waswas patikina ta tugumnje pangarnu dubikanu ta nane meme fatnu ngarosu mambrin jak ngarosu bagli jak ngarosu kalbob jak ta ndo kile-patike likinaig.

⁴⁰ Tananaig le Yakob nu sipsip kilmba jakmba kasomnje Laban tuku aganmor ngarosu mambrin jak baseunu ta tumailamnje patikina. Tanana le Yakob tuku aganmor tugekinaig le nu ndek aganmor kame ta pilenja mbiyel nuje tuku aganmor kasomnje patika nu nuje ta kasomnje patikina.

⁴¹ Aganmor ngarosu sangri jak pangarnu dubikanu ta Yakob nu waswas pike likina ta kilmba aganmor kule nyade tuku nza ta sinamnje patikanu. Tanawanu le nane waswas ta tugumnje pangarnu dubikanu.

⁴² Agaṅmor baklelok prowanu ta Jakob nu waswas pike likina ta nane tugumṅge nda patikanu. Taṅawanu le Laban nu agaṅmor baklelok ndo kilna le Jakob nu agaṅmor ṅgarosu sanṅri ṅak ta ṅakmba kilna.

⁴³ Wam ta mbolṅge Jakob nu maror taṅgo mayok kumba agaṅmor, piro mbal, kamel, donṅki, agaṅ ndende sunṅomba ṅak minna.

31

Yakob nu mbiyel nuṅe Laban kusremba kua kina

¹ Laban tuku kiṅo kat nuṅe nane nanṅine nanṅine sakinaig: Jakob nu mam tuku agaṅ ndende ṅakmba kile likina. Nu tuku agaṅ ndende ta ṅakmba buk mam tuku minnaig ṅginaig le Jakob nu pasa ta isna.

² Mbiyel nuṅe buk nu ndoṅ gulab mayemba minnaik ta kile nu wamduṅ kareṅgina ta Jakob nu mata kamusna.

³ Taṅana le Sunṅo nu ndek Jakob sana: Ne luka wa mbuṅ tuku kilke mbol naṅe ndare kame sota kaye le ye ne ndoṅ minamṅgit ṅgina.

⁴ Ta tuku Jakob nu taṅgo ande kukulna le nu kumba ka Rahel nale Lea kile-siglika sanikina le Jakob sota kinaik ka nu piro mbolṅge agaṅmor kulatka minna le te-silikinaik.

⁵ Te-silikinaik le nu nale sanikina: Mam takile buk ye ndoṅ gulab mayemba minkeṅ ta kile nu wamduṅ kareṅgate le kamuset ta yiṅe mam tuku Mbara nu ye kusre ndayina.

⁶ Ye mam takile tuku piro taṅgo minmba piro kareṅ sunṅowen ta tale kila.

⁷ Nu ye yabri-yabriyumba ye tuku piya mata mbilmbilam gudomna ta Kuate nu ye kulat mayeyina le nu ye nayo sili ndayina.

⁸ Mam takile nu meme ngarosu bagli nak ta ne tuku piya naje ngina ta meme nakmba fatnu ngarosu bagli nak ndo kile-patikinaig. Nu ndek meme ngarosu mambrin nak ta ne tuku piya naje ngina ta meme nakmba fatnu ngarosu mambrin nak ta ndo kile-patikinaig.

⁹ Kuatenge mam takile tuku aganmor kilmba ye sina nga sanikina.

¹⁰ Tanakina sulumba nu man lato sanikina: Aganmor pangarnu dubikam tuku ait mbolnge ye kinymba kinaten sulumba meme pangarnu dubikinaig manau ta kangeren. Meme pailnu kangerken ta nakmba ngarosu mambrin nak ngarosu kalbob nak ngarosu bagli nak kangerken le

¹¹ Kuate tuku Enel kinambi ye wika sayina: Yakob ngina kande ye minet te ngen.

¹² Nu man lato sayina: Ne kanjera. Meme kame pangarnu dubikade ta nakmba ngarosu mambrin nak ngarosu kalbob nak ngarosu bagli nak minig. Laban nu ne mbolnge manau nayonu kate ta ye kangeren. Ta tuku manau te yenge ken.

¹³ Ye Kuate. Ye Betelnge ne tugum prowen le ne ndame ande pilmba kilke mbolnge te-timba guren manza nak ndame ta mbolnge kutuna sulumba sinka son pasa sangrinu sakina ta kile ne tinga luka naje tumbran tuguk kaye ngina nga nale sanikina.

¹⁴ Tanakina le nale ndek Yakob sanaik: Mam nu sile tuku wai mbolnge agan ande kusrewam tuku mine ndakate.

15 Nu sile rawe tanjo tanjan nga iduste. Ambonga nu sile tuku nga nu ndametin sunjokanu tina sulumba ngumnenga man ndametin ta njakmba panke suluna.

16 Mam tuku aganj ndende njakmba Kuatenge yaina ta sine tuku singine kiyo kame tuku. Kuate ne sanina tanjamba ka nginaik.

17-18 Tanjakinaik le Yakob nu kuaneka mam nuje sota Kanan kilke mbol kambim bafuna sulumba kutu kat nuje piyo kat nuje ta njakmba kilmba kamel mbolnge patike likina. Tanjamba nu aganjmor Mesopotamia kilke mbolnge kilna ta njakmba sisi-laningina sulumba nu tuku aganj ndende njakmba ta turmba kilmba kina.

19 Laban nu nuje wande kusremba sipsip nguenu kugernu kina le Rahel nu mam nuje tuku wande mbol kumba mbara kanunu saike likina ta kuayar kilna.

20 Yakob nu mbiyel nuje yabrimba nu kila sa ndamba kua kina.

21 Nu nuje aganj ndende njakmba kilmba pitik ndo kua ka kina sulumba Yufretis kule ulmba Gilead ma taknu mbol kina.

Laban nu mbiyel nuje Yakob ngumnem dubimba kina

22 Ait kenmba kinaig le Yakob nu kua kina ta sakinaig le Laban nu isna.

23 Isna sulumba nu nuje gageu ta kilmba mara 7 Yakob dubimba kinaig ka ka Gilead ma taknu mbolnge nu te-silikinaig.

24 Furir ta mbolnge Laban nu kinymba kinjatina le Kuate nu tugum promba sana: Ne kurauka. Ne Yakob tuku njerjerka pasa pitinu sa ndawa ngina.

²⁵ Yakob nu nuŋe baibai Gilead ma taknu inum mbolŋge patike likina le Laban nu nuŋe kuasmbi ndoŋ nuŋe baibai ma taknu inum mbolŋge patike likinaig.

²⁶ Kile Laban nu Yakob te-silika sana: Ndanam ne ye yabriyumba yiŋe kulim ar ta kame ait mbolŋge pino didika kilig taŋamba kilmba kua kina?

²⁷ Ne ndanam ye yabriyumba ye nda sayumba siŋsiŋdo kua kina? Ne ye sayina kande ye ne mindenumba ndinŋe sine gare-gareka mune ulmba gita katmba tambariŋ katmba mbilnumba ne kusrenigen kande.

²⁸ Ne sonndo maŋau ŋayonu kina. Ye mata yiŋe wa kame yiŋe kulim ar ta mumu ndaniŋmba kaŋer ndaken le kinaig.

²⁹ Ye ne ŋayo silinam kumuŋ ta furir ŋgamuŋge mam naŋe tuku Mbara nu ye ne ŋerŋerka pasa pitinu nda sanam tuku ŋga rironŋ pasa sat.

³⁰ Ne naŋe tumbraŋ tuguk kambim paranina le ye kusreyina ta ye kila ta ndanam tuku ne ye tuku mbara kanunu saike liken ta kuayar kilna ŋga Yakob sana le

³¹ nu mbiyel nuŋe tuku pasa lafumba sana: Ne naŋe kulim ar te ŋgailka yaiyikat ŋga ye kuru-kuruka taŋawen ŋgina.

³² Rahel nu mbara kanunu afu mam nuŋeŋge saike likina ta kuayar kilna ta Yakob nu gilai tukunu nu ndek mbiyel nuŋe sana: Ne kumba kaŋerka. Andeŋge ne tuku mbara kanunu kilna ndeta nu balewamŋgig. Ne kile ndo taŋgo te ŋakmba tuku am mbolŋge mambila sulumba ne tuku agaŋ inum kaŋermba ndeta agaŋ ta luka ta

ngina.

³³ Tanjakina le Laban nu kumba ka Yakob tuku baibai sinamnge mambilna sulumba ka Lea tuku baibai sinamnge mambilmba ka piro pino ar ta tuku baibai sinamnge mambilna ta aganj inum kanjer ndana.

³⁴ Rahel nu mbara kanunu ta kilmba baibai sinamnge kamel tuku kuminj sanjil mbolnge depolka kusam tuku pale ta sinamnge sigrikina sulumba nu ta mbolnge minyokina. Tanje minyokina le mam nuje pro baibai sinamnge mambilna ta aganj inum kanjer ndana le

³⁵ Rahel ndek nu sana: Mam, ne ye tuku gubra ndanuwa. Ye wandek kat tukunu ye ne tuku am mbolnge ye tingam kumuñ kuga ngina. Tanjakina le Laban nu mambilna ta nu nuje mbara kanu kame ta kanjer ndakina.

³⁶ Tanjana le Yakob nu gubra mayena le mbiyel nuje sana: Ye ame manjau mbaren le ne ye aganjmor yokeranu sukte?

³⁷ Ne ye tuku aganj ndende njakmba kanjerka mambilat. Ne nanje aganj inum te-silikat ndeta tenje pale le sile tuku piro tanjo te njakmba kanjerwaig. Tanjamba nane sile tuku manjau pilenguwaig.

³⁸ Ye yar 20 tanjan ne tuku piro tanjo minen. Ne tuku sipsip ne tuku meme nane mara mara kutunaig. Ye ne tuku meme pailnu ande kuayarmba nda nyen.

³⁹ Aganjmor nguikok ande ne tuku sipsip ande balewanu ta ye ta lafumba yije sipsip inum tumba ne tinmba minen. Aganjmor ande ki mbol ko furir ngamu ngisikanu ta ne ye pasa sanjgrinu sayanu le ye

yiŋe aŋaŋmormbi lafumba ne tinen.

⁴⁰ Mara afu ki mbolkanu ta ye ŋgaro pa tiŋganu ko furir ma tido ŋayo prowanu ta ye murkenu kinyam kumuŋ kuga.

⁴¹ Taŋamba minmba ma ma ye yar 20 ne tuku piro taŋgo taŋaŋ minen. Ye yar 14 ne tuku kulim ar ta kilam tuku piroken sulumba maŋ lato yar 6 ne tuku aŋaŋmor kilam tuku piroken ta ne ye tuku piya mbilbilam gudomna.

⁴² Yiŋe mam Isak yiŋe wa Abraham tuku Mbara nu ye nda turyina kande ake sinaŋ ne kusrenen kande. Ta tuku Kuate nu ye tuku piti kaŋgerna sulumba furir ne rironŋ pasa tanet ŋga mbiyel nuŋe sana.

Yakob nu mbiyel nuŋe Laban ndoŋ wamdus ulendinaik

⁴³ Kile Laban nu ndek mbiyel nuŋe sana: Kulim ar te yiŋe. Kiŋo kame te mata ye tuku. Aŋaŋmor te ŋakmba mata yiŋe. Aŋaŋ ndende ŋakmba ne kile kaŋgerkate ta yiŋe ta ye nane ŋailniŋgam kumuŋ kuga.

⁴⁴ Kile sile wamdus ulendipe sulumba ndame afu kilmba pro teŋge patikupe. Taŋamba sile maŋau ta gilaiŋge nda ŋgina.

⁴⁵ Taŋakina le Yakob nu ndame ande tumba kilke mbolŋge te-tina sulumba

⁴⁶ nuŋe kuasmbi kile-maŋgurka nane saniŋgina: Tane kumba ndame afu kilmba pro te taŋge ndame ta ŋakmba turŋaŋgap ŋgina. Nane taŋanaig le nane ndame turŋaŋginaig ta tugumuŋge isukusnaig.

47 Tanjamba Laban nu ma ta Yegar Saduta ngina le Yakob nu ndek ma ta Galed* ngina.

48 Ta ndanam? Laban nu Yakob sana: Sile ngumnernga ndame mangur ta kanjermba wamdus ulendiwik ta idusamngik ngina. Ta tuku nane ma ta nyunu Galed nginaig.

49 Laban nu man sakina: Sile pur yimyam ka minpe le Kuate nu sile kanjerkuwa ngina. Ta tuku nane ma ta nyunu ande Mispa† nginaig.

50 Kile Laban man lato mbiyel nuje sana: Ne ye tuku kulim ar te njaigo siglika ko pino afu kitek kila ta ye kila pile nda ta Kuate nu manau ta kanjeramngat.

51 Ai te. Ndame turngit ndame ne kilke mbolnge te-tiwat minig te.

52 Agan ta kanjerka sile wamdus ulendiwik ta man idusamngik. Ye ne nayo silinam tuku ndame te liwe nda. Ne mata ye nayo siliyam tuku ndame te nda liwa.

53 Abraham le Nahor tuku Mbara sile pile-sikuwa ngina. Tanjakina le Yakob nu mam nuje Isak tuku Mbara nyu mbolnge mbiyel nuje ndon pasa katmba sangri pilena.

54 Tanjamba Yakob ndek kumba ka aganmor inum tumba balemba tabe ta mbolnge atraukina. Atraukina sulumba nuje kuasmbi wikina le nane promba isukusnaig. Isukuse denpurmba nane tabe ta mbolnge kinyaig.

* **31:47:** Yegar Saduta ta Aramek pasa. Galed ta Hibru pasa. Nyu tugunu ta ndindo: Pasa katam tuku ndame mangur † **31:49:** Mispa nyu ta tugunu: Nu sile kanjerkuwa

55 Mafena le Laban nu wa kat nuŋe nuŋe kulim ar ta mumuniŋina sulumba nane kusreka luka nuŋe tumbran kina.

32

Yakob nu aba nuŋe te-silikam tuku kuanekina

¹ Kile Yakob nu tiŋa ndin dubimba kina le Ku-ate tuku eŋel afu promba nu te-silikinaig le

² nu kaŋgerka sakina: Ma te Kuate nuŋe kuasmbi minig tuku ma ŋgina sulumba ma ta nyunu Mahanaim* ŋgina.

³⁻⁵ Tanakina sulumba Yakob nu taŋgo afu wam paguka saniŋgina: Tane kumba ka yiŋe aba Esau te-silika teŋenmba sawap: Ye Yakob. Ye ne tuku piro taŋgo. Ye sikile ŋga Laban tugumŋge rawe taŋgo taŋaŋ minen ma ma kile ndo makau doŋki sipsip meme piro taŋgo piro pino suŋgomba kilmba luka prowet. Ye taŋgo afu kukulniŋgen le nane ne kila pasa tinwaig le ne ye mbolŋge maŋau mayenu ka. Tane ka taŋamba nu sawap ŋgina. Nu wam paguniŋge denpurmba nu nane kukulniŋgina le ambonga Esau sota Edom kilke mbol kinaig.

⁶ Kinaig ka ndinŋge nane Esau te-silika maŋ luka Yakob tugum promba sanaig: Sine aba naŋe Esau sota kageŋ ta ka ndinŋge nu taŋgo 400 kilmba ne sota ilit ta kaŋgergeŋ ŋginaig.

⁷ Tanakinaig le Yakob nu ndek kuru kuru suŋgo tumba wamdus pitina le nu nuŋe kuasmbi nuŋe sipsip meme makau kamel agaŋmor ta ŋakmba fet arna sulumba

* **32:2:** Mahanaim nyu ta tugunu Kuate tuku Ma

⁸ nuŋe wamdusmbi sakina: Aba Esau promba kuasmbi ande ndoŋ kame buwa ndeta kuasmbi ande kua kuwa ŋga idusna.

⁹ Taŋamba Jakob nu yabaŋmba sakina: O yiŋe wa Abraham yiŋe mam Isak tuku Mbara ne ye isa. Ne Sunŋo, nenŋe ye sayina le ye luka yiŋe tumbranŋ tuguk yiŋe ndare tuma mbal sota ka le ne ye kulatka turyam tuku sayina.

¹⁰ Ye ame maŋau mayenu ken le ne taŋamba ye turyina? Ye ne am mbolŋge taŋgo mayenu kuga ta ne naŋe pasa dubimba mara mindek ye tuku kume purmba tur mayeyina. O buk ye agaŋ ndende kugatok ndumndum ndo biymba Yordan kule pakarken ta kile ye taŋgo kuasmbi armba ŋak minet.

¹¹ O Sunŋo, ye kile ne yabaŋnet. Aba Esaunŋe ye yiŋe pino kiŋo kame ndoŋ balesiŋikat ŋga ye kuru-kuruket. Ta tuku ne sine kigraibka ŋga ne yabaŋnet.

¹² Ne o buk ye sayina: Ne tuku ndare piyaŋŋe fulbul minig taŋaŋ gudommba tugekamŋgaig burnu kumuŋ kuga ŋga sayina. Ta tuku nenŋe sine kigraibka ŋga yabaŋnet ŋgina.

¹³ Furirna le nu kinyna ka mafena le maratukuk tiŋga Jakob nu agaŋ ndende afu Esau tambim tuku walmba patikina.

¹⁴ Meme paŋgarnu 200 pailnu 20 kilmba sipsip paŋgarnu 200 pailnu 20 kilmba

¹⁵ kamel paŋgarnu fat ŋak ŋak ta 30 kilmba makau paŋgarnu 40 pailnu 10 kilmba

¹⁶ agaŋmor ta ŋakmba fetkina sulumba nuŋe piro taŋgo afu agaŋmor kuaŋ ndui ndui kulatkam tuku niŋgina sulumba saniŋgina: Tane kuit nduimba

ndakape. Agaṅmor kuaṅ mindek muṅgu dubi-dubikuwaig ṅgina.

17 Taṅakina sulumba nu nuṅe piro taṅgo ambonga kambim tuku ta wam pagumba sana: Ne yiṅe aba te-silika le nu ne kusnanuwa naṅe gabat aniṅge minit? Ne ani kinit? Agaṅmor te ṅakmba ima tuku ṅga ne kusnanuwa kande ne teṅenmba nu tuku pasa lafuwa:

18 Agaṅmor te ṅakmba ne tuku piro taṅgo Yakobṅge ne tanmbim tuku patikina le kilmba prowet. Nu mata sine dubika ilit ṅga sawa ṅgina.

19 Yakob nu taṅgo afu piro taṅgo ambonga kina ta dubimba agaṅmor kilmba kambim tuku ta mata taṅamba ndo wam pagukina sulumba saningina: Tane yiṅe aba te-silika teṅenmba sawap:

20 Naṅe piro taṅgo Yakob nu sine dubika ilit ṅga sawap ṅgina. Yakob nu teṅenmba idusna: Nu agaṅmor te ṅakmba kaṅgerka ye tuku mbar gi-laiṅgamṅgat. Taṅamba nu ye kaṅgeryumba ye ndoṅ wamdus tumawamṅgik ṅga idusna.

21 Yakob nu agaṅmor ta ṅakmba patikina le kilmba kinaig le furir ta mbolṅge nu bubre tam tuku ma ta mbolṅge nu kinyna.

Yakob nu Penielṅge Kuate ndoṅ kame bunaiḱ

22 Furir ndui ta mbolṅge ndo Yakob nu tiṅga nuṅe pino ar ta, nuṅe piro pino ar ta, nuṅe kiṅo kame 11 ta nane ṅakmba kilmba kumba ka Yabok kule pakarka sim kinaig.

23 Taṅamba nu maṅ luka nuṅe piro taṅgo kame tugum kumba nane kukulningina le nu tuku agaṅ ndende ṅakmba kilmba kule ta pakarka kinaig le

24 Yakob nu nuṅe ndo taṅge minna.

Tanje minna le tanjo ande nu tugum prona sulumba nu ndoŋ kame bumba muŋgu bagailka minnaik le ka mafena.

²⁵ Tanjo tanje Jakob te-kinye ndana tukunu nu ndek Jakob tuku manunsu katna le supikina.

²⁶ Tanjana le tanjo ta nu Jakob sana: Mafete le ye kusreya le ka ŋgina le Jakob nu ndek sana: Ne ye nyaro sa ta ye ne kusrenamŋgit ŋgina.

²⁷ Tanjakina le tanjo ta nu Jakob kusnana: Ne tuku nyu ima ŋgina le ye Jakobŋge ŋgina le

²⁸ tanjo ta nu sana: Ne tuku nyu Jakob kuga. Ne tuku nyu kitek Israelŋge. Ne Kuate ndoŋ tanjo kame ndoŋ mata ne sanjri muŋgu tumka minna ta ne buk nane kile-ibenkina tukunu ne tuku nyu kitek Israel[†] ŋgina.

²⁹ Kile Jakob nu tanjo ta kusnana: Ata. Ne tuku nyu ima ŋgina le tanjo ta nu sana: Ne ndaŋam ye tuku nyu kila palmbim sakate ŋgina. Tanjakina sulumba nu Jakob nyaro tuna.

³⁰ Tanjana le Jakob nu sakina: i[‡] Ye Kuate tuku tumail pasi kanjerit ta ye kume ndakit ŋgina. Ta tuku nu ma ta nyunu Peniel ŋgina.

³¹ Maratukuk nu Peniel ma ta kusremba nu grisemka gitmba kumba minna le ki prona.

³² Tanjo ta nu Jakob tuku manunsu katna le supikina. Ta tuku kile nane Israel mbal aŋam^{mor} manunsunu nda nyade tuku.

33

Yakob nu aba nuŋe te-silikina

[†] **32:28:** Israel nyu ta tugunu: Kuate ndoŋ sanjri muŋgu tumkam tuku [‡] **32:30:** Peniel nyu ta tugunu: Kuate tuku tumail pasi

¹ Kile Esau nu nuṅe piro taṅgo 400 ta ndoṅ ilmba minna le Yakob nu nane kaṅgerka nuṅe kiṅo kat nuṅe kilmba walna sulumba afu Lea tumba afu Rahel tumba afu nuṅe piro pino ar ta nikina.

² Taṅamba nu piro pino ar ta nakile kiṅo kat nakile ndoṅ tumailamṅge kile-tidiṅgina le tiṅginaig. Tiṅginaig le kile Yakob nu Lea kiṅo kat nuṅe ndoṅ piro pino ar ta ṅgumnemṅge kile-tidiṅgina le tiṅginaig. Nane ṅgumnemṅge maṅ Rahel nale Yosef ndoṅ kile-tidiṅgina le tiṅginaig.

³ Taṅamba Yakob nu nane kusreka kina ka aba nuṅe tuku tumailamṅge truk kam 7-na le

⁴ Esau nu pinderka nu sota kina sulumba Yakob bagailmba mumuna. Taṅamba nale muṅgu malmbi-malmbikinaik.

⁵ Kile Esau ndek mambilmba pino kame kiṅo kame ta kaṅgerka mambo nuṅe kusnana: Te ima kate tuku kuasmbi ne ndoṅ prowaig ṅgina le Yakob nu sana: O aba, te yiṅe kuasmbi. Kuate nu ye tur mayeyina sulumba kiṅo kame te ṅakmba ye sina ṅgina.

⁶ Taṅakina le nuṅe piro pino ar ta nakile kiṅo kame kilmba pro Esau tugumṅge lokinaig.

⁷ Lokinaig le kile Lea ndek nuṅe kiṅo kat nuṅe ndoṅ nane dubika pro Esau tugumṅge lokinaig le Yosef nale Rahel ndoṅ nale ndek nane dubika pro Esau tugumṅge lokinaik.

⁸ Taṅanaig le nu mambo nuṅe kusnana: Kuasmbi ambonga ye tugum prowaig ta ndaṅam tuku ṅgina le mambo nuṅe nu sana: Ye ne tuku wamdus te-ibenam tuku nane kukulniṅgit le ne sota kagig ṅgina le

⁹ aba nuṅe nu sana: O aba, ye mata agaṅ ndende

suŋgomba ŋak. Agaŋ ndende ta ŋakmba naŋe min-waig ŋgina le

¹⁰ mambo nuŋe nu sana: Kuga. Sile gulab mayewik ŋga idusmba ndeta ne agaŋ ndende te ŋakmba kila. Ne maŋ ye ndoŋ gulab mayewik tukunu ne tuku tumail pasi kaŋgeret ta Kuate tuku tumail pasi kaŋgeranu suk.

¹¹ Agaŋ ndende ne tanmbim tuku kilmba prowit te ne kila. Kuate nu ye tur mayeyina le ye agaŋ ndende suŋgomba ŋak minet ŋgina. Taŋamba Yakob nu aba nuŋe sarsarmba pasa saŋgrinu sana le nu agaŋ ndende ta kilna.

¹² Kile Esau nu sakina: Kile sine kab. Ye ambonga kaŋgit ŋgina le

¹³ mambo nuŋe nu sana: Kiŋo kame te saŋgri ku-gatok ta ne kila. Sipsip makau afu mata fat ŋak ŋak. Sine agaŋmor ta mara ndindo mbolŋge suŋgomba sisilaninbe ta nane ŋakmba kume suluwamŋgaig.

¹⁴ Ne ambonga sila le ye gitmba agaŋmor kiŋo kame te ŋakmba kilmba ne dubinamŋgit. Taŋamba ye Edomŋge ne maŋ te-silikamŋgit ŋgina.

¹⁵ Taŋakina le aba nuŋe ndek sakina: Taŋamba ndeta ye yiŋe piro taŋgo afu ne ndoŋ kusreki ŋgina le Yakob nu lafumba sana: Kuga. Ye maye. Ne nane ŋakmba kilmba kaye ŋgina.

¹⁶ Taŋakina le ki ait ta mbolŋge Esau nu maŋ tiŋga luka Edom kilke mbol kina le

¹⁷ Yakob nu Sukot kilke mbol kina sulumba nuŋe wande pilmba agaŋmor tuku baibai afu turmba patikina. Ta tuku nu ma ta nyunu Sukot* ŋgina.

* **33:17:** Sukot nyu ta tugunu Baibai

¹⁸ Yakob nu Mesopotamia kilke kusremba nd-inᅅge piti ande te-sili ndaka Sehem tumbran Kanan kilke mbolᅅge prona sulumba tumbran sunᅅo ta tugumᅅge nuᅅe baibai patike likina.

¹⁹ Nu silwa ndametiᅅ soᅅ 10 tambi nuᅅe baibai patike likina kilke ta Sehem mam nuᅅe Hamor tuku kiᅅo kat nuᅅe tugumᅅge piyana.

²⁰ Taᅅamba nu taᅅge ndame turᅅanga atraukam tuku pa laᅅlaᅅ ande wakeina sulumba pa laᅅlaᅅ ta Israel Mbara tuku nyu tumba El ᅅgina.

34

Sehem nu Dina biye timba tumba totona

¹ Mara ande Yakob le Lea tuku kulim Dina nu tiᅅga Kanan pino afu kaᅅgerkam kina.

² Kilke ta tuku gabat sunᅅo ta nyunu Hamor. Hamor nu Hiwinu taᅅgo.

Dina nu ma ta mbol prona le Hamor kiᅅo nuᅅe Sehem nu Dina kaᅅgermba biye timba tumba totona.

³ Taᅅamba nu kulim ta tuku nzali mayena sulumba nu Dina pinonu tam tuku wamdus sunᅅo tumba nu tuwa ᅅga sarsarmba sanᅅri tiᅅgina sulumba

⁴ nu nuᅅe mam nuᅅe sota kumba sana: Mam, ne kulim ta ye tuku pinonu ta ᅅgina.

⁵ Yakob nu Dina kiko maᅅau tina ta nu buk isna ta nu tuku kiᅅo kat nuᅅe nane agaᅅmor kulatkam tuku ma ande mbol kinaig tukunu Yakob nu nane ndo tairᅅga minna.

⁶ Taᅅamba minna le Sehem nu mam nuᅅe Hamor ndoᅅ Yakob ndoᅅ pasatam pronaik le

⁷ ait ndui ta mbolŋge ndo Yakob tuku kiŋo kat nuŋe mata luka pronaig. Sehem nu Israel mbal mbolŋge maŋau ŋayonu kumba Yakob tuku kulim nuŋe biye timba tumba totona ta nane ismba wamdus ŋaigoŋginaig sulumba gubra ma-geniŋgina.

⁸ Kile Hamor nu Yakob sana: Yiŋe kiŋo Sehem nu kulim naŋe tuku nzali sunŋo ŋak. Ne kulim naŋe ta ye tuku kiŋo tambim kumuŋ e?

⁹ Sine wamdus ulendika kulim kame kiŋo kame nane muŋgu kile-kile kuwaig.

¹⁰ Taŋamba tane kilke te mbolŋge minap sulumba ma aniŋge minam ŋga idusmba ndeta ka taŋge minmba agaŋ afu piyawam ŋak ndeta piyawap sulumba agaŋ ndende afu kilap ta taŋgine minmba minwaig ŋgina.

¹¹ Taŋakina le Sehem nu ndek Dina mam nuŋe leu kat nuŋe teŋenmba saniŋgina: Tane ye mbolŋge maŋau mayenu kap le ame agaŋ kilam ŋga idusap ta tane tiŋgamŋgit.

¹² Tane ame piya kilam ŋga idusde ta ye sayap. Kulim ta tuku piya mata sunŋokanu mbolŋge madi-wap. Tane taŋgine kulim ye sap le tane ame piya kilam sakap ta tane tiŋgamŋgit ŋgina.

¹³ Sehem nu kulim naŋgine Dina kiko maŋau tuna tukunu Yakob tuku kiŋo kat nuŋe nane Sehem le mam nuŋe Hamor yabrinikmba saniki-naik:

¹⁴ Taŋgo ŋgaro pike ndakanu ta nu sine tuku kulim te nda. Wam ta sine mbolŋge kiko ŋak.

¹⁵ Sine buk taŋgo ŋakmba tuku ŋgaro pike likigen. Tane taŋamba ndo taŋgo ŋakmba tuku ŋgaro pike likap ta sine siŋgine kulim ta sertinŋgamŋgig.

¹⁶ Tane taɲawap le sine muŋgu kile-kile kube sulumba tane ndoŋ sine tugu ndindo taɲaɲ ulendika minbe.

¹⁷ Tane wam sakeg te kam mbulap ndeta sine siŋgine kulim tumba ma tugu te kusrewamŋgig ŋginaig le

¹⁸ Hamor le kiŋo nuŋe Sehem nale pasa ta isмба maye ŋginaik.

¹⁹ Taŋgo mo ta nu nu nuŋe kuasmbi ŋgamukŋge taŋgo suŋgo nyu ŋak minna. Nu Jakob kulim nuŋe tuku nzali mayena tukunu nu dal ndaka nuŋe mbal kila saniŋgam kina.

²⁰ Hamor nale kiŋo nuŋe Sehem ndoŋ nale kinaik ka nakile tumbraŋ tuku fonde malaŋga tugum promba nakile mbal maŋgurka minnaig ta saniŋginaig:

²¹ Taŋgo kame ta sine ndoŋ gulab mayenu. Nane sine tuku kilke mbolŋge minwaig sulumba ma ŋakmba mbol kuwaig. Kilke te suŋgokanu sine ŋakmba minam kumuŋ. Sine nane tuku kulim kame kilbe le nane sine tuku kulim kame kilwaig.

²² Nane sine wam ndindo ndo kam tuku sasikaig ta teŋenmba. Sine taŋgo ŋakmba tuku ŋgaro pikam tuku sakaig. Nane buk naŋgine taŋgo kame ta ŋakmba tuku ŋgaro pike likinaig. Sine mata taŋamba kube ta nane sine ŋgamukŋge tugu ndindo taɲaɲ minamŋgig. Nane taŋamba sile sasikaig le iskik.

²³ Sine taɲabe ta nane tuku aŋaŋmor nane tuku aŋaŋ ndende ŋakmba sine tuku minamŋgaig. Ta tuku sine wokube le nane sine ŋgamukŋge minwaig ŋginaik le

²⁴ tumbran ta tuku tanjo njakmba nane Hamor le Sehem tuku pasa ta ismba pasa katmba wokinaig sulumba nane tanjo ta njakmba tuku ngaro pike likinaig.

²⁵ Mara kenmba kuganaig le tanjo kame ngaro pike likinaig ta nane ngaro rar njak minnaig tukunu nane tambik ri ndamba minnaig le Dina tuku leu kat nuje ndinok armba Simeon nale Levi ndonj nale kame bagi kilmba tumbran ta kinaik sulumba tanjo ta njakmba bale far sulunaik.

²⁶ Tanamba nale Hamor le kinjo nuje Sehem turmba bale farnaik sulumba Sehem tuku wande mbol kumba Dina te-silika tumba kinaik.

²⁷ Tananaik le Yakob tuku kinjo afu nane pro kulim nanjine kiko manjau tuna ta lafumba tumbran sunjo ta tuku gabis aganj ndende njakmba yomba kilmba kinaig.

²⁸ Nane sipsip makau donjki tumbran ta tuku aganj ndende njakmba kilmba ka piro mbolnge mata aganj ndende njakmba yomba kilmba kinaig.

²⁹ Tanamba nane tumbran ta tuku gabis aganj ndende ta njakmba kilmba kinjo kame fonfonj pino kame ta njakmba turmba kilmba kinaig.

³⁰ Tananaig le Yakob nu ndek Simeon nale Levi sanikina: Kile Kanan mbal Peris mbal kilke te tuku tanjo njakmba nane ye kasuryamngaig. Ye mata piro tanjo sunjomba kuga. Nane njakmba ulendika pro ye ndonj kame bumba sine njakmba bale farsingamngaig ngina le

³¹ nale ndek sakinaik: Tanjo ta nu sine tuku kulim ma ngamukok pino tananj nga idusmba nu biye timba tumba totona. Manjau ta sine mape-wam kumunj kuga nginaik.

35

Kuate nu Yakob Betelŋge nyaro tuna

¹ Kile Kuate nu Yakob sana: Ne tiŋga Betel kaye sulumba kumba ka taŋge mina. Taŋge mina sulumba ne ndame turŋaŋga ye atraukam tuku pa laŋlaŋ ande wakeiwa. Ye Kuate. Ne aba naŋe Esau kusremba kua kina ait ta mbolŋge ye ne tugum prowen ŋgina.

² Taŋakina le Yakob nu nuŋe kuasmbi nuŋe piro taŋgo ta wam paguka saniŋgina: Tane taŋgine mbara kise ta ŋakmba pitaikē likap. Ŋgarosu purfeŋnu mayok kuwaig le tawi purfeŋnu silikap.

³ Sine ma te kusremba Betel kab kumba ka taŋge ye Kuate atraukam tuku pa laŋlaŋ wakeiwamŋgit. Ye piti suŋgomba ŋak minen le Kuatenŋge ye turyina sulumba ye ma ŋakmba liken ta nu mata ye ndoŋ minna ŋgina.

⁴ Taŋakina le nane mbara kanu saike likinaig ta ŋakmba Yakob kile tunaig sulumba naŋgine kilba sikor ta turmba nu kile tunaig. Taŋanaig le Yakob nu agaŋ ndende ta ŋakmba kilmba Sekem tumbranŋge ail suŋgo ande kumnemŋge ŋguke likina.

⁵ Taŋamba Yakob nane tiŋga ma ta kusrenaig le tumbran sugo ta ŋakmba Kuatenŋge kuru kuru serniŋgina le nane dubi ndakinaig.

⁶ Yakob nu nuŋe taŋgo kuasmbi ŋak ndoŋ kinaig ka Lus tumbran Kanan kilke mbol pronaig. Lus tumbran ta kile Betel ŋgade.

⁷ Tumbran ta prona sulumba Yakob nu Kuate atraukam tuku pa laŋlaŋ ande wakeina sulumba nu buk aba nuŋe tuku kuru-kuruka kua kina le

Kuatenge nu tugum prona ta idusmba nu ma ta nyunu Betel tuku Mbara ngina.

⁸ Nane tanje minnaig ma ma Rebeka tuku piro pino Debora nu kumna le nane nu tumba ail sungo ande Betel patumba minna ta kumnemnge ngukinaig sulumba ail ta nyunu Malmbikam tuku Ail nginaig.

⁹ Yakob maŋ luka Mesopotamiange prona le Kuate maŋ nu tugum promba nu nyaro tuna sulumba

¹⁰ sana: Ne tuku nyu Yakob ta kile ne tuku nyu Israel palmbimngit ngina. Tanjamba Kuate nu Yakob nyunu Israel tuna.

¹¹ Tanjakina sulumba Kuate nu sana: Ye Kuate Sangri Nayo. Tane kiŋo kame kile-patikap le ne tuku ndare mbolŋge kuasmbi sungomba mayok kangaig. Ne gabat sugo kame tuku mbuŋ nanjine prowamngat.

¹² Ye o buk Abraham le Isak kilke te serniken ta kile ne tanmbimngit. Ngumneŋga naje ndare kame tuku kilke minamngat ngina.

¹³ Tanjaka sakina sulumba Kuate nu kusremba kina le

¹⁴ Yakob nu ndame sungo ande tumba Kuate nu Yakob ndoŋ pasatina ma ta mbolŋge te-tina sulumba grep kule tumba gureŋ butol ŋak ta turmba tumba ndame ta mbolŋge kutuna sulumba

¹⁵ ma ta nyunu Betel ngina.

Rahel nu kumna

¹⁶ Yakob nuŋe kuasmbi ndoŋ Betel tumbran kusremba Efrat tumbran patu ndanaig le Rahel nu kiŋo te-palmbim tuku ait kumuŋgina le nu ngaror torna.

17 Ngaro rar torna le nuŋe kulat pinonŋe nu sana: Ne kuru kuru ndaka. Nu buk kiŋo te-palet ŋgina.

18 Tanakina le Rahel nu kumam bafuna le nu tuku sanŋri buk kuganaig le nu kiŋo ta Ben-Omi* ŋgina le mam nuŋenŋe kiŋo ta Benyamin† ŋgina.

19 Rahel nu kumna le nane nu tuku minde-siŋ tumba Efrat tumbranŋ kambim tuku ndin ta tugumŋe ŋgukinaig. (Kile nane tumbranŋ ta nyunu Betlehem ŋgade).

20 Tanjamba Jakob nu ndame ande tumba Rahel ŋgukinaig ma ta mbolŋe te-tina. Ndame ta kile minit.

21 Tanjana sulumba Israel nane tiŋga kumba ka Eder tumbranŋ tuku wande kuen ŋayo ta kusremba bubre tam tuku baibai patika minnaig.

Yakob tuku kiŋo kame 12

22 Jakob nu kilke ta mbolŋe minna le Ruben nu mam nuŋe tuku piro pino nyunu Bila ta ndonŋ kinyna. Tanjana le Jakob nu kiŋo nuŋe wam kina ta ismba nu gubra sunŋo tina.

Yakob tuku kiŋo kame ta ulendika 12 minnaig.

23 Piyo nuŋe Lea tuku kiŋo kat nuŋe ta tenŋemba. Jakob tuku kiŋo mulum ta nyunu Ruben ande Simeon ande Levi ande Yuda ande Isakar ande Sebulun.

24 Piyo nuŋe Rahel tuku kiŋo ar ta Yosef le Benyamin.

25 Rahel tuku piro pino Bila nuŋe kiŋo ar ta Dan le Naftali.

* **35:18:** Ben-Omi nyu ta tugunu: Sina sunŋo tuku kiŋo † **35:18:** Benyamin nyu ta tugunu: Maye minam tuku kiŋo

²⁶ Lea tuku piro pino Zilpa nuŋe kiŋo ar ta Gat le Aser.

Yakob nu kiŋo kame ta ŋakmba Mesopotamia kilke mbolŋge kile-patikina.

Isak nu kumna

²⁷ Kile Yakob nu tiŋga mam nuŋe Isak sota Mamre tumbran Hebron kilke mbol kina. O buk Abraham nale Isak rawe taŋgo taŋaŋ taŋge min-naik.

²⁸ Isak nu yar 180 kusremba

²⁹ saibo pile mayena sulumba nu kumna le kiŋo kat nuŋe ar ta Esau le Yakobŋge nu tumba ŋgukinaik.

36

Esau tuku ndare

¹ Esau tuku ndare tuturmba teŋenmba kina. Esau tuku mape nyu ande Edom.

²⁻³ Esau nu Kanan pino keŋmba kilna ta ande Ada ande Oholibama ande Basemat.

Ada mam nuŋe Elon nu Hitnu. Oholibama mam nuŋe Ana wa nuŋe Sibeon. Sibeon nu Hiwinu. Basemat nu Ismael tuku kulim nuŋe. Leu nuŋe Nebayot.

⁴ Ada nu Elifas te-pilna le Basemat nu Ruel te-pilna le

⁵ Oholibama nu Yeus Yalam Kora nane kile-patikina. Esau tuku kiŋo kame Kanan kilke mbolŋge kile-patikina ta taŋamba ndo.

⁶⁻⁷ Esau le Yakob nale agaŋmor suŋgomba ŋak minnaig tukunu kilke nale tuma minnaik ta nale turkam kumuŋ kuga. Ta tuku Esau nu pino kat nuŋe, kiŋo kat nuŋe, kulim kat nuŋe, nuŋe

wande tuma mbal ta ṅakmba kilmba nuṅe agaṅmor nuṅe agaṅ ndende ṅakmba Kananṅe kile likina ta turmba kilmba maib nuṅe Yakob kusremba kilke ande mbol kinaig.

⁸ Taṅamba Esau nu Edom tuku ma taknu ta mbolṅe minna.

⁹ Esau tuku ndare tuturmba teṅenmba kina. Esau nu Edom mbal ṅakmba tuku mbuṅ naṅgine.

¹⁰⁻¹³ Esau piyo nuṅe Ada nu kiṅo ndindo te-pilna ta nyunu Elifas. Elifas nu kiṅo kame 5 Teman, Omar, Sefo, Gatam, Kenas nane kile-patikina. Elifas tuku piyo nuṅe ande nyunu Timna nu kiṅo ande nyunu Amalek te-pilna.

Esau piyo nuṅe Basemat nu kiṅo ande nyunu Ruel te-pilna. Ruel nu kiṅo bailkamba Nahat Sera Sama Misa nane kile-patikina.

¹⁴ Esau piyo nuṅe Oholibama nu Sibeon kiṅo nuṅe Ana tuku kulim. Nu kiṅo keṅmba Yeus Yalam Kora nane kile-patikina.

¹⁵ Esau tuku ndare mbolṅe kuasmbi afu pron-aig ta teṅenmba. Esau tuku kiṅo mulum Elifas nu Teman mbal Omar mbal Sefo mbal Kenas mbal

¹⁶ Kora mbal Gatam mbal Amalek mbal ta ṅakmba tuku mbuṅ naṅgine. Nane ṅakmba Esau piyo nuṅe Ada tuku ndare.

¹⁷ Esau tuku kiṅo nuṅe ande Ruel nu Nahat mbal Sera mbal Sama mbal Misa mbal ta ṅakmba tuku mbuṅ naṅgine. Nane ṅakmba Esau piyo nuṅe Basemat tuku ndare.

¹⁸ Esau piyo nuṅe Oholibama nu Ana kulim nuṅe. Oholibama nu Yeus mbal Yalam mbal Kora mbal ta ṅakmba tuku mbuṅ naṅgine.

¹⁹ Mbal ta ṅakmba Esau tuku ndare.

Seir tuku ndare

²⁰⁻²¹ Edom kilke tuguk mbal nane buk purka tumbran mboŋ 7 minnaig. Tumbran mboŋ 7 ta tuku mbuŋ kat nanŋine ta ŋakmba Hornu tango Seir tuku ndare. Nane tuku nyu nanŋine ta teŋenmba. Lotan, Sobal, Sibeon, Ana, Dison, Eser, Disan.

²² Lotan nu Hori tumbran mboŋ le Hema tumbran mboŋ ta tuku mbuŋ nanŋine. Lotan tuku kulim nuŋe nyunu Timna.

²³ Sobal nu Alwan tumbran mboŋ, Manahat tumbran mboŋ, Ebal tumbran mboŋ, Sefo tumbran mboŋ, Onam tumbran mboŋ ta tuku mbuŋ nanŋine.

²⁴ Sibeon nu kiŋo armba. Ande nyunu Aia ande Ana. Mara ande Ana nu mam nuŋe tuku doŋki kame kulatka minna sulumba ma baknu mbol tange nu kule mbam paknu kaŋgerkina.

²⁵⁻²⁶ Ana tuku kiŋo nuŋe nyunu Dison. Dison nu Hemdan tumbran mboŋ, Esban tumbran mboŋ, Itran tumbran mboŋ, Keran tumbran mboŋ ta tuku mbuŋ nanŋine. Ana tuku kulim nuŋe nyunu Oholibama.

²⁷ Eser nu Bilan tumbran mboŋ, Sawan tumbran mboŋ, Akan tumbran mboŋ ta tuku mbuŋ nanŋine.

²⁸ Disan nu Us le Aran tumbran mboŋ tuku mbuŋ nanŋine.

²⁹ Edom kilke tuku Hor mbal ta teŋenmba. Lotan mbal Sobal mbal Sibeon mbal Ana mbal

³⁰ Dison mbal Eser mbal Disan mbal.

Edom tuku gabat sugo

31 Israel mbal nane buk gabat sugo kugatok. Ait ta mbolŋge Edom tuku gabat sugo afu nane Edom kilke kulatkinaig.

32 Gabat sugo dubike likinaig ta teŋenmba.

Beor kiŋo nuŋe Bela nu Dinabanu.

33 Sera kiŋo nuŋe Yobab nu Bosranu.

34 Husam nu Temannu.

35 Bidad kiŋo nuŋe Hadad nu Awitnu. (Kame sunŋo ande mbolŋge nu Moab kilke mbolŋge Midian mbal ndoŋ kame bumba nane kile-ibenŋkina).

36 Samla nu Masrekanu.

37 Saul nu Rehobotnu taŋgo. (Rehobot tumbran ta kule sunŋo ande tugumŋge minna).

38 Akbor kiŋo nuŋe Baal-Hanan.

39 Hadad nu Paunu taŋgo. (Hadod piyo nuŋe nyunu Mehetabel. Mehetabel mam nuŋe nyunu Matred. Matred mam nuŋe nyunu Mesahab).

40 Esau nu Edom tumbran mboŋ sunŋomba tuku mbuŋ naŋgine. Tumbran mboŋ ta tuku nyu naŋgine ta teŋenmba. Timna, Alwa, Yetet,

41 Oholibama, Ela, Pinon,

42 Kenas, Teman, Mibsar,

43 Magdiel, Iram. Naŋgine kilke ta mata tumbran mboŋ ta tuku nyu tinaig.

37

Yosef nu kiŋatina

1 Yakob nu Kanan kilke mbolŋge minna. O buk mam nuŋe rawe taŋgo taŋaŋ nu kilke ta mbolŋge minna.

2 Yakob nuŋe ndare tuku wam kube ta teŋenmba.

Yosef nu kiŋo mo yar 17 ŋak minmba nu mam nuŋe tuku agaŋmor aba kat nuŋe afu ndoŋ kulatka

minnaig. Aba kat nuŋe ta Bila le Zilpa tuku kiŋo kame. (Bila le Zilpa nale Yakob tuku pino kame). Yosef nu maŋau ŋaigonu aba kat nuŋe ke likanu ta pro mam nuŋe tugumŋe kile-mayokka sawanu.

³ Israel nu saibo pilmba Yosef te-pilna tukunu nu Yosef make pilmba nu tuku kume purna. Kiŋo kame ŋakmba tuku nzalina ta liniŋina. Taŋamba Israel nu Yosef tuku tawi kuen wainu kuennu ŋak mindepiye yeki yeki ŋak wakeimba tuna.

⁴ Taŋana le Yosef tuku aba kat nuŋe mam naŋgine nu Yosef make pilmba nu tuku kume purna ta kaŋgermba nane Yosef kasurnaig sulumba gulab mayenu taŋaŋ nu ndoŋ pasate ndakinaig.

⁵ Furir ande Yosef nu kiŋatina sulumba mafena le maratukuk tiŋga nu kumba ka aba kat nuŋe kubeu niŋgina sulumba

⁶ saniŋgina: Tane ye kiŋatit te kubewi le isap.

⁷ Sine ŋakmba wit ndaleke likig ta ye tuku ndale ta tiŋreknu tiŋgat le tane tuku ndale ta ye tuku ndale ta laipmba loke likaig le kaŋgerkit ŋgina.

⁸ Taŋakina le aba kat nuŋe ndek nu kusnanaig: Ne iduste neŋge ndo gabat suŋgo mina le sine ŋakmba ne kumnemŋge minbe ŋga iduste e ŋginaig. Taŋamba nane Yosef kiŋatina pasa ta tuku nane gubra lato suŋgomba tumba nu kasur mayenaig.

⁹ Ngumneŋga Yosef nu maŋ kiŋatina sulumba aba kat nuŋe tugumŋe maŋ kiŋa ta kubeu niŋmba saniŋgina: Ye maŋ kiŋatit sulumba ki tambun mbai 11 ŋakmba ye tugumŋe lokaig le ye kaŋgerkit ŋgina.

¹⁰ Taŋamba nu kumba ka kiŋa ta mam nuŋe ndoŋ mata sakina le mam nuŋeŋge nu sigair-sigairmba kusnana: Anikok kiŋa taŋaŋ. Ne iduste ye, ina

naŋe, aba kat naŋe sine ŋakmba ne tugumŋge lokamŋgig ŋga iduste e ŋgina.

¹¹ Yosef tuku aba kat nuŋe ta nane Yosef ndoŋ tironaig. Mam nuŋe nu Yosef tuku kiŋa ta idus timba minna.

Nane Yosef piyanaig le tumba Isip kinaig

¹² Mara ande Yosef tuku aba kat nuŋe ta nane agaŋmor kulatkam tuku Sekem tumbran kinaig.

¹³ Taŋanaig le Israel nu kiŋo nuŋe Yosef sana: Ne kaye sulumba kumba ka Sekemŋge aba kat naŋe agaŋmor kulatkade ta kaŋgerka ŋgina le nu lafumba sakina: Ta maye. Ye kaŋgit ŋgina le

¹⁴ Israel nu ndek sana: Ne kaye sulumba aba kat naŋe tuku mine agaŋmor tuku mine kaŋgerka nane mage minwaig kande luka promba ye saya le isi ŋgina. Taŋamba Israel nu Yosef kukulna le nu Hebron ma gutoŋ ta kusremba kina ka Sekem tumbran prona.

¹⁵ Pro taŋge nu kine promba minna le taŋgo andeŋge nu kaŋgermba kusnana: Ne ima sota te prote ŋgina le

¹⁶ nu lafumba sana: Ye yiŋe aba kame sotet. Nane agaŋmor kulatka tembi ndekinaig ŋgina. Taŋakina sulumba nu ndek taŋgo ta kusnana: Ne nane kaŋgerkat e ŋgina le

¹⁷ taŋgo taŋge nu sana: Nane buk ma te kusremba Dotan kambim sakinaig le ye isen ŋgina. Taŋakina le Yosef nu aba kat nuŋe ŋgumnem dubika kina ka Dotanŋge nane kile-siglikina.

¹⁸ Yosef nu maskenŋge ilmba minna le nane nu kaŋgernaig sulumba Yosef balewam tuku pasa katmba

19 nanjine nanjine sakinaig: Ai si. Kiņa tugu tanjo prote si.

20 Kile sine nu balemba mindesinj nuņe tumba kule kugatok sambu ande sinamņge bukņgube. Tanjamba sine teņenmba mam sabe: Nu agañmor ņguikok andeņge balemba nyina ņgube. Tanjamba sine nu tuku kiņa alonu prowa le kaņgerbe ņginaig.

21 Nane tanjamba sakinaig ta Ruben nu isendo ka ismba nu Yosef mapewam idusmba nane sanįgina: Sine nu balemba

22 ake sinanj nu tuku ndare kutu ndabe. Ake nu biye timba tumba sambuk teņge bukņgube le ma ņgamu teņge minwa ņgina. Ruben nu Yosef turmba maņ luka mam nuņe sota kukulam tuku ņga tanjamina.

23 Kile Yosef nu aba kat nuņe tugum ta prona le nane nu biye timba tawi kuen wainu kuennu ņak ta biymba sambrinaig sulumba

24 nu tumba kumba ka sambu sakina ta sinamņge bukņginaig le minna. Sambu ta kule buk parakina tuku.

25 Tanjamba nane isukusmba minnaig le kile ndo Ismael kuasmbi ande Gileadņge Isip kambim tuku pronaig le kaņgerkinaig. Nane agañ ndende suņgomba gureņ magenu afu kilmba kamel mbol patike likinaig.

26 Kile Yuda ndek aba kat nuņe sanįgina: Sine Yosef balemba yubęgube wam ta mayenu kuga.

27 Sine nu ņayo sili ndamba nu tumba Ismael mbal prode si nane mbol piyabe. Nu mata sine tuku maib. Sine ndare ndui ta ndo ņgina. Tanjamina le nane wokinaig le

28 Midian mbal pronaig le nane Yosef sambuk sinam tanje tumba silwa ndametiŋ soŋ armbambi nane mbolŋge piyanaig le tumba Isip kinaig.

29 Tanjanaig le Ruben nu luka sambu miŋge ta tugum promba mambilna kande Yosef sambu sinam ta mine ndakina le nu nuŋe tawi silikina ta fetfetna sulumba

30 luka mambo kat nuŋe sota kumba saningina: Kiŋo ta siŋge mine ndakate. Ye kile ndaŋamŋgit e ŋgina.

31 Tanjakina le nane meme ande tumba balemba Yosef tuku tawi ta tumba meme ndarenu pisne-naig sulumba

32 tawi ta tumba kumba ka mam nanŋine tum-naig sulumba sanaig: Sine agaŋ te-silikig te kiŋo naŋe tuku tawi e ŋginaig le

33 Yakob nu tawi ta kaŋgermba katesemba sakina: Son. Tawi te nu tuku tawi. Yiŋe kiŋo ta agaŋmor ŋguikok andeŋge balemba make purpumba nyina ŋgina.

34 Tanjakina sulumba Yakob nu sina sunŋona sulumba nuŋe tawi kat fetfetmba tawi ŋayonu ande tumba silikina. Tanjamba nu ait kuen ŋayo kiŋo nuŋe tuku malmbika minna le

35 nu tuku kiŋo kat nuŋe kulim kat nuŋe nane ŋakmba mam nanŋine wamdus te-ibenam tuku pronaig ta nu nane ise ndakina sulumba sakina: Ye yiŋe kiŋo tuku ninanka malmbika ma ma kumi sulumba kumanu mbal tuku ma mbolŋge nu ndoŋ minamkik ŋgina. Tanjakina sulumba Yakob nu kiŋo nuŋe Yosef tuku wamdus tatrukina le ninanka minna.

³⁶ Yakob nu kiŋo nuŋe tuku ninanka minna le Midian mbal ta nane Yosef tumba pro Isipŋge taŋgo ande nyunu Potifar nu mbol piyanaig. Potifar nu Farao tuku gabat suŋgo ande. Nu Farao tuku wande kulatkanu gabat minna.

38

Yuda le Tamar tuku wam kube

¹ Ait ta mbolŋge Yuda nu aba kat nuŋe kusreka Adulamnu taŋgo ande nyunu Hira sota kumba nu ndoŋ minnaik.

² Minnaik ma ma nu Kanan kulim ande kaŋgermba pinonu tina. Pino ta mam nuŋe nyunu Sua.

³ Minnaig ma ma pino ta nu fuŋgul ŋakna sulumba Yuda tuku kiŋo ande te-pilmba nyunu Er ŋgina.

⁴ Taŋamba nu maŋ fuŋgul ŋakna sulumba kiŋo ande te-pilmba nyunu Onan ŋgina.

⁵ Nu maŋ lato fuŋgul ŋakna sulumba kiŋo ande nyunu Sela te-pilna. Yuda nu Kesibŋge minna le piyo nuŋe kiŋo ta te-pilna.

⁶ Er nu suŋgokina le mam nuŋe Yuda nu kiŋo nuŋe mulum ta tuku pino ande nyunu Tamar tumba tuna.

⁷ Er tuku mine ŋayonu ta Suŋgo nu kaŋgermba ndagarina le Suŋgoŋge nu balena le kumna.

⁸ Taŋana le Yuda nu kiŋo nuŋe Onan sana: Ne kumba ka siŋgine maŋau ta dubimba aba naŋe tuku pino pinonu tumba nu ndoŋ kinya le aba naŋe tuku kiŋo te-pilwa ŋgina.

⁹ Taŋakina le Onan nu kiŋo ta ye tuku kiŋo kuga ŋga idusna sulumba pino ta aba nuŋe tuku kiŋo

ande nda te-pilwa nga nu pino ta ndon kinymba nuje minde kule ta ake kilke mbolnge kutuna.

¹⁰ Tanjana le Sungo nu manau ta kanjermba nu gare ndana le nu mata balena le kumna.

¹¹ Tanjana le Yuda nu rugan nuje Tamar sana: Ne luka mam naje sota kaye sulumba pino kuembol tajan mina le yije kiyo Sela nu sungokuwa le ne tini ngina. Sela nu mata kumikat nga mam nuje nu tajakina. Tajakina le Tamar nu luka mam nuje sota kina.

¹² Tanjamba minnaig ma ma Yuda piyo nuje kumna. Nu tuku kuamel kugana le Yuda ndek nuje Adulamnu gulab Hira ndon nuje sipsip nguenu kugerkam Timna tumbraj kinaik.

¹³ Tanjanaik le tanjo ande pro Tamar sana: Rugan naje sipsip nguenu kugerkam tuku Timna ket ngina.

¹⁴ Yuda tuku kiyo ngrimbik ta buk sungokina ta Yuda nu kiyo ta ngailka Tamar nda tuna. Ta tuku Tamar nu kuembol tawi o buk silikina ta paska tawi kitek silika tumail pasi tawimbi songina sulumba kumba ka Timna kambim tuku ndin Enaim tumbraj tuku fonde malanga ta tugumnge minyok minna.

¹⁵ Pino ta tumail pasi songina le Yuda nu kanjermba ndin ngamukok pino ande nga idusmba

¹⁶ nu tugum ndin dabil inum kumba pino ta rugan nuje ta katese ndamba sana: Ye ne ndon kinyamngit ngina le nu ndek sakina: Ne ame aganj ye samngat ngina.

¹⁷ Tajakina le nu sakina: Ye yije meme fatnu inum tumba tanjo ande tuwi le tumba ilmba ne tanmbimngat ngina le nu sakina: Ta maye. Naje

agan inum ye sa le meme fatnu ta prowa le nanje agan ta man luka tini ngina le

¹⁸ Yuda nu kusnana: Ye ame agan ne tini ngina le nu sakina: Nanje sikor muli nak nanje ndumndum ta turmba ye sa ngina le nu agan ndende ta pino ta kile tuna. Tanjamba nu nu ndon kinyna le nu kinjo konna.

¹⁹ Tanjamba Tamar nu luka nuje tumbran kina sulumba tumail pasi songina tawi ta paska kuembol tawi man silikina.

²⁰ Kile Yuda nu gulab nuje Hira kukulna le meme ande pino ta tambim tuku tumba kina ta nu pino ta kanjer ndana sulumba agan ndende pino ta kilna ta mata luka kile ndakina.

²¹ Tanjamba nu tumbran ta tuku tango afu kanjerka kusnaningina: Pino ande ndin tenje minyok minna ta kile ani tanje minit ngina kande nane nu sanaig: i ... Pino ande ndin tenje mine ndakate nginaig.

²² Tanjamba sanaig le Hira nu luka Yuda tugum kumba sana: Ye pino ta te-sili ndakit. Tumbran ta tuku tango kame nane pino ande kanjer ndanaig nga sakaig ngina le

²³ Yuda nu ndek sakina: Tango kame sine nzu-milsinbekaig nga agan ndende ta nuje kilwa ngina. Nu nuje piya ye tambim tuku sakit ta ne nu te-sili ndakat ngina.

²⁴ Tanjamba minnaig ma ma tambun kenmba kinaig le nane afu pro Yuda sanaig: Rugan nanje Tamar nu fare-farekina sulumba kile nu fungul nak minit nginaig le Yuda ndek nane saningina: Tane kumba ka pino ta tumba te-kilimba pambi piyap le kumwa ngina.

²⁵ Nane nu tumba te-kilimam bafunaig le Tamar nu pino ande kukulna le rugan nuŋe Yuda sota kumba sana: Rugan nane teŋenmba sakate. Tango nu fungul ye sina ta nu tuku agaŋ ndende noten. Ne sikor muli ŋak te ndumndum te turmba kaŋgerka ŋga sakate ŋgina.

²⁶ Taŋakina le Yuda nu agaŋ ndende ta kaŋgerka katesena sulumba sakina: Pino ta nu son sakate. Ye mbaren. Ye yiŋe kiŋo Sela nu tambim tuku ta tuwe ndaken ŋgina. Taŋamba Yuda nu maŋ Tamar ndoŋ kinye ndakina.

²⁷ Tamar nu kiŋo te-palmbim tuku ait kumunŋina le nu kiŋo armba kile-patikam tuku ŋgaro kamusna.

²⁸ Nu kutumba minna le kiŋo ande tuku wai prona le kulat pino taŋge wai ta tumba muli ande gurgur wai mbol kusna sulumba sakina: Te ta mulum ŋgina kande

²⁹ kiŋo ta wai te-lukina le kiŋo inum ta ambonga prona. Taŋana le kulat pino ta nu sakina: Ne sonndo sambrimba prote ŋgina. Ta tuku nane kiŋo ta nyunu Peres* ŋginaig.

³⁰ Taŋakinaig le maib nuŋe wainu muli gurgur ŋak ta prona le nyunu Sera† ŋginaig.

39

Yosef nu Potifar tuku piro tango minna

* **38:29:** Peres nyu ta tugunu: Sambrimba prote † **38:30:** Sera nyu ta tugunu: Ma tugoramte

¹ Ismael mbal nane Yosef tumba Isip pronaig le Isipnu tango Potifar nu Isip tuku gabat sungo kum-nemnge nuje wande kulatkade mbal ta kulatka minna ta nuje Yosef piyamba tina.

² Yosef nu nuje kulat tango tuku wandeknge minna le Sungo nu Yosef sinzana le nu tuku mine mayenu ndo mayok kina le

³ nuje kulat tango ta nu tuku piro mayenu ta kangerna sulumba

⁴ nu Yosef tuku garena le Yosef nu nu kum-nemnge pirokina. Tanamba nu nu tuku wande, wande mbolnge agan ndende, nu tuku tango kame ta nakmba Yosef tuku wai mbolnge patikina le nuje nane kulatkina.

⁵ Tanana le Sungo nu Isip tango ta tuku agan nakmba wandeknge piro mbolnge nyaro ningina le mine mayemba minnaig.

⁶ Tanamba Yosefge nu tuku agan ndende nakmba kulatka minna le nuje kulat tango ta nu nuje agan ndende ta tuku idus ndana. Nu isukusam tuku ta ndo idusmba minna.

Yosef tuku ngarosu tumail pasi maditaknu ndo.

⁷ Mara ande Potifar piyo nuje nu Yosef kangermba am kikonj tingina le Yosef sana: Ne ilmba ye ndon karpe ngina ta

⁸ nu mbulmba wo ndamba nuje kulat tango tuku piyo nuje ta tenemba sana: Yije kulat tango nu wande te mbolnge agan ndende nakmba ye tuku wai mbolnge patikina le ye kulatka minet. Nu agan ande tuku idus ndate.

⁹ Wande te mbolnge tango ande ye li ndayate. Agan inum ye ngail ndayina. Nenge ndo nu tuku piyo nuje ye ne kulat ndaket. Ta tuku ye ndanmba

manjau njonu sunjo te ki? Ye sinja Kuate tuku minje lukamba une te kam kumuŋ kuga ngina.

¹⁰ Pino ta mara mindek Yosef te-saimba minanu ta Yosef nu nda womba nu ndon minam mbulanu.

¹¹ Tanamba minnaig ma ma mara ande Yosef nu pirokam wandek sinam kina. Ait ta mbolŋge piro tanjo ande mine ndakina le

¹² pino ta man pro Yosef tuku tawi kuennu si-likina ta pakarka biymba sana: Sile karpe ngina kande Yosef nu mbulmba nuŋe tawi kuennu ta pino ta tuku wai mbolŋge kusremba kua ka mayok kina.

¹³ Tanana le pino ta tawi kuen nu tuku wai mbolŋge kusrena ta kanjermba

¹⁴ nuŋe piro tanjo kame wike lika saningina: Ai te. Hibru tanjo ta sine kiko pilesingam tuku sine tugum prona. Nu ye ndon minam tuku ye tugum prawat le ye sunjomba witiwit le

¹⁵ nu ye tuku wi ismba tawi kusremba kua ka mayok ket ngina.

¹⁶ Tanamba saninjmba nu tawi ta pilna le minna.

Tanjo nuŋe luka prona le

¹⁷ nu wam kubeu tumba sana: Ne Hibru tanjo tumba sine tugum prona ta nu ye kiko pileyam tuku ye tugum prawat le

¹⁸ sunjomba witiwit le ismba nu tawi kusremba kua ka mayok ket nga sana le

¹⁹ Yosef tuku kulat tanjo nu piyo nuŋe tuku pasa ta ismba gubra mayena le

²⁰ nu Yosef mulinjmba wandekŋge pilna le minna. Muli wande ta Farao tuku tanjo mulinj kilanu le nane kilmba wandek sinam tanje patikanu le minanu.

21 Yosef nu muli wandek sinam tanje minna le Sunjo nu mara mindek nu sinzanmba nyaro mayenu tambinu. Ta tuku muli wande tuku kulat tanjo ta nu Yosef tuku garena le

22 mulin kilanu tanjo njakmba nu tuku wai mbolnje patikina le nu piro njakmba kulatka minna.

23 Sunjo nu Yosef sinzanba tukunu muli wande tuku kulat tanjo ta nu Yosef aganj ndende kulatkina ta nu idus ndaningina. Aganj ndende njakmba nu kulatkina ta mine magenaig.

40

Yosef nu kinja tugu kukliningina

1 Mara afu kuganaig le Isip tuku gabat sunjo tuku grep kule kulatkanu gabat nale bret pasokanu gabat ndonj nale nakile gabat sunjo Farao tugumnje manau ande mbarnaik le

2 Farao nu piro gabat ar ta tuku gubra sunjo tina sulumba

3 nale mulin kilmba kame gabat tuku wandeknje patikina le minnaik. Yosef nu mata muli wande ndui ta sinamnje minna.

4 Tanjamba minnaig ma ma kame gabat sunjo ta Yosef nale tuku kulat tanjo minwa nga madina.

5 Furir ait ande Farao tuku bret pasokanu gabat nale grep kule kulatkanu gabat ndonj nale kinjatinaik ta kinja ta tugunu yimyam.

6 Mafena le maratukuk Yosef nu nale tugum pronu le nale wamdus sulumba minnaik le nu katesemba

7 nale kusnanikina: Tale ndanam tumail pasi kume ngurngurka minik ngina le

⁸ nale ndek sanaik: Sile kinatik ta andenge sile tuku kinja tugu ta biteknjam tuku mine ndakate nginaik. Tanakinaik le Yosef ndek nale sanikina: Kuatenge ndo nu sine tuku kinja tugu biteknjam kumuŋ. Tane ye ndoŋ kubewap le ye isi ngina le

⁹ grep kule kulatkanu gabat ta nu nuŋe kinatina ta ndek Yosef kubeu tuna sulumba sana: Ye kinatumba grep muli ande ye tugumŋge minat le kanjerit.

¹⁰ Grep muli ta wainu kenmba. Nu pitik ndo nzumba silo promba alonu mayok ka pitik ndo manderke suluwaig le kanjerkit.

¹¹ Tanamba ye ndek Farao tuku murko biye ŋak grep muli alonu afu kilmba waimbi piske likit le kulenu murko sinam ket le murko ŋak tumba ka Farao tuwit ŋa Yosef sana.

¹² Tanaka sana le Yosef nu ismba sakina: Ne tuku kinja tugunu ta tenenmba. Grep muli wainu kenmba kanjerkat ta mara kenmba tuku.

¹³ Mara kenmba ta kuwaig le Farao nu ne maŋ te-luka tamŋgat. Tanamba nu ne maŋ naŋe piro mbolŋge palmbimŋgat. Tanawa le ne buk Farao tuku grep kule murko ŋak Farao tumba minna ta ne maŋ piro ta kamŋgat.

¹⁴ Ta tuku ne isa. Ne tanamba mine mayewa sulumba ye idusyumba mina. Ne ye tuku ŋa Farao sawa le ye muli wandek sinam tenge minet ta ye te-kilimyua.

¹⁵ O buk nane ye Hibru mbal tuku kilke mbolŋge ye sanzal tanjo tanan kuayar tumba te pronaig. Ye Isip kilke te mbolŋge minen ta ye maŋau ande mbar ndawen. Nane ye ake sinan mulintumba wande te sinamŋge pilnaig le ye minet ngina.

16 Tanjakina le bret pasokanu gabat ta kiņa tugu mayenu ta ismba nu suk ndek Yosef sana: Ye mata kiņa ande tit ta tejenmba. Ye sambe keņmba kilmba babokit ta sinamņge bret yeki yeki sambe ta liganu ņak.

17 Sambe keņnu mbolmba babowit ta Farao tuku bret kikonņu fonfon yeki yeki minaig le sar umamņge pro nye suglukaig le kanđerkit ņgina.

18 Tanjakina le Yosef nu kiņa ta isna sulumba sana: Kiņa ta tugu tejenmba. Sambe keņmba ta mara keņmba taņam.

19 Mara keņmba kugawaig le Farao ne tumba te-kilimnuwa le nane ne tuku ņinfok kat puramņgaig. Taņawaig sulumba ne tuku mindesiņ ta tumba ail darok ande mbolņge taikuwaig le sar umamņge pro ne tuku ndem paska nyamņgaig ņgina.

20 Mara keņmba kuganaig le Farao te-pilna tuku pagumba nye sunņo ait ta mbolņge nu nuņe gabat kame ta ņakmba wike likina. Taņamba nu muliņ kilanu taņgo ar ta turmba kile-kilimka nuņe gabat kame tumailamņge kile-tidiņgina sulumba

21 nu grep kule kulatkanu gabat ta maņ luka tumba nuņe piro mbolņge pilna sulumba

22 bret pasokanu gabat ta ndo tumba nuņe kame mbal niņgina le nanenņe nu tuku ņinfok kat pur-naig le kumna. Yosef nu nale tuku kiņa tugu kukliņgina ta taņamba ndo kumunņina.

23 Taņana le grep kule kulatkanu gabat ta nu Yosef idus ndamba ndo gilai mayena.

41

Yosef nu Farao tuku kiņa tugu kukliwe tuna

¹ Bret pasokanu gabat ta balenaig le yar armba kinaig le Farao nu kinatina sulumba nu Nail kule make mbinge tin minna.

² Nu tanje tin minna le makau butuknu 7 kule sinam tanje pronaig sulumba pibi nyumba minnaig le kanjerkina.

³ Kanjerka minna le makau nziron̄su prowanu 7 kule sinam tanje pronaig sulumba kuasmbi ambon̄ga prona ta tugum̄nge kule make mbinge tinginaig.

⁴ Tanjamba makau nziron̄su prowanu kame tanje makau butuknu ta kile-ñinke suglukinaig. Tanjanaig le Farao nu birtek̄nga abon̄gina.

⁵ Tanjamba nu man̄ kinyna sulumba man̄ lato kinatumba wit tugu ndindo ta mbol̄nge alonu 7 kanjerkina. Nane alonu tik̄nganu magekinaig.

⁶ Wit tugu ndui ta mbol̄nge man̄ alonu 7 pronaig ta nane alo pirik-parak ndo ma paknu tuku bubren̄nge fruñningina tuku.

⁷ Tanjamba wit alo pirik-parak tanje wit alo tik̄nganu ta ñakmba kile-ñinke suglukinaig. Tanjanaig le Farao nu abon̄ga kinatina ta idusmba minna.

⁸ Mafena le nu kiña ta tuku wamdus sulumba minna. Tanjamba nu Isipnu kila tan̄go kagmaikanu mbal ta ñakmba wike likina le nane promba man̄gurkinaig le nu ndek kiña kilna ta kubeu ningina ta ande nu kiña ta tugunu kukliwam tuku mine ndakina.

⁹ Tanjamba minnaig le grep kule kulatkanu gabat ta nu ndek Farao sana: Kile ye mbaren ta ne ndon̄ sanun̄git.

¹⁰ O buk ne tuku piro taŋgo ar sile bret pasokanu gabat ndoŋ ne sile tuku gubra tina sulumba ne sile muliŋ kilmba ka kame gabat tuku wandekŋge patikina le sile minkenŋ.

¹¹ Taŋge minkenŋ sulumba furir ande mbolŋge sile kiŋatikenŋ. Kiŋatikenŋ ta tugunu yimyam.

¹² Hibru taŋgo mbanzo ande nu kame gabat tuku piro taŋgo nu sile ŋak minna le sile kiŋatikenŋ ta nu kubeu tukenŋ le nuŋge kiŋa tugunu kukliniŋmba sasikina.

¹³ Sasikina ta kumumba mayok kina. Ne ye luka tina sulumba yiŋe piro mbolŋge pilna. Bret pasokanu gabat ta ne tumba ŋinfok kuerka ail mbolŋge taikina ŋgina.

¹⁴ Taŋakina le Farao ndek taŋgo afu kukulinŋgina le nane pitik ndo kinaig ka muli wandek sinamŋge Yosef te-mayoknaig. Taŋanaig le Yosef ndek gigloka tawi mayenu tiŋmba Farao tugum prona.

¹⁵ Prona le Farao ndek nu sana: Ye kiŋa ande ten ta taŋgo ŋakmba nane kiŋa tugunu bitekŋgam kumuŋ kuga le taŋgo ande teŋenmba ye sayat: Ne kiŋa ismba ta ne tugunu bitekŋgam kumuŋ ŋgat le ye isit ŋgina.

¹⁶ Taŋakina le Yosef ndek sakina: O taŋgo suŋgo, yeŋge kumuŋ kuga. Kuate nuŋge ndo ne tuku kiŋa tugu bitek mayewam kumuŋ ŋgina le

¹⁷ Farao nu sana: Ye kiŋaten ta teŋenmba. Ye Nail kule make mbiŋge tiŋ minen le

¹⁸ makau butuknu 7 kule sinam taŋge promba kule make mbiŋge pibi nyumba minnaig le kaŋgerken.

19 Ngumneŋga maŋ makau 7 nzironŋsu prowanu kule sinam taŋge pronaig. Ye buk Isip ma te mbolŋge makau taŋaŋ ande kaŋger ndawen.

20 Makau nzironŋsu prowanu taŋge ndek makau butuknu ta ŋakmba kile-ŋinkinaig.

21 Nane kile-ŋinkinaig ta nane ndanyanu sukmba nane nzironŋsu prowanu taŋamba ndo minmba minnaig. Taŋamba kaŋgerken sulumba ye aboŋgen.

22 Kile ye maŋ kinyen sulumba maŋ kiŋaten. Ye wit tugu ndindo mbolŋge alonu 7 kaŋgerken ta alonu sugokanu tikŋganu.

23 Tugu ndui ta mbolŋge maŋ alonu 7 pron-aig ta alonu pirik-parak ndo ma paknu tuku bubrenuŋge fruŋniŋgina tuku.

24 Kile wit alo pirik-parak taŋge wit alo tikŋganu ta ŋakmba kilmba kile-ŋinke suglukinaig. Ye taŋamba kaŋgeren sulumba kiŋa ta kagmaikade mbal saniŋgen ta nane ŋgamukŋge ande kiŋa tugunu kuklimba sa ndayina ŋgina.

25 Taŋaka sakina le Yosef ndek Farao sana: Kiŋa armba ta tugunu ndindo ndo. Kuate nu maŋau kam bafute ta ne tumnina.

26 Makau butuknu 7 ta yar 7 taŋaŋ. Wit alo tikŋganu 7 ta mata yar 7 taŋaŋ. Kiŋa ar ta tugunu ndui ta ndo.

27 Makau 7 nzironŋsu prowanu ŋgumneŋga pron-aig le wit alonu pirik-parak ndo 7 bubre paknuŋge fruŋniŋge likina tuku ta teŋenmba. Yar 7 guba sungo tuku ait prowamŋgat.

28 Ye buk ne sanit taŋamba ndo Kuate maŋau kam bafute ta ne tumnina.

29 Yar 7 ta sinamŋge Isip kilke te mbolŋge nyam-agaŋŋge ndo kumuŋgamŋgat.

³⁰ Yar 7 ta kugawaig le maŋ yar 7 guba suŋgo prowamŋgat. Isip kilke ŋakmba gubak minwaig sulumba nyamagan ŋak ait ta iduse nda. Nane gilaingamŋgaig. Guba ait suŋgonŋe kilke tugu te ŋayo siliwamŋgat.

³¹ Guba ait ta sonndo ait ŋayonu tukunu taŋgo pino nane maro suŋgo te-silikuwaig sulumba nyamagan ŋak ait ta iduse nda.

³² Kuate nu o buk wam ta kam tuku wamdus kuyarkina. Nu sinŋka maŋau ta kamŋgat. Ta tuku ne kiŋa ta tam arna. Mine minemba Kuate nu wam kame ta kile-mayokkamŋgat.

³³ Ta tuku ne taŋgo ande wamdus kuyar mayenu ŋak te-silika le nuŋge Isip ma tugu te ŋakmba kulatkuwa.

³⁴ Gabat kame afu turmba madiniŋga le nane yar 7 nyamagan suŋgomba ŋak ta sinamŋge nane Isip mbal tuku nyamagan ŋakmba walmba patike likuwaig. Bailkamba taŋgo pino nyam tuku ndindo minam tuku.

³⁵ Ne gabat kame ta saniŋga le nane yar magenu 7 ta tuku wit ta ŋakmba kile-maŋgurka patikuwaig sulumba kulat magekuwaig.

³⁶ Guba tuku yar 7 ta Isip kilke mbolŋge prowa le Isip taŋgo pino nane nyamagan maŋgurkuwaig ta nyumba nane gubanu kume nda ŋga Farao sana.

Farao nu Yosef tumba Isip tuku gabat suŋgo pilna

³⁷ Farao nu nuŋge gabat sugo ta ndoŋ pasa ta ismba maye ŋginaig sulumba

³⁸ nu ndek nane saniŋgina: Taŋgo te nu Kuate tuku Guwa ŋak. Sine taŋgo tenen inum animŋge te-silikube ŋgina.

³⁹ Tanjamba nu ndek Yosef sana: Kuate nu nuŋe miroŋ wam kame te tumnat. Ta tuku tanjo ande wamdus kuyar mayenu ŋak ne minit tanjaŋ mine ndakate.

⁴⁰ Kile ye ne tumba yiŋe kilke tugu te tuku gabat sunjo palmbimŋgit. Yiŋe kuasmbi ŋakmba nane ne tuku miŋge kumnemŋge minamŋgaig. Yeŋge ndo ye gabat sunjo minmba nyu ŋak mbolŋge minamŋgit.

⁴¹ Kile ye ne tumba Isip kilke tugu te ŋakmba tuku gabat sunjo madinet ŋgina.

⁴² Tanakina sulumba Farao nu nuŋe waitok yubi ta paska Yosef tuku waitok mbolŋge pilna. (Waitok yubi ta gabat sunjo tuku waitok yubi ndo. Farao tuku kuyar ŋak). Tanjamba nu ndek tawi mayenu ande tumba Yosef siluk tuna sulumba kalolai mayenu ande golmbi wakeinaig tuku tumba nu tuku ŋinfok mbolŋge birŋeŋ tuna sulumba

⁴³ nu ndek Farao dubiknu tuku karis mayenu ta tumba Yosef tuna le nu tambi likina. Kame mbal nane ŋgumbeyumba kumbaŋge sakinaig: Ndin kusrewap o, ndin kusrewap o ŋginaig. Maŋau ta mbolŋge Farao nu Yosef tumba Isip kilke ŋakmba tuku gabat sunjo pilna.

⁴⁴ Kile Farao nu ndek Yosef sana: Ye gabat sunjo Farao ye ne sanet. Isipnu tanjo kame nane naŋgine nzalimbi maŋau afu ke nda. Nane maŋau ande kam idusmba ne kusnanuwaig le ne woka ta nane maŋau ta kamŋgaig ŋgina.

⁴⁵⁻⁴⁶ Tanjamba nu Yosef tuku nyu kitek tuna ta Safenat-Paneya ŋgina sulumba nu pino ande tumba Yosef tuna le tina. Pino ta nyunu Asenat.

Mam nuŋe nyunu Potifera. Nu Heliopolis tumbran ŋo tuku pris minna. Yosef nu yar 30 ŋak minna sulumba Farao tuku piro tugu pilna. Nu Farao kusremba Isip tuku ma tugu ŋakmba mbol likina.

⁴⁷ Yar magenu 7 ta sinamŋe kilke nyamaganŋe ndo kumunŋina le

⁴⁸ nu nyamagan ta kilmba tumbran ŋakmba tuku nyamagan wandek sinamŋe patike likina sulumba tumbran mindek sinamŋe wit yeki yeki kile-wandek ke likina.

⁴⁹ Yosef nu wit ŋongomba manŋurkina ta burnu kumuŋ kuga piyalŋe fulbul minig taŋaŋ.

⁵⁰ Guba tuku ait ta pro ndamba minna le Yosef piyo nuŋe Asenat nu kiŋo armba kile-patikina.

⁵¹ Taŋana le Yosef ndek sakina: Kuate nu ye sinzanyina le ye yiŋe piti ŋakmba yiŋe ndare tuma tuku maŋau ŋaigonu ta ŋakmba gilainŋen ŋgina. Ta tuku nu nuŋe kiŋo mulum ta nyunu Manase* ŋgina.

⁵² Taŋamba nu maŋ lato sakina: Ye kilke piti ten te mbolŋe Kuate nu kiŋo te ye sat ŋgina sulumba kiŋo arnu ta nyunu Efraim† ŋgina.

⁵³ Kile yar 7 nyamagan ŋak ta kuganaig le

⁵⁴ yar 7 guba tuku ait Yosef tuku pasa kumumba tugu pilna le kilke ŋakmba guba ŋongo te-silikinaig. Isip kilke mbolŋe ndo nane nyamagan ŋak minnaig.

⁵⁵ Taŋamba minnaig ma ma Isip mbal nane mata guba ŋongo tinaig sulumba Farao tugum kumba sanaig: Sine nyamaganmbi turka ŋginaig le nu

* **41:51:** Manase nyu ta tugunu: Mbar gilainŋen † **41:52:** Efraim nyu ta tugunu: Kiŋo ye sina

ndek nane saniŋgina: Tane Yosef tugum kape le ndaŋmba satinŋuwa ndeta taŋamba kap ŋgina.

⁵⁶ Guba ta kile sunŋo ŋayomba Isip ma tugu ŋakmba kumuŋgina le Yosef nu ndek nyamagan wande ŋakmba talke likina le Isip mbal nane pro wit piyawaw likinaig.

⁵⁷ Kilke ŋakmba guba sunŋo tinaig tukunu kilke tugu ŋakmba nane mata wit piyawam tuku Isip kilke mbol Yosef tugum prowe likinaig.

42

Yosef aba kat nuŋe wit piyawam Isip kilke mbol kinaig

¹ Kile Yakob Isipŋge wit minnaig ta isna sulumba nuŋe kiŋo kat nuŋe saniŋgina: Ndaŋam saka tane guba tuku ri ndamba ake minig?

² Isipŋge wit minig ŋga sakade le iset. Tane kumba ka afu piyawap. Kuga ta sine gubanu kumamŋgig ŋgina.

³ Taŋakina le Yosef tuku aba kat nuŋe 10 ta tiŋga wit piyawam tuku Isip kilke mbol kinaig ta

⁴ Yakob nu Yosef tuku mambo nuŋe ndinok Benjamin piti ande te-silikikat ŋga nane ndoŋ pilna le ndakina.

⁵ Kananŋge guba sunŋo prona tukunu Israel tuku kiŋo kat nuŋe mbal afu ndoŋ wit piyawam Isip kilke mbol pronaig.

⁶ Yosef nu Isip tuku gabat sunŋo minna tukunu nuŋge wit ŋakmba kulatka piyamba minna. Ta tuku nuŋe aba kat nuŋe nane pro nu tumailamŋge dagol tidroŋga lokinaig le

⁷ Yosef nu nuŋe aba kat nuŋe kaŋgerka katesena sulumba nu ndek nane-naneniŋmba ŋerŋerka pasa saŋgrimbi nane kusnaniŋgina: Tane aniŋge prowaig ŋgina le nane nu sanaig: Sine Kananŋge nyamagaŋ piyawam tuku te prowig ŋginaig.

⁸ Yosef nu aba kat nuŋe kateseniŋgina ta nane nu kaŋgermba wam lislisnaig le

⁹ nu o buk kiŋatina ta kile idusmba saniŋgina: Tane ma wam katesewam tuku likade. Tumbranŋ ndaŋ ndaŋ nu kame buwam tuku saŋgri kuga ta kaŋgermba likade ŋgina le

¹⁰ nane nu sanaig: O taŋgo suŋgo, taŋamba kuga. Sine ne tuku piro taŋgo ndo. Sine nyamagaŋ piyawam prowig.

¹¹ Sine tugu ndindo ndo. Sine ma wam katesewam tuku li ndakeg. Sine yabri pasa sa ndaka son pasa sakeg ŋginaig kande

¹² Yosef ndek nane saniŋgina: Kuga. Tane sine tuku kilke tugu te ndaŋ ndaŋ nu kame buwam tuku saŋgri kuga ta kaŋgeram prowaig ŋgina.

¹³ Taŋakina le nane ndek sakinaig: O taŋgo suŋgo, sine taŋgo ndindo tuku kutu. Mam nu Kanannu. Sine ŋakmba taŋgo 12 ta sine tuku mambo ande kumna. Singine maib fudiŋ kusregeŋ le mam ndoŋ minit ŋginaig kande

¹⁴ Yosef ndek nane saniŋgina: Ye sakit not ndo. Tane ma wam katesewam tuku likade.

¹⁵ Ye katesewam tuku tane teŋenmba tagotiŋgamŋgit. Ye sonndo Farao tuku nyu mbolŋge pasa saŋgri pilewet. Tane tuku maib taŋgine te nda prowa ta tane ŋakmba maŋ luka taŋgine tumbranŋ kine nda.

16 Tane tuku ande luka kumba ka maib tanjine tumba te prowa. Tane afu njakmba muli wande kape le tane son sakade e ko yabrikade ta ye kanjeramngit. Ye sinja Farao tuku nyu mbolnge saket. Maib tanjine nda prowa ta ye kila tane ma wam katesewam tuku likade ngina.

17 Nu tanjamba sake denpurmba nane kilmba muli wandek sinamnge patikina le ait kenjmba minnaig.

18 Ait kenjnu mbolnge Yosef ndek nane saningina: Ye Kuate kumnemnge minmba nu tuku nyu kurauket tuku. Tane ye tuku mingge dubiwap ta tane maye minamngaig.

19 Tane son pasa sakade ndeta tane tuku ande muli wandek sinam tenge minwa le tane afu njakmba tanjine wit piyanaig ta kilmba ka tanjine kuasmbi gubak tawondo minig ta ningap.

20 Tanjamba tanjine maib tanjine fudin ta tumba ye tugum prowap. Tanjawap le ye tane son sakade ta kanjermba ye tane baletinge nda ngina.

21 Tanjakina le Yosef aba kat nuje nangine nangine tejenmba sakinaig: Son. Sine singine mironj singine maib tumba njayo siligenj le nu wamdus fagka sarsarka ye turyap e ngina ta sine ismba nda isanu sukgenj. Wam ta tuku kile sine piti teg nginaig.

22 Tanjakinaig le Ruben ndek sakina: Ye o buk satingenj: Singine maib njayo sili ndawap ngen ta tane ye tuku pasa nda isnaig. Kile ndare ta lafunu piti teg ngina.

23 Yosef nu nane tuku pasa ta kagmanja minna ta aba kat nuje nane katese ndanaig. Ta ndanjam? Yosef nu nane ndonj Hibru pasa ndatina. Nane

pasatanu le pasa mbilam tanjo andenjo pasa mbilmba Yosef aba kat nuje sanjanganu.

²⁴ Kile Yosef nu nane kusreka ka malmbikina. Nu malmbi denjpurmba manjo pro nane ndonjo pasatumba minna sulumba Simeon madimba aba kat nuje tumailamjo ndaleka kusnaig.

Yosef aba kat nuje luka Kanan kinaig

²⁵ Kile Yosef ndek nane afu wam pagukina le nu tuku pasa dubimba aba kat nuje tuku bek ta wit fuluknye likinaig sulumba nane tuku ndametinj mata luka wit bek sinam tanjo sigrikaig. Tanjanaig sulumba nyamaganjo afu ndinjo nyam tuku turmba ninjinaig.

²⁶ Tanjanaig le aba kat nuje nane wit piyanaig ta kilmba nanjine donjo kame mboljo patikinaig sulumba kinaig kumba ka

²⁷ furirna le kinyanu ma ande mbol promba nane tuku ande nuje donjo tuku nyamaganjo kilam saka nuje bek talka mambilna kande nuje ndametinj bek sinam tanjo minnaig le kanjerkina.

²⁸ Kanjerkina sulumba aba kat nuje wika sanjina: Ai te. Ye tuku ndametinj luka sigrikaig te njina. Tanjakina le nane wamduw fulilka kurukuruka nanjine nanjine sakinaig: i ... Kuate nu ame manjo sine mboljo tejenmba kat njinaig.

²⁹ Nane ndek kumba ka Kanan kilke mbol promba mam nanjine tugum kinaig sulumba wam njakmba ta nu kubeu tumba sakinaig:

³⁰ Isip tuku gabat sunjo ta njernjerkina pasa sanjrimbi sine ndonjo pasatina sulumba tane ma wam katesewam tuku likade njina le

³¹ sine lafumba sakigen: Sine ma katesewam tuku mbal kuga. Sine son pasa ndo sakeg.

³² Sine tanjo ndindo tuku kutu. Sine njakmba tanjo 12 ta mambo ande kumna le sine tuku maib fudin kile mam ndon Kanannege minit nga sagen le

³³ tanjo ta nu sakina: Tane son sakade e ko kuga ta ye kanjeramngit. Tane ande ye ndon minwa le tane afu njakmba wit kilmba ka tanjine kuasmbi gubak tawondo minig ta ningap.

³⁴ Tanjamba tanjine maib tanjine tumba ye tugum prowap le tane ma katesewam tuku mbal kuga tane son pasa sakade ta ye kanjeramngit. Tane tanjap le ye tanjine aba tanjine paska luka tane tingi le tane tenge ndo nyamagan piyamba minap nga sasinjina nginaig.

³⁵ Nane tanjamba mam nanjine sanaig sulumba nanjine bek wit njak ta kutunimba nanjine pale fat yimyam ndametinj njak njak ta kanjerka mam nanjine ndon kuru kuru sunjo tinaig sulumba

³⁶ mam nanjine ndek saninjina: Tane ndanam saka yije kiyo kame njakmba kile-ngisikade e? Yosef buk ngisikina. Simeon kile manj ngisikat. Kile tane manj Benjamin tumba kambim tuku sakade. Ye sonndo piti sunjomba kile-sigliket ngina.

³⁷ Tanjakina le Ruben ndek mam nuje sana: O mam, ne isa. Ye Benjamin nda tumba ne tugum luka prowi ndeta ne yije kiyo ar ta bale fara. Sine kumba yenje Benjamin kulatki sulumba manj luka ne tugum prowamngit ngina le

³⁸ Yakob nu sana: Yije kiyo ta tane ndon kine nda. Aba nuje buk kumna. Kile nu nuje ndo minit. Nu mata ndinjege piti ande te-silikikat.

Ye buk saibo pilen. Nu kumwa ta tane ye tuku ngamuŋgal kuerkap le ye wamdus tatrukuwa le kumamŋgit ngina.

43

Yosef aba kat nuŋe nane Benyamin tumba luka Isip kilke mbol kinaig

¹ Kile Kananŋge guba ait ta sunŋokina le

² Yakob tuku kuasmbi wit Isipŋge kilnaig ta buk nye suglukinaig sulumba Yakobŋge kiŋo kat nuŋe kukulningina le maŋ luka nyamagaŋ piyawam tuku Isip kuwaig ngina.

³ Tanakina le Yudaŋge nu sana: Mam, sine buk ne pasa sanigeŋ ta Isip tuku gabat sunŋo ta nu sine kaŋgerka ŋerŋerka pasa saŋgrinu sasingina. Nu sakina sine maib tumba kine ndakube ta nu sonndo sine kaŋgerke nda.

⁴ Ne singine maib fudiŋ ta ngail ndaka ta sine maŋ kumba ka ne tuku nyamagaŋ afu piyaningamŋgig.

⁵ Kuga ta sine kine nda. Isip tuku gabat ta nu buk sakina sine maib nda tumba kab ta nu sine kaŋgerke nda nga mam nuŋe sana.

⁶ Tanakina le Israel ndek sakina: Tane ndaŋam tuku gabat sunŋo ta mambo taŋgine tuku sanaig le ye kile piti sunŋoyate ngina le

⁷ nane ndek nu sanaig: Tanŋo ta nu sine kusnasiŋmba lok ndeka minna sulumba nu sine tuku tugu mata kusnaŋgina le sine maŋau ke fugugeŋ. Ne tuku mata kusnaŋgina. Nu tenenmba sakina. Tane mambo taŋgine ande minit e ko kuga ngina. Tanakina le sine nu sageŋ. Nu singine mambo

tumba nu tugum kambim tuku ta sine kila kande nu sa ndagen kande nginaig.

⁸ Tanakinaig sulumba Yuda nu man mam nune sana: Mam, Benyamin sine ndon kukula le yenge kulatki. Ne tanawa le sine kile ndo kanjig. Tanamba sine gubanu kume nda.

⁹ Ye nu kulat maye ndamba luka tumba pro ndawi ndeta piti ta ye mbolnge minmba minamngat.

¹⁰ Sine dal ndakigen kande sine buk Isip kilke mbol kumba lukam argen kande ngina.

¹¹ Tanamba sana le Mam nanjinege nane saningina: Tanamba ndeta tane singine nyamagan magenu kikonu afu kilmba sigrika gabat sunjo ta tambim tuku kilmba kape. Grep alonu pagranu, nguimzan kulenu, agan ndende mundur magenu afu ta nakmba kilmba kape sulumba kanair alonu pistasio le amon afu turmba kilmba kumba nu tape.

¹² Tane ndametin son ambonga nyamagan tuku kilnaig ta kilmba man nyamagan kitek tuku ta ulendimba kilmba man luka kape. Nane mbarmba ndametin ta luka sigrikinaig inde.

¹³ Mambo tanjine te tap sulumba pitik tanjo ta sota luka kape.

¹⁴ Kuate Sangri Nayo nunge tanjo ta wamdus biye mbilwa le nu tane sinatinmba Benyamin nale aba tanjine ande ta turmba man patikuwa le luka prowap. Yinje kinjo kame nakmba ngisikuwaig ndeta tanaig ta Kuate nune agan ngina.

¹⁵ Tanakina le Israel tuku kuasmbi nane Isip gabat tuku gare tambim tuku agan ndende ta kilmba ndametin armba ta turmba kilmba

Benyamin tumba Isip kilke mbol kinaig ka tanje Yosef tugum pronaig.

¹⁶ Yosef nu ndek mambilmba aba kat nuje Benyamin turmba kanjerka nuje wande kulatkanu tanjo ta sana: Ne tanjo kame te kilmba yije wande mbol kaye. Nane ki mbol ye ndon isukusamngig. Ne kumba ka aganjmor ande balemba kuapika ngina.

¹⁷ Tanjakina le piro tanjo ta Yosef pasatina ta kumumba kina. Nu nane ta kilmba Yosef tuku wande mbol kinaig le

¹⁸ nane kuru-kuruka tenenmba idusnaig: Ndametin buk nyamagan piyagen ta luka sigrikinaig ta tuku sine kilmba wande te mbolnge patikate inde. Ngilainge nane sine ndon kame bumba sine tuku donki kilamngaig. Tanjawaig le sine nane tuku piro tanjo tanan minamngig nga idusnaig.

¹⁹ Tanjamba idusmba nane kumba ka Yosef tuku wande kulatkanu gabat ta tugum kumba sanaig:

²⁰ O tanjo sunjo, sine buk pro tenje nyamagan piyagen sulumba

²¹ kumba ka furirna le kinyam saka ndinngge sine bek mingenu talka sine singine ndametin ta njakmba kanjerkigen. Kile sine ndametin ta man kilmba lukig sulumba

²² ndametin kitek afu turmba nyamagan piyawam tuku kilmba prowig. Imange ndametin ta luka sigrikina ta sine gilai nginaig.

²³ Tanjakinaig le piro tanjo tanje ndek nane saningina: Tane ta tuku kuru-kuruka wamdus sunjo te ndakap. Tane tuku Mbara, mam tanjine tuku Mbaranje manau ta kina kande. Tane tuku

ndametin ambokok ta yenje buk kilen ngina. Tanjamba nu kumba ka Simeon tumba prona.

²⁴ Kile nu ndek nane kilmba Yosef tuku wandek sinam kina sulumba nu kule kilmba nane ningina le kupe minyanjinaig. Tanjanaig le nu donki kame ta nyamagan ninge likina le nyinaig.

²⁵ Tanjamba nane ki mbol Yosef ndon isukusam tuku pasa ta ismba nane Yosef gare tambim tuku agan ndende kilmba pronaig ta kilmba kuaneka

²⁶ wande mbol tanje minnaig le Yosef prona le nane gare tambim tuku agan ndende ta kilmba Yosef tugum kinaig sulumba nu tugumnje dagol tidronga lokinaig le

²⁷ Yosef ndek nane kusnaningina: Tane njakmba mage minig e ko kuga ngina sulumba man lato kusnaningina: Mam saibo tanjine buk ye sayinaig ta nu maye minit e ngina le

²⁸ nane nu sanaig: Ne tuku piro tanjo sine tuku mam ta maye minit nginaig sulumba man dagol tidronga nu tugum tanje lokinaig.

²⁹ Kile Yosef nu mambilmba mambo nuje Benyamin kanjermba sakina: Tane tuku mambo fudin tane buk ye sayinaig ta not e ngina sulumba man sakina: O kinjo, Kuate nu ne make pilmba sinzanuwa ngina.

³⁰ Tanjakina sulumba Yosef nu mambo nuje tuku wamdus tatraka nin tugu malmbi prona le nu nane kusreka nuje wandek sinam kumba kuirka malmbikina.

³¹ Malmbike denjurmba nu tumail pasi minyanjina sulumba ngamungal wamdus tatrakina ta tomba luka nane tugum prona

sulumba nuŋe piro taŋgo kame ta saninŋina le nyamagan wakeika patikinaig.

³² Nane Yosef tuku nyamagan kilmba mbain inum mbolŋge patikinaig sulumba aba kat nuŋe tuku nyamagan ta mbain inum mbolŋge patikinaig. Isip mbal afu Yosef ndoŋ minnaig ta nane mata mbain yamokŋge isukusnaig. Ta ndaŋam? Isip mbal nane Hibru mbal talaninmba ake agan taŋaŋ ŋga nane ndoŋ tuma isukuse ndakanu.

³³ Yosef tuku aba kat nuŋe ta nane isukusam tuku mbili mbolŋge ina kat naŋginenŋe kile-patike likinaig ta kumumba nane kile-minyokinaig. Kiŋo mulum mbolŋge kumba ka kiŋo ŋgrimbik mbolŋge tinŋina. Taŋanaig le nane maŋau kinaig ta kaŋgermba nane naŋgine naŋgine munŋu kaŋgerka wamdus sulumba minnaig.

³⁴ Taŋamba minnaig le piro taŋgo kame ta nane nyamagan afu Yosef tuku isukusanu mbili mbolŋge patikinaig ta kilmba pro nane ninŋinaig sulumba nane Benyamin tuku nyamagan suŋgomba taŋgo 5 tuku nyamagan taŋaŋ patikinaig. Taŋamba nane Yosef ndoŋ isukusmba kule nyumba gare-gareka minnaig.

44

Murko ŋgisikina

¹ Nane isukuse denpurnaig sulumba Yosef nu wande kulatkanu gabat ta wam pagumba sana: Nane kambim tuku ta idusmba nyamagan fuluknye niŋmba nane tuku bek nduik nduik sinanŋe ndametin ta mata luka sigrika.

² Tanjawa sulumba ye tuku murko silwa ta tumba kiŋo ŋgrimbik ta tuku bek sinam siriwa sulumba ndametiŋ wit piyawam tuku ta turmba sigrika ŋgina. Tanjakina le Yosef tuku piro tanjo ta nu tanjamba ndo kina.

³ Mafena le maratukuk tinja piro tanjo tanje nane kukulningina le nane doŋki kilmba kinaig.

⁴ Nane tumbran sunjo ta kusremba masken ndakumba minnaig le Yosef nu wande kulatkanu gabat ta kukulmba sana: Ne paten tinja nane kuasmbi kagig ta ngumnem dubika kaye. Ne kumba ndinŋe nane kanjerkumba ndeta tenjenmba saninja: Ndanjam tuku tane manjau mayenu kig ta idus ndamba manjau najonu kaig?

⁵ Tane ndanam saka yinje gabat tuku murko silwa ta kuayar taig? Nu murko tamba kule nyate tuku. Murko tamba manjau ngumnenja prowam tuku katesete. Ne ka tanjamba nane saninja ŋgina.

⁶ Yosef tuku piro tanjo ta kumba ka ndinŋe nane kanjerkina sulumba nu Yosef tuku pasa ta nane saninja le

⁷ nane ndek sakinaig: O gabat sunjo, ne ndanam tuku njernjerkate? Sine manjau ande tanjawan kumuŋ kuga.

⁸ Sine ndametiŋ o buk bek sinamŋe kanjerkigen ta kilmba luka Kanan kilke mbolŋe progen ta ne kila. Ne ndanam sine gabat nanje tuku silwa ko gol kuayarig nja iduste?

⁹ O gabat sunjo, ne murko ta ima tuku bek sinamŋe kanjermba tumba ndeta nunje ndo kumwa le sine njakmba ne tuku piro tanjo tanjan minbe ŋginaig.

10 Taṅakina le piro taṅgo ta lafumba saniṅgina: Tane sakade ta maye ta ye ima tuku bek sinamṅge murko ta te-siliki ta nuṅge ndo ye tuku piro taṅgo minwa le tane afu ṅakmba luka kape ṅgina.

11 Taṅakina le nane pitik ndo naṅgine bek kame ta paska ibeṅṅge patike likinaig sulumba nane bek miṅgenu talke likinaig.

12 Taṅanaig le Yosef tuku piro taṅgo ta nu murko ta bek mindek sinamṅge sotina. Nu kiṅo mulum ta tuku bek sinamṅge tugu pilmba kumba ka kiṅo ṅgrimbik mbolṅge tiṅgina. Taṅamba Benyamin tuku bek sinamṅge murko ta te-silikina.

13 Taṅana le aba kat nuṅe ta nane ndek wamduṣ pitiniṅgina le nane naṅgine tawi ta ṅakmba kat fetfetmba agaṅ ndende ṅakmba doṅki mbol patika luka Isip kinaig.

14 Taṅamba Yuda nane luka kumba ka Yosef tuku wande mbol pronaig. Yosef nu wande mbol taṅge minna le nane kumba ka nu tugum promba nu tuku tumailamṅge lokinaig le

15 Yosef nu nane saniṅgina: Tane ndaṅaig? Tane idusde ye wam kuirok minig ta ye kila palmbim kumuṅ kuga ṅga idusde e ṅgina.

16 Taṅakina le Yuda lafumba nu sana: O gabat sunṅo, sine ndaṅmba pasa lafube? Sine ndaṅmba mbar te lafumba wakeibe? Kuatenṅge sine tuku une ta buk te-mayokat. Ta tuku o gabat sunṅo, taṅgo murko tat taṅge ndo nu ne tuku sanzal mine nda. Sine ṅakmba ne tuku piro taṅgo taṅaṅ mi-namṅgig ṅgina.

17 Taṅamba sana le Yosef ndek sakina: Kuga. Ye taṅamba ke nda. Taṅgo murko tat ta nuṅge ndo ye

tuku sanzal minwa le tane afu njakmba luka mam tanjine sota kape. Ye tane ndonj pasa kuga njina.

Yuda nu Benyamin tuku ma tumba sanzal minam tuku sakina

¹⁸ Tanjakina le Yuda ndek Yosef tugum kina sulumba sana: O gabat sunjo, ne Farao suk minit. Ne ye tuku gubra te ndaka ye tuku pasa te isa.

¹⁹ Ne o buk tenjenmba sine kusnasingina: Tane mam njak e ko mambo tanjine ande njak e nga kusnasingina le

²⁰ sine lafumba sanijen: Sine mam njak. Mam nu saibonu. Maib mbanzonu mata minit. Mam buk saibo pilna sulumba kinjo ngrimbik ta te-pilna. Aba nuje ta nu o buk kumna. Kile nu nuje ndo ina nuje tuku kinjo minit. Mam nu tuku kume purte nga sanijen.

²¹ O gabat sunjo, ne tenjenmba sine sasingina: Tane tanjine mambo fudinj ta tumba prowap le ye kanjeri njina le

²² sine ne tuku pasa tenjenmba lafugenj: Kinjo ta nu mam kusrewam kumunj kuga. Nu mam kusrewa ta mam nu kumamngat ngigenj le

²³ ne ndek sakina: Mambo tanjine ndaprowa ta ye manj tane kanjertinge nda nga sakina.

²⁴ Ne tanjakina le sine manj luka mam sota kagenj sulumba manjau ne sakina ta njakmba mam ndonj wam kubegenj le nu isna.

²⁵ Tanjamba ngumne nga mam ndek sasingina: Tane manj luka kape sulumba nyamaganj fudinjndo piyamba kilmba luka te prowap njina le

²⁶ sine nu sagenj: O mam, sine manj luka kambim kumunj kuga. Singine maib fudinj te nu sine ndonj

ndakuwa ta sine gabat ta tuku am mbol prowam kumuŋ kuga. Maib fudiŋ te sine ndoŋ kuwa ta sine kaŋgig ŋgigen le

²⁷ mam nu teŋenmba sasiŋgina: Yiŋe pino ta nu kiŋo armba ndo kile-patikina ta tane kila.

²⁸ Ande buk ye kusreyina le kile ye nu ndakaŋgeret. Agaŋmor ŋguikokŋge balena le kumna.

²⁹ Tane kile ande te tumba kape le nu kumwa ta tane ye tuku ŋgamuŋgal kuerkap le wamdus tatrukuwa le ye kumamuŋgit. Ye buk saibo pile mayewit ŋga sasiŋgina.

³⁰⁻³¹ O taŋgo suŋgo, ye kiŋo te kusremba ake luka mam tugum prowi ta nu maib fudiŋ te ndakaŋgerwa sulumba kumamuŋgat. Nu tuku ŋgamuŋgal ta ŋakmba kiŋo te mbolŋge ndo kume pur mayete. Sine tuku mam nu saibo pile mayena. Sine kiŋo te ndoŋ ndakab ta mam tuku wamdus kuerkube le nu wamdus tatrukuwa le kumamuŋgat.

³² Ye mata teŋenmba mam sawen: Ye kiŋo te tumba luka ne tugum pro ndawi ndeta piti ta ye mbol minmba minwa le kumamuŋgit ŋga nu sawen.

³³ Ta tuku ye kiŋo te tuku ma tumba teŋge ne tuku sanzal mini le ne nu ndo pitaiwa le aba kat nuŋe ndoŋ luka mam sota kuwaig.

³⁴ Kiŋo te ye ndoŋ luka ndakuwa ta ye luka mam tugum kambim kumuŋ kuga. Piti ta ye mam mbol kaŋgeram mbulit ŋga Yosef sana.

45

Yosef nu nuŋe ŋgaro te-mayokna

1 Yosef nu Yuda pasatina ta ismba ngamungal tatrunkina le nuŋe piro mbal am mbolŋge parewam fugumba nu ndek wi kuenka sakina: Tane piro tanjo ŋakmba kilmba kilim kape ŋgina. Tanamba nu nuŋe ndo aba kat nuŋe ndoŋ minna sulumba nu ndek nane saningina: Ye Yosefŋge. Tane tuku maib tanjineŋge ŋgina.

2 Tanakina sulumba Yosef ndek malmbi sunzona le Isip mbal malmbi ta isnaig sulumba ka Farao tuku wande tuma mbal kubeu ninginaig le isnaig.

3 Kile Yosef ndek aba kat nuŋe saningina: Ye Yosefŋge. Ye tuku mam minit e ko kumna ŋgina kande aba kat nuŋe nane kuru-kuruka wamdus fagka nu tuku pasa lafuwam fugunaig le

4 Yosef maŋ lato saningina: Tane dirka ye tugum te yalpe ŋgina le nane dirka nu tugum kinaig le nu ndek nane saningina: Ye Yosefŋge. Ye tane tuku maib tanjineŋge. O buk tane ye tumba Midian mbal tugumŋge ye piyayinaig le tumba Isip pron-aig ta

5 kile tane wam o buk ye mbolŋge kinaig ta tuku wamdus piti ndatinguwa. Tantine tantine wamdus ndagari ndatinguwa. Tane kumbekaig ŋga Kuatenge ye tumba te-amboyina.

6 Kile yar arnu guba ait sunjo ma tugu te biyit ta guba tuku yar 5 turmba minig. Tanawa le tanjo piro mbolŋge nyamagan ande tumba nye nda.

7 Kuate nu tane kumbekaig ŋga ye tane tugumŋge te-amboyina. Tane ngamukŋge sunzona abo ŋak minap ŋga nu tanana.

8 Ta tuku tanenge ye pilnaig le ye tumbran te pro ndawen. Kuga. Kuatenge ye pilna le ye te prowen.

Nunje ndo kina le ye Farao tuku mam nunje tanan minet. Yenje ndo nu tuku piro mbal nunje wande mbolnje mine likade ta kulatket. Yenje ndo ye Isip ma tugu njakmba tuku gabat sungo.

⁹ Ta tuku kile tane pitik ndo luka kape ka mam tenenmba sawap: Kinjo nane Yosef tuku pasa ta tenenmba. Kuatenje ye Isip ma njakmba tuku gabat madiyina tukunu ne dal ndaka brainj ndo ye tugum te prowa.

¹⁰ Ne pro Gosen ma tugu tenje ye patuyumba minyoka. Ne, nane kinjo kame, nane wa kat nane, nane sipsip meme makau nane aganj ndende njakmba turmba kilmba ye tugum prowa.

¹¹ Ne Gosen ma tugu tenje minyoka le ye ne kulatkamngit. Guba tuku yar 5 turmba minig ta ye ne, nane kuasmbi, nane aganjmor njakmba gubanu ndakumwaig nga iduset. Tane tanjamba ka mam sawap ngina.

¹² Tanakina sulumba Yosef manj lato nane saningina: Tane njakmba yije aba kame yije maib Benyamin kile tane ye kateseyade. Ye Yosefnje, ye kile tane ndonj pasatet te ka mam sawap.

¹³ Tane ka mam tenenmba sawap. Ye kile Isip mbal ngamuknje nyu sungo njak minet. Wam njakmba tane kanjerkaig ta turmba mam sawap. Tane brainj kape ka nu tumba luka te prowap nga saningina.

¹⁴ Tanaka saningina sulumba Yosef ndek mambo nunje Benyamin bagailmba malmbikina le Benyamin mata aba nunje bagail ndinjmba malmbikina.

¹⁵ Tanjamba Yosef nu ndek aba kat nunje njakmba bagailninjmba mumuninjmba nane ndonj malmbik-

ina. Malmbi denpurna le nane nu ndon pasa-pasakinaig.

¹⁶ Yosef tuku aba kat nuje pronaig pasa ta nane afu isмба ka Farao tuku wande mbolnge sakinaig le Farao nuje gabat sugo nane njakmba pasa ta isмба garenina le

¹⁷ Farao ndek Yosef wika sana: Ne nane aba kat nane saninga le nangine aganj ndende kilmba donki mbol patika luka Kanan kilke mbol kuwaig.

¹⁸ Nane ka nangine mam nangine tumba nangine kuasmbi njakmba kilmba ye tugum te prowaig. Yenge nane kilke ande mayenu ndo Isipnge serningamngit. Tanjawi le nane ma ta mbolnge minmba nyamagan magenu sunjomba kilmba nyumba minamngaig.

¹⁹ Ne nane saninga le Isip tuku karis afu nangine pino kutu kilmba yalmbim tuku turmba kilmba kuwaig sulumba mam nangine tumba te prowaig.

²⁰ Nane aganj ndende Kanan kilke mbolnge kusrekamngaig ta tuku wamdus piti ndaninguwa. Ye nane kilke mayenu ande Isipnge serningamngit nga Yosef sana.

²¹ Israel tuku kinjo kat nuje nane Farao sakina tanjamba ndo kinaig le Yosef ndek Farao tuku minje dubimba karis afu ningina. Tanjamba nu nyamagan afu ndinje nyam tuku turmba nane ninmba

²² tawi magenu ndui ndui aba kat nuje ningina sulumba nuje mambo nuje Benyamin ndametin son 30 tuna sulumba tawi magenu 5 turmba kiletuna.

²³ Tanjamba Yosef nu ndek Isip tuku aganj ndende mage mage mam nuje tambim tuku kilmba donki 10 ta mbolnge patikina sulumba donki 10 afu ta

mbolŋge wit bret nyamagan yeki yeki ndinŋge nyam tuku patikina le turmba kilmba kinaig.

²⁴ Tanamba Yosef nu aba kat nuŋe kukulningina le kambim bafunaig le nu ndek wam paguka saningina: Tane kumba ka ndinŋge kualeyau ndakap ŋgina.

²⁵ Nane Isip kusremba kumba ka ka mam nanŋine Yakob tugum Kanan kilke mbol pronaiŋ sulumba

²⁶ sanaig: Yosef kume ndakina. Kile nu minit. Isip ma tugu ŋakmba nuŋge kulatkate ŋginaig. Tanakinaig ta pasa ta mam nanŋine tuku wamduŋ ulmba sili ndana.

²⁷ Tanana le nane Yosef pasa sakina ta ŋakmba nu kubeu tunaig le nu ismba karis afu nu tumba Isip kambim tuku Yosefŋge patikina ta kanŋerkina sulumba nu ndek gare-gareka sakina:

²⁸ Sonndo. Ye tuku kiŋo Yosef abo minit. Kile ye piti kugatok. Ye kumba ka nu kanŋeri sulumba ndo kumamŋit ŋgina.

46

Yakob nuŋe gageu kilmba Isip kilke mbol kina

¹ Israel nu agan ndende ŋakmba kuane denpurna sulumba mam nuŋe Isak tuku Mbara atraukam Berseba tumbran kina.

² Furir ta mbolŋge nu kiŋatanu suk Kuatenŋge Yakob tugum promba wika sana: Yakob, Yakob ŋgina le nu woka sakina: Ye minet te ŋgina.

³ Tanakina le Kuate nu ndek sana: Ye Kuate. Ye mam nanŋe tuku Mbara. Ne Isip kilke mbol kambim tuku kuru kuru ndaka. Yenŋe ki le ne tuku wa kat nanŋe tuku kuasmbi tugekamŋgaig.

⁴Ye ne ndoŋ Isip kaŋgik. Tanjamba ŋgumneŋga ye ne tuku wa kat naŋe tuku kuasmbi kilmba maŋ luka te prowamŋgit. Yosef nu ne ndoŋ minmba ka ne kuma le nuŋge ne tuku am tukulniŋgamŋgat ŋgina.

⁵Yakob nu Berseba tumbraŋ kusrena le nuŋe kiŋo kat nuŋe nu tumba naŋgine kutu kame foŋfoŋ naŋgine pino kame ŋakmba kilmba karis nane kilam tuku Faraoŋge patikina ta mboŋge patiki-naig.

⁶Tanjamba nane makau kilmba agaŋ ndende afu Kananŋge kilnaig ta turmba kilmba Isip kinaig. Yakob nu nuŋe kutu kame

⁷wa kat nuŋe ta ŋakmba kilmba kina.

Yakob tuku kuasmbi 70

⁸Israel nuŋe kuasmbi kilmba Isip kilke mbol kina ta nane tuku nyu naŋgine ta teŋenmba.

Kiŋo mulum ta nyunu Ruben.

⁹Ruben tuku kiŋo kame ta Hanok, Palu, Hesron, Karmi.

¹⁰Simeon tuku kiŋo kame ta Yemuel, Yamin, Ohad, Yakin, Sohar, Saul. Saul nu Kanannu pino ande ndoŋ tinaik.

¹¹Levi tuku kiŋo kame ta Gesron, Koat, Merari.

¹²Yuda tuku kiŋo kame ta Er, Onan, Sila, Peres, Sera. (Er le Onan nale Kananŋge kumnaik). Peres tuku kiŋo armba. Ande nyunu Hesron ande Hamul.

¹³Isakar tuku kiŋo kame ta Tola, Pua, Yasub (nyunu ande Yob), Simron.

¹⁴Sebulun tuku kiŋo kame ta Seret, Elon, Yalel.

15 Yakob tuku kiŋo kame 6 ta ŋakmba Lea ndoŋ Mesopotamia kilke mbolŋge minmba kile-patikinaik. Nu kulim ande turmba te-pilna ta nyunu Dina. Lea tuku kiŋo kame wa kat nuŋe ta ulendimba 33.

16 Gat tuku kiŋo kat nuŋe ta teŋenmba. Sefon, Hagi, Suni, Esbon, Eri, Arod, Areli.

17 Aser tuku kiŋo kame ta Imna, Iswa, Iswi, Beria. Kulim naŋgine nyunu Sera. Beria tuku kiŋo kat nuŋe ta Heber le Malkiel.

18 Nane 16 ta ŋakmba Yakob tuku ndare. Yakob nu Zilpa ndoŋ Gat le Aser kile-patikinaik. (Zilpa nu piro pino ande Labanŋge kulim nuŋe Lea tuna tuku).

19 Yakob piyo nuŋe Rahel tuku kiŋo armba ta Yosef le Benyamin.

20 Yosef nu Isipnu pino Asenat tina sulumba kiŋo armba kile-patikina ta Manase le Efraim. (Asenat nu Potifera tuku kulim nuŋe. Potifera nu Heliopolis tuku pris gabat).

21 Benyamin tuku kiŋo kat nuŋe ta teŋenmba. Bela, Beker, Asbel, Gera, Naman, Ehi, Ros, Mupim, Hupim, Art.

22 Nane 14 ta ŋakmba Yakob le Rahel tuku ndare.

23 Dan tuku kiŋo ta nyunu Husim.

24 Naftali tuku kiŋo kat nuŋe ta Yasel, Guni, Yeser, Silem.

25 Nane 7 ta Yakob tuku ndare. Yakob nu Bila ndoŋ Dan le Naftali kile-patikinaik. (Bila nu piro pino ande Labanŋge kulim nuŋe Rahel tuna tuku).

26 Yakob nuŋe ndare ŋakmba kilmba Isip kina ta ulendimba 66. Nuŋe rугan kat nuŋe ta turmba kilmba kina.

27 Yosef nu kiŋo armba Isipŋge kile-patikina. Ta tuku Yakob tuku kuasmbi ta ulendimba 70 kile Isipŋge minnaig.

Yakob nu nuŋe gageu ndoŋ Isipŋge minnaig

28 Yakob nu Yuda kukulna le nu ambonŋa kumba ka Yosef sawa le pro Gosenŋge mam nuŋe kaŋgeram tuku ŋgina. Taŋakina le Yakob tuku kuasmbi ka Gosenŋge pronaig le

29 Yosef nu ismba karis poŋga kumba ka Gosenŋge mam nuŋe te-silikina sulumba nu mam nuŋe tugum promba pitik ndo mam nuŋe bagailmba malmbi didika mine kuenna.

30 Malmbi denpurna le Israel ndek Yosef sana: Ye ne abo minit ta kaŋgernet. Kile ye kumi ndeta maye ŋgina.

31 Kile Yosef ndek aba kat nuŋe mam nuŋe tuku kuasmbi ŋakmba wam paguka saniŋgina: Ye kile ka Farao teŋenmba sawamŋgit. Yiŋe aba kame mam tuku kuasmbi Kananŋge minnaig ta kile prowaig.

32 Nane sipsip makau kulatkade tuku. Nane naŋgine sipsip makau agaŋ ndende ŋakmba kilmba prowaig ŋga nu sawamŋgit.

33 Farao ndek tane wika kusnatiŋmba tane ame piro kade tuku ŋguwa ndeta

34 tane nu teŋenmba sawap: O gabat suŋgo, sine buk fonfon ndo agaŋmor kulatka pirokigeŋ ta kile mata sine taŋamba ndo piroka minmba mineg. O buk siŋgine wa mbuŋ kame pirokinaig taŋamba keg. Tane taŋamba sawap ta nu tane mapekuwa le Gosen ma mbolŋge minyokamŋgaig ŋga saniŋgina. Ta ndaŋam? Nane Isip mbal agaŋmor kulatkanu

mbal ndoŋ ulendika minam mbulnaig. Ta tuku Yosef nu aba kat nuŋe taŋamba wam pagukina.

47

¹ Kile Yosef ndek aba kat nuŋe 5 kilmba kumba ka Farao teŋenmba sana: Yiŋe mam yiŋe aba kame nane ŋakmba kile Kananŋe Isip prowaig. Nane nanŋine sipsip makau nanŋine agaŋ ndende ŋakmba kilmba prowaig. Kile nane Gosenŋe minig ŋgina.

² Taŋakina sulumba Yosef ndek aba kat nuŋe 5 ta Farao tuku tumailamŋe kile-tidiŋina le

³ Farao ndek nane kusnaningina: Tane ame pirokade tuku ŋgina le nane lafumba sanaig: O gabat suŋgo, sine agaŋmor kulatkeg tuku. Siŋgine wa mbuŋ kame nane kinaig taŋamba ndo sine tuturmba keg.

⁴ Guba suŋgo Kanan kilke mbolŋe prona le siŋgine agaŋmor isukusam tuku nyamagaŋ mata kuga tukunu sine kilke te mbolŋe minyoka pironu tuku prowig. Ta tuku ne woka le sine Gosenŋe minyokube ŋginaig.

⁵ Taŋaka sanaig le Farao ndek Yosef sana: Mam naŋe aba kat naŋe kile ne tugum prowaig.

⁶ Ma magenu suŋgomba Isipŋe minig. Ne inum te-silika nane serniŋa le taŋe minyokuwaig. Nane Gosenŋe minyokuwaig ta mata maye. Nane afu agaŋmor kulatkam tuku kila magenu ŋak kaŋgerkumba ndeta ne nane madiniŋa le ye tuku agaŋmor kuaŋ kulatkam tuku gabat minwaig ŋgina.

⁷ Tanjakina le Yosef ndek mam nuje tumba Farao tugum kina le kanjerna. Tanjana le Yakobnge Farao nyaro tuna le

⁸ nu ndek nu kusnana: Ne kile yar giganmba njak e ngina le

⁹ Yakob nu sana: Ye buk ma tugu sunjomba mbolnge rawe tango tananj kinenumba piti sunjomba njak yar 130 kusreken. Yar ta sunjomba ndo kuga. Ye tuku yar te yije wa le mam tuku yar sunjomba nane buk rawe tango tananj minmba likinaik tanjamba kuga nga Farao sana.

¹⁰ Tanjakina sulumba Yakob nu Farao manj lato nyaro tumba nu kusremba kina.

¹¹ Kile Yosef nu mam nuje aba kat nuje turnjina sulumba kilke ande Rameses ma tugu mbolnge njina le nane ka tanje minyokinaig. Kilke ta mayenu ndo Isip ma tugu njakmba linjina. Tanjamba Yosef nu Farao buk sakina ta kumukumba kina.

¹² Yosef nu mara mindek nyamaganj mam nuje, aba kat nuje, nanjine kuasmbi nane njakmba tuku kumumbi patika ninjamba minanu.

Guba tuku ait ta buk sunjokina

¹³ Guba tuku ait ta kile sunjokina le ma tugu njakmba nyamaganj kugana tukunu Isip mbal Kanan mbal nane sanjri kugatok minnaig.

¹⁴ Tanjanaig le Yosef nu ndametinj Isip tango kame Kanan tango kame nje wit piyawe likinaig ta njakmba manjurka kilmba Farao tuku wande mbol kina.

¹⁵ Isip mbal Kanan mbal kile njakmba ndametinj kuganaig le Isip tango pino njakmba Yosef tugum

promba sanaig: Ne sine nyamaganmbi turka. Kuga ta sine gubanu kumamngig. Ne sine turnu tuku ndin ande sota. Sine ndametiŋ mata buk kuganaig ŋginaig le

¹⁶ Yosef ndek nane saniŋgina: Tane sonndo ndametiŋ kuganaig ndeta taŋgine agaŋmor kilmba ye tugum prowap. Taŋawap le ye tane nyamagan tiŋgamngit ŋgina.

¹⁷ Taŋakina le nane ndek hos sipsip meme makau doŋki kilmba Yosef tugum kinaig le nu ndek nane nyamagan niŋgina. Yosef nu taŋamba minna le ka ka yar ta kugana.

¹⁸ Yar bailkanu mbolŋge nane maŋ Yosef tugum kumba sanaig: O gabat suŋgo, sine siŋgine piti ne tugumŋge yabune nda. Siŋgine ndametiŋ ŋakmba kuganaig. Siŋgine agaŋmor mata ne buk ŋakmba kilna. Sine kile ne agaŋ inum tanmbim tuku mine ndakate. Siŋgine ŋgarosu siŋgine kilke ta ndo minig.

¹⁹ Ne sine pile ndo siŋga le gubanu kume ndakube. Ne ndin inum sine sinzaŋsiŋgam tuku tesilikam kumuŋ e? Sine tuku kilke mata ake minig. Ta tuku ne sine siŋgine kilke turmba kila sulumba nyamaganmbi sine turka. Ne taŋawa le sine Farao tuku piro taŋgo taŋaŋ minbe le sine tuku kilke mata nuŋge kilwa. Taŋamba ne sine wit nyam tuku nyamagan tumunu ŋgukam tuku ta turmba siŋga. Kuga ta sine ŋakmba gubanu kumbe le kilke mata baknu ndo minikat ŋga Yosef sanaig.

²⁰ Guba suŋgo ta kile saŋgri tiŋgina le Isip taŋgo pino kilke ŋakmba Yosef tunaig le piyawe suluna. Taŋana le Isip kilke ŋakmba Farao tuku ndo minnaig le

²¹ tanjo pino Isip kilke mbolnge mine likinaig ta mata njakmba Farao tuku piro tanjo ndo minnaig.

²² Pris kame tuku kilke ta ndo nu piya ndaningina. Ta ndanam? Nane Faraonge piyaningina le nane tamba nyamagan piyamba nyinaig. Ta tuku nu nangine kilke piya ndana.

²³ Kile Yosef ndek tanjo pino njakmba saningina: Kile tane isap. Ye tane nangine kilke turmba Farao tuku piyawit. Ye kile nyamagan tumunu tane tingamngit ta tane kilmba ka piro mbolnge ngukap.

²⁴ Nyamagan ka magekuwaig le tane nyamagan ta walmba patikumba ndindo tumba Farao tape sulumba bailkamba ta nangine minwaig. Afu ngunu tuku minwaig afu nangine gageu ndon nyam tuku minwaig ngina le

²⁵ nane lafumba sakinaig: O gabat sunjo, ne sine tur magekina le sine tuku ande kume ndakina. Kile sine njakmba Farao tuku piro tanjo ndo minbe nginaig.

²⁶ Kile Yosef ndek tukul pasa ande Isipnge pilna ta tenemba. Nyamagan piro mbolnge magekuwaig ta tanjo njakmba walmba patikuwaig. Patikuwaig sulumba ndindo tumba Farao tuwaig le bailkamba nangine minwaig. Tukul pasa ta kile minmba minit. Pris kame tuku kilke ta ndo Farao nu kile ndakina.

Yakob nu nuje kumwa le ngunu tuku Yosef wam paguna

²⁷ Israel nane Isip kilke Gosengge minyoka kijo kame sunjomba kile-patikinaig sulumba agan ndende mata sunjomba kilnaig.

²⁸ Yakob nu yar 17 Isipnge minna. Nu tuku yar ulendimba ta 147.

²⁹ Tanjamba Israel nu kumam tuku ait fagkina le kamusmba nu kiŋo nuŋe Yosef wika sana: Naŋe wai tumba ye tuku fel karaukŋge pilmba son pasa saŋgrinu saka sulumba ne ye kulat mayeyumba Isip kilke mbol tenge ye ŋgu ndaka.

³⁰ Ne ye Isipŋge tumba kaye ka yiŋe ina mam wa kame tugumŋge ŋguka ŋgina le Yosef ndek pasa lafumba sakina: Ye ne sakate tanjawanŋgit ŋgina.

³¹ Tanjakina le Israel nu ndek sakina: Ne sonndo maŋau ta kamŋgat kande pasa ta saŋgri pilewa ŋgina le Yosef nu pasa ta saŋgri pilena le Israel nu ndukuka kinyam mbili mbol tange Kuate gare pasa tuna.

48

Yakob nu Efraim le Manase nyaro nikina

¹ Minnaig ma ma mara ande nane Yosef sanaig: Mam naŋe guaze ŋak ŋginaig le Yosef ndek kiŋo kat nuŋe ar Manase le Efraim kilmba mam nuŋe kaŋgeram kina le

² nane ndek Yakob sanaig: Kiŋo naŋe Yosef ne kaŋgernam tuku prowat ŋginaig. Tanjakinaig le Israel nu saŋgri tiŋga kinyam mbili mbolŋge minyokina.

³ Yosef ka prona le mam nuŋe ndek nu sana: Kuate Saŋgri Nayo nu o buk Kanan kilke Lus tumbranŋge ye tugum promba ye nyaro sumba

⁴ sayina: Yenŋe ki le ne tuku ndare tugeka tanŋo kuasmbi suŋgomba mayok kaŋgaig. Ye kilke te serniŋgi le kilke te nane tuku minmba minamŋgat ŋga sayina.

⁵ Ye ne tugum Isip ndapromba minen le piyo naŋe kiŋo armba kile-patikina. Kiŋo ar ta ye tuku. Efraim le Manase te ye tuku kiŋo kame Ruben le Simeon minik taŋaŋ.

⁶ Kiŋo afu ŋgumnenŋa Efraim le Manase dubiknu prowaig ndeta ta naŋe. Ŋgumnenŋa kilke fetka kuasmbi yimyam niŋgam tuku ait ta ne tuku kiŋo kame afu tuku ndare ta nane aba kat naŋgine Efraim le Manase tuku kilke mbolŋge minamŋgaig.

⁷ Ye ina naŋe Rahel idusmba maŋau te ket. Ye luka Mesopotamia kilke mbolŋge ilmiba minen le nu ndinŋe Kanan kilke mbolŋge Efrat tumbraŋ patumba kumna le ye wamdus tatrakina le ye nu Efrat tumbraŋ kambim tuku ndin make mbiŋge ŋguken ŋgina. (Efrat tumbraŋ ta kile Betlehem ŋgade).

⁸ Kile Israel ndek Yosef tuku kiŋo ar ta kaŋgerka kusnaŋgina: Ima tuku kiŋo ar te ŋgina le

⁹ Yosef lafumba sana: Kiŋo ar te ye tuku. Ye Isipŋge minen le Kuatenŋe sina ŋgina le Israel nu sana: Nale kilmba ye tugum te yale le ye nale nyaro niki ŋgina.

¹⁰ Israel nu buk saibo pilna tukunu nu am nuŋe mata agaŋ kaŋger mage ndakina tukunu Yosef nu kiŋo kat nuŋe ar ta kilmba mam nuŋe tugum kina le nu ndek nale bagailnikmba mumunikina.

¹¹ Taŋana sulumba Israel ndek Yosef sana: Ye buk idusen ye ne maŋ kaŋgerne nda ŋga idusen ta Kuatenŋe ye sinzaŋyina le ye kile ne tuku kiŋo armba kaŋgerket ŋgina.

¹² Taŋakina le Yosef ndek kiŋo kat nuŋe ar ta mam nuŋe tuku fel mbolŋge kile-sika mam nuŋe

tuku tumailamnge dagol tidronga lokina sulumba

¹³ Yosef ndek nale tuku wai bigmba wai ndinammbi Efraim biyna le mam nuje tuku wai najam mbolnge tingina. Tanana le nu Manase ndek wai najammbi biyna le mam nuje tuku wai ndinam mbolnge tingina kande

¹⁴ mam nuje nu wai mbilmba wai ndinam tumba kiyo ngrimbik Efraim tuku gabat mbolnge pilna sulumba wai najam tumba kiyo mulum Manase tuku gabat mbolnge pilna.

¹⁵ Tanamba nu nale nyaro nikina sulumba sakina: Yije wa Abraham yije mam Isak nale Kuate kumnemnge minnaik. Mbara tange kiyo ar te nyaro nikuwa. Kuate ye mara mindek kulatka tumba te prona le kile minet. Nunje nale nyaro nikuwa.

¹⁶ Nuje Enel o buk ye piti sungomba kangerken le kulatkina nunje nale nyaro nikuwa. Ye tuku nyu, yije wa Abraham tuku nyu, yije mam Isak tuku nyu kiyo ar te mbolnge minmba minwaig le nale tango kuasmbi sungomba jak prowaik ngina.

¹⁷ Yosef mam nuje wai ndinam tumba Efraim tuku gabat mbolnge pilna ta nu mbulna sulumba nu mam nuje tuku wai Efraim tuku gabat mbolnge pilna ta biymba te-simba tumba Manase tuku gabat mbolnge palmbim bafuna sulumba

¹⁸ mam nuje sana: Mam, tanamba kuga. Kiyo te ta nu mulum. Wai ndinam tumba nu tuku gabat mbol pale ngina kande

¹⁹ mam nuje mbulmba nu sana: Kiyo, ye kila. Manase tuku ndare mbolnge mata tango kuasmbi sungokanu prowamngat ta kiyo ngrimbik te tuku kuasmbi kiyo mulum tuku kuasmbi liwamngat.

Nu tuku ndare mbolŋge taŋgo kuasmbi sunŋomba prowamŋgaig ŋgina.

²⁰ Ki ait ta mbolŋge Israel ndek nale teŋemba nyaro nikina: Israel mbal taŋgo afu nyaro niŋgam ŋga tale tuku nyumbi teŋemba sanuŋgaig: Ku-ateŋge sinzaŋtiŋguwa le tane Efraim le Manase taŋaŋ minamŋgaig ŋgina. Taŋamba Israel nu Efraim tumba kiŋo mulum taŋaŋ te-ambona.

²¹ Kile Israel maŋ Yosef sana: Mine minemba ye kumamŋgit ta Kuate nu ne ndoŋ minamŋgat. Nuŋge ne tumba luka ka wa kat naŋe tuku kilke mbol kaŋgat.

²² Sekem ma tugu ta kilke mayenu ndo. Ye o buk kame bagimbi tuimbi Amor mbal ndoŋ kame bumba yaiken. Kilke ta ye ne ndo sernet. Ye aba kat naŋe serniŋge nda ŋga Yosef sana.

49

Yakob nu kiŋo kat nuŋe nyaro pasa niŋgina

¹ Kile Yakob nu kiŋo kat nuŋe wika saniŋgina: Tane ilmba ye tugumŋge maŋgurkap le ye wam ŋgumneŋga tane mbolŋge prowamŋgaig ta satinŋi.

² Yakob tuku kiŋo kame, tane ŋakmba ilmba minyokap sulumba ise tiwap. Tane mam taŋgine Israel tuku pasa isap ŋga saniŋgina.

³ Ruben, ne ye tuku kiŋo mulum tukunu ne ye tuku isu. Ye mbanzo minen sulumba ne kiŋo mulum te-pilen. Ne saŋgri sunŋo ŋak. Ye tuku kiŋo afu nane ŋakmba ne kumnemŋge minig.

⁴ Ne kule saŋgrinu ndekate taŋaŋ ta ne ye tuku pino ndoŋ kinyna sulumba kiko maŋau ye sina. Ta tuku ne mambo kat naŋe te tuku sunŋo mine nda.

⁵ Simeon nale Levi ndonj wamodus ndindo. Nale kame aganj ndende kilmba tamba manjau njaignonu kade tuku.

⁶ Ye nale yabuka pasa katik ta ye maye nge nda. Nale gubra tinaik sulumba tango bale farnaik tukunu ye nale tuku manjur sinamnge minyokam mbulet. Nale nakile ake sinanj usremba makau pailnu kupenu kat ngurninge likinaik.

⁷ Nale tuku gubra ta pak njayo. Ta tuku piti ta nale kanjerwaik. Ye nale pitaiki le Israel kilke mbol kuwaig sulumba Israel mbal ngamuknge mine likamngaig.

⁸ Yuda, ne tuku tira kame ne tuku nyu tedungamngaig. Ne nanje ngyeu mbal njinfokmbi biye likamngat. Ne tuku tira kame ta ne tugumnge lokamngaig.

⁹ Yuda nu laion tanañ. Nu aganjmor balemba luka nuñe kuirkate burok sinam ta kumba nuñe ngaro wakeimba kinyit le andenge nu kuanemba koronj ndate.

¹⁰ Nu nuñe ndare kame ndonj gabat sungo tuku ndumndum biymba minmba minwaig le gabat sungo ande prowa le tango kuasmbi njakmba nu tuku minje kumnemnge minamngaig.

¹¹ Yuda nu nuñe donji fatnu muli njak grep muli mayenu mbol kusit sulumba nuñe tawi ta grep kulenu gurgur ndare suk tamba minyangate.

¹² Nu grep kule nyate le amnu gurdade. Nu amo nyate le maketinj kaukauknu ndo.

¹³ Sebulun nu piyalnge yu make mbolnge minamngat. Piyal nuñe ta wanj tuku kundu magenu minamngaig. Nuñe kilke make mbolnge kumba ka Sidon tumbrañnge tinjamngat.

14 Isakar nu donki karen nu tana ake sinan pale kame ngamuknge kinymba minit.

15 Nu kilke mayenu mabtam tuku kangerte ta nu isu maramba agan ndende kugrakate sulumba sanzal tana piro karenkate.

16 Dan nu nuje kuasmbi kulatkamngat. Kuasmbi ta nane Israel tuku kuasmbi jakmba tana minamngaig.

17 Nu kame mben tana ndin make mbinge minamngat. Nu patenga hos kupenu makete le tango hos mbolnge minyokate ta nu baringa ndekate ngina.

18 Tanakina sulumba nu ndek sakina: O Sungo, ne ye ta nga ye tairngat ngina.

19 Tanamba nu man lato sakina: Kuayar tango kame afu Gat ndon kame tingamngaig. Tanawaig le Gatnge mbilka pani farka nane yokerkamngat.

20 Aser tuku kilke mbolnge nyamagan mayenu prowamngat. Aser nu nyamagan mayenu kikon nu wakeikuwa ta gabat sugo nane nyam kumun.

21 Naftali nu dia tana nuje nzali dubimba likate. Nu tuku kutu magenu ndo.

22 Yosef nu donki nguikok kule make mbinge minit le hos nguikok tabe kumnemnge minit tana.

23 Nuje ngueu mbal nane nu ndon kame nyayomba nu tuimbi koronwaig ta

24 nanjine tui ta ngurke likamngaig. Yakob tuku Mbara sangrinu tanje nanjine wai baklel serningamngat. Kuate nu Israel mbal tuku Kulat Tango mayenu.

25 Mam nane tuku Mbara nu Sangri Nayo. Nunge ne turnumba nyaro tinit. Nyaro magenu sunjomba ne mbolnge minamngaig. Samba

mbolŋge sawe nyaro ŋak ndeka minamŋgat. Kilke sinamŋge kule nyaro ŋak minmba minamŋgat. Kiŋo kame sungomba kile-patikam tuku nyaro pino kame mbolŋge minamŋgat. Aŋamŋmor tuku nyaro paŋgarnu kame mbolŋge minamŋgat.

²⁶ Wit le plaua botnu prowam tuku nyaro, tabe ambokok tuku nyaro, tabe minmba minam tuku nyaro ta ŋakmba Yosef mbolŋge minwaig le nu aba kat nuŋe minig taŋaŋ mine nda.

²⁷ Benjamin nu age ŋguikok aŋamŋmor bale farte taŋaŋ. Maratukuk furiram nu aŋamŋmor bale farniŋmba nyate ŋgina.

²⁸ Yakob nu taŋamba Israel tugu 12 ta tuku saniŋgina sulumba nyaro nduik nduik kiŋo kat nuŋe niŋgina.

Yakob nu kumna le ŋgukinaig

²⁹ Taŋamba Yakob nu maŋ kiŋo kat nuŋe wam paguniŋmba saniŋgina: Mine minemba ye ka kumanu mbal tuku tumbraŋŋge yiŋe wa mbuŋ kame kaŋgerka nane ndoŋ minamŋgit. Tane ye tumba ka ndame burok Hitnu taŋo Efron tuku kilke mbolŋge minit ta sinamŋge wa mbuŋ kame ndoŋ palpe.

³⁰ Ndame burok ta Makpela Mamre tugumŋge Kanan kilke mbolŋge minit. Abraham nu o buk ndame burok ta kilke ta turmba mindesiŋ ŋgunu tuku Hitnu taŋo Efron tugumŋge piyana.

³¹ Nane o buk Abraham le piyo nuŋe Sara taŋe ŋgukinaig tuku. Ngumnenga maŋ Isak nale piyo nuŋe Rebeka kilke ta mbolŋge ŋgukinaig. Ye mata ina taŋgine Lea kilke ndui ta mbolŋge ŋguken.

³² Abraham nu Hit mbal tugumŋge kilke ta ndame burok ta turmba piyana. Tane ka tanje ye ŋgukap ŋga saniŋgina.

³³ Yakob nu kiŋo kat nuŋe wam paguniŋge denpurmba nu maŋ mbilka kinyna sulumba kumna.

50

¹ Kumna le Yosef ndek mam nuŋe tuku tumail mbol loka malmbika mam nuŋe mumuna sulumba

² mam nuŋe tuku mindesiŋ ta me ndaŋguwa ŋga nane afu saniŋgina le mindesiŋ ta ail ŋair afu kilmba pisnenaig.

³ Nane piro ta kumba minnaig le ait 40 kuganaig. Piro ta tuku ait taŋamba madinaig tuku. Taŋanaig le Isip mbal nane ki ait 70 Yakob malm-bimba minnaig.

⁴ Yosef mam nuŋe kumna ta tuku kuamel kugana le nu Farao tuku gabat sugo ta saniŋgina: Tane kumba Farao sawap.

⁵ Yosef nu tejenmba sakat. Mam nu kumam bafuna sulumba nu ye sayina ye nu tumba ka Kanan kilke mbolŋge mindesiŋ palmbim tuku ma nuŋge buk wakeina tuku ta mbolŋge ŋgukam tuku ŋgina. Nu taŋamba ye sayina le kile ye mam tumba kumba ka ŋgukumba luka prowet ŋga sakate. Tane ka taŋamba Farao sawap ŋgina.

⁶ Nane kinaig ka Farao sanaig le nu lafumba sakina: Mam naŋe buk sakina taŋamba tumba kaye sulumba ŋguka ŋgina.

⁷ Taŋakina le Yosef nu mam nuŋe tumba ŋgukam kina le Farao tuku piro taŋgo kame, nu tuku gabat

kame, Isip tuku mage mage nane ηakmba Yosef ndonj kinaig.

⁸ Yosef tuku kuasmbi, nu tuku aba kat nuηe, mam nuηe tuku kuasmbi ta nane ηakmba nu ndonj kinaig. Nanjine kiηo kame fonfonj sipsip meme makau ta ηakmba ndo Gosen kilke mbolηge kus-rekinaig le minnaig.

⁹ Karis kame tanjo kame hos mbolηge likade tuku ta nane ηakmba kuasmbi sunjo Yosef ndonj kinaig.

¹⁰ Tanjamba nane wit baurηganu tuku ma tugu Yordan kule make mbol pronaiηg sulumba ni-nanka malmbi ηgumbeyunaig. Tanjamba Yosef nu ait 7 mam nuηe kumna ta tuku malmbika minna.

¹¹ Nane malmbi ηgumbeyunaig le Kanan mbal nane kanjgerka sakinaig: i ... Isip mbal si nanjine maηaumbi malmbi ηgumbeyu sunjokade ηginaig. Ta tuku nane ma ta nyunu Abel-Misraim ... ηginaig.

¹² Yakob tuku kiηo kame mam nanjine buk sanjgina tanjamba ndo kinaig.

¹³ Nane mindesiη nuηe tumba Kanan kilke mbol kinaig sulumba Makpela Mamre tugumηge ηgukinaig. Abraham nu buk Hitnu tanjo Efron tugumηge kilke ta piyana tuku.

¹⁴ Yosef nu mam nuηe ηgukina sulumba nu maη aba kat nuηe tanjo kuasmbi ηakmba nu ndonj il-naig ta ndonj luka Isip kinaig.

Yosef nu aba kat nuηe tuku kuru kuru kile-ibenjkina

¹⁵ Mam nanjine kumna le Yosef tuku aba kat nuηe nane ndek sakinaig: Sine buk maηau ηayonu Yosef mbol kigenj. Kile Yosef nu gubrawa sulumba

manjau kigenj ta lafumba sine mbol kamngat kande nginaig.

¹⁶ Tanjamba nane tanjo ande kukulnaig le Yosef tugum kina sulumba sana: Aba kat nane nane tejenmba sakade. Mam nane kume ndakina sulumba

¹⁷ nu tejenmba sasingina. Tane tejenmba Yosef sawap. Aba kat nane nane o buk ne mbolnge manjau njayonu kinaig. Ta tuku ye ne sanet. Nane ne mbolnge mbarmba unekinaig manjau ta gilainga. Mam nu tanjamba sakina. Sine mata mam nane tuku Mbara kumnemnge mineg. Ta tuku sine mata ne saneg. Sine tuku mbar ta gilainga nginaig. Aba kat nane tanjamba sakade nga Yosef sana le nu pasa ta ismba malmbikina.

¹⁸ Kile aba kat nuje nane Yosef tugum pronaig sulumba truk ka sanaig: Sine ne tuku piro tanjo tanan minamngig nginaig le

¹⁹ nu ndek nane saningina: A ... tane kuru kuru ndakap. Ye Kuate tuku ma tam kumuñ kuga.

²⁰ Tane buk pasa katmba manjau njayonu ye mbol kinaig ta Kuatenge manjau ta mbilmba kina le manjau mayenu prona. Ta tuku tanjo pino sunjomba kume ndaka kile abo minig.

²¹ Ye tane satinget. Tane kuru kuru ndakap. Ye sinja tane tanjine kinjo kame turmba kulatka minamngit ngina. Nu tanjamba saninjmba nane tuku wamdus kuru-kurukinaig ta wamdus kile-ibenje ningina.

Yosef nu kumna

²² Taŋamba mam nuŋe tuku kuasmbi nane Yosef ndoŋ Isip kilke mbolŋge minnaig ma ma Yosef nu yar 110 kusrena sulumba nu kumna.

²³ Nu kume ndakina sulumba kiŋo nuŋe Efraim tuku kiŋo kame nu tuku wa kat nuŋe ta turmba kaŋgerka minna. Yosef wa nuŋe Makir tuku kiŋo kame nane mbuŋ naŋgine Yosef tugumuŋge minmba sugokinaig. Makir nu Manase tuku kiŋo nuŋe.

²⁴ Taŋamba minnaig sulumba mara ande nu aba kat nuŋe saniŋgina: Ye buk kumam patuket ta Kuatenge tane kulatkamŋgat. Nuŋge kilke tuku pasa saŋgrinu Abraham Isak Yakob nane saniŋgina ta ŋgumneŋga nu tane kilke te mbolŋge kilmba ka kilke ta mbolŋge patinuŋgat ŋgina.

²⁵ Taŋamba Yosef nu Israel kiŋo kame tuku miŋgekiŋge nane pasa saŋgrinu sakuwaig le nu isam sakina: Kuate nu tane turkam tuku prowa le tane ye tuku isu kilmba turmba kape ŋgina.

²⁶ Taŋamba Yosef nu yar 110 kusremba Isip kilke mbolŋge kumna le nane nu tuku mindesiŋ ail ŋair pismemba tumba ter sinamŋge pilnaig le minna.

clxxviii

KUATE TUKU PASA
Portions of the Old Testament and The New Testament
in the Siroi Language of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Siroi long
Niugini

copyright © 1975, 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siroi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

9d2e8659-afb4-5cca-93d8-23ebf89e1709